

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí (PEF)

Diplomová práce

Turistika seniorů a značení tras

Bc. Jan Douša

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jan Douša

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Litoměřice

Název práce

Turistika seniorů a značení tras

Název anglicky

Senior tourism and route marking

Cíle práce

Naplňování volného času seniorů tak, aby co nejdéle žili aktivním životem, je celospolečenským cílem. Diplomová práce s názvem „Turistika seniorů a značení tras“ zpracovává charakteristiku Ústeckého kraje z pohledu práce se seniory. Demografický vývoj obyvatelstva dokladuje každoroční zvyšování věku obyvatel i délky dožití. Pěší turistika patří mezi oblíbené aktivity seniorů a úzce souvisí se značením turistických cest, kde odvádí senioři záslužnou práci pro celou turistickou veřejnost, včetně „zelených map“ KČT.

Cílem této diplomové práce je zjistit význam pěší turistiky pro seniory, tj. do jaké míry a proč se senioři věnují pěší turistice, a jakým způsobem a z jakých důvodů se sami aktivně zapojují do značení turistických tras.

Zjištění jsou nadčasová, vzhledem k nedostatku sociálních zařízení je v zájmu společnosti snažit se podporou seniorských aktivit co nejvíce rozvíjet zájem a pomoc, která zaručí důstojné prožívání seniorského věku.

Metodika

Jako hlavní metody zkoumání jsem v mojí práci použil obsahovou analýzu, historickou metodu, dotazníkové šetření a řízený rozhovor. Pro zpracování práce jsem použil program Microsoft Word a Excel, při formálním zpracování práce jsem vycházel z citační normy a z pokynů pro sepsání závěrečné diplomové práce.

Doporučený rozsah práce

65 stran

Klíčová slova

Cesty, značky, mapy, senioři, příroda, turistika, průzkum, zdraví, statistika, programy

Doporučené zdroje informací

- BALATKA, B. Malá encyklopedie turistiky. Praha: Olympia, 1986.
- CASE, D. O. Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior. San Diego, California: Academic Press, c2002. Library and information science. ISBN 0-12-150381-X.
- Daneš, V. , Houžvička V. Krušné hory, Severočeské nakladatelství, Severografie 1984. ISBN 45-001-84
- DISMAN, M. – UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- DORST, J. *Ohrožená příroda*. Praha: Orbis, 1974.
- HELLER, J. Fyziologie tělesného zatížení. Díl II.-III. 1.vyd. Praha: UK Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-225-7.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7.
- LOUKA, O. Základy turistiky a sportů v přírodě. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2010. ISBN 978-80-7414-302-1.
- MARŠALOVÁ, L. *Metodologické základy psychologického výzkumu*. BRATISLAVA: Psychodiagnost.a didakt.testy, 1978.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Abrahám, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Turistika seniorů a značení tras" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.03.2022

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval mému vedoucímu práce, doc. Ing. Josefu Abrahámovi PhDr., za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce projevil.

Dále bych chtěl poděkovat za ochotu a spolupráci:

- Peadr. Janu Eichlerovi, předsedovi KČT Ústeckého kraje
- Mgr. Květě Čelišové, předsedkyně Rady seniorů Ústeckého kraje
- Mgr. Ireně Robkové, učitelce zeměpisu
- Mgr. Evě Černé, učitelce biologie
- Stanislavě Kyslingerové, člence klubu důchodců
- Klubům a členům pěší turistiky Ústeckého kraje za rady, zkušenosti a anketu
- Informačním střediskům Ústeckého kraje

Turistika seniorů a značení tras

Abstrakt

Diplomová práce s názvem „Turistika seniorů a značení tras“ popisuje v teoretické části za využití odborné literatury turistiku jako takovou, její druhy a význam zejména pro seniory, dále se zaměřuje na programy regionálního rozvoje turistiky Ústeckého kraje a KČT. Stěžejní část je věnována značení turistických cest, dále stručně vysvětluje historii turistického značení, zelené mapy KČT a shrnuje význam aktivního zapojení seniorů. Na tuto kapitolu navazuje praktická část, která je již zaměřena na samotný výzkum. Cílem tohoto výzkumného šetření je zjistit význam pěší turistiky pro seniory a jejich zapojení při značení turistických tras. K výzkumu byla využita jak metoda kvantitativní, tj. dotazník, jehož se zúčastnilo sedmdesát respondentů z řad seniorů, tak i metoda kvalitativní, tj. rozhovor. Práce je doplněna přehlednými grafy a tabulkami s komentáři a SWOT analýzou, aby byl patrný výsledek tohoto průzkumu.

Klíčová slova: Cesty, značky, mapy, senioři, příroda, turistika, průzkum, zdraví, statistika, programy.

Senior tourism and hiking trail marking

Abstract

The dissertation named „Senior tourism and hiking trail marking“ describes, using professional literature, tourism as such, its types and importance for seniors. It is also focused on regional tourism development programs. Key part is dedicated to hiking trail marking, further briefly explains the history of the hiking trail marking, green map of club of Czech tourists and Summarize importance of active involvement of seniors. This chapter is followed by practical part which is focused on the research itself. The aim of this research survey is to find out importance of hiking for seniors and their involvement to hiking trail marking. The research used both the quantitative method, ie a questionnaire in which 70 respondents from ranks of seniors participated, as well as qualitative method, ie. interview. Thesis is supplemented by clear graphs and tables with comments, as well as SWOT analysis to show the outcome of the survey.

Keywords: Paths, signs, maps, seniors, nature, tourism, research, health, statistics, programs.

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
2.3 Použité metody.....	15
2.3.1 Anketa.....	16
2.3.2 Volný rozhovor	17
2.3.3 Obsahová analýza	18
3 Teoretická východiska	19
3.1 Charakteristika turistiky Ústeckého kraje	19
3.2 ÚSTECKÝ KRAJ	24
3.2.1 Okres Ústí nad Labem	26
3.2.2 Okres Děčín	29
3.2.3 Okres Litoměřice	32
3.2.4 Okres Teplice.....	34
3.2.5 Okres Louny	37
3.2.6 Okres Chomutov	40
3.2.7 Okres Most.....	43
3.3 Historie.....	47
3.4 Druhy turistiky	48
3.5 Turistika seniorů a jejich význam	50
3.6 Programy Ústeckého kraje a KČT	51
3.7 Turistika a práce se seniory.....	52
3.8 Značení turistických cest.....	54
3.8.1 Historie turistického značení	54
3.8.2 Význam značení turistických cest.....	55
3.9 Zelené mapy KČT – historie vzniku	58
3.10 Význam aktivního zapojení seniorů.....	68
4 Analytická část	70
4.1 Turistika seniorů.....	70
4.1.1 Sběr dat, výzkumný vzorek	70
4.1.2 Výzkumné otázky	71
4.1.3 Zpracování a vyhodnocení výzkumných dat - turistika.....	72
4.2 Značení tras	85
4.2.1 Výzkumný vzorek, sběr dat a výzkumné otázky	85
4.2.2 Zpracování a vyhodnocení výzkumných dat	86

5	Výsledky a diskuse	92
6	Závěr.....	98
7	Seznam použité literatury.....	99
8	Seznam použitých internetových zdrojů.....	103

Seznam grafů

Graf 1 - Porovnání počtu obyvatel celkem – Ústecký kraj.....	24
Graf 2 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – Ústecký kraj	25
Graf 3 Průměrný věk dožití – Ústecký kraj	26
Graf 4 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Ústí nad Labem	27
Graf 5 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Ústí nad Labem	28
Graf 6 Průměrný věk dožití – okres Ústí nad Labem	29
Graf 7 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Děčín	30
Graf 8 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Děčín	31
Graf 9 Průměrný věk dožití – okres Děčín	31
Graf 10 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Litoměřice	32
Graf 11 Porovnání počtu obyvatel - 65 let a více – okres Litoměřice	33
Graf 12 Průměrný věk dožití – okres Litoměřice	34
Graf 13 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Teplice.....	35
Graf 14 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Teplice.....	36
Graf 15 Průměrný věk dožití – okres Teplice.....	37
Graf 16 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Louny	38
Graf 17 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Louny	39
Graf 18 Průměrný věk dožití – okres Louny	40
Graf 19 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Chomutov	41
Graf 20 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Chomutov	42
Graf 21 Průměrný věk dožití – okres Chomutov	43
Graf 22 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Most.....	44
Graf 23 Porovnání počtu obyvatel – věk 65 let a více – okres Most.....	45
Graf 24 Průměrný věk dožití – okres Most.....	46
Graf 25 Věk respondentů - ŽENY	72
Graf 26 Věk respondentů - MUŽI	73
Graf 27 Průměrný věk respondentů	73
Graf 28 Od kdy se věnujete turistice - MUŽI.....	74
Graf 29 Od kdy se věnujete turistice - ŽENY	74
Graf 30 Jaké formy seniorské turistiky preferujete? - MUŽI.....	75
Graf 31 Jaké formy seniorské turistiky preferujete? - ŽENY.....	76
Graf 32 Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete? - MUŽI.....	77
Graf 33 Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete? - ŽENY	77
Graf 34 Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje? - MUŽI.....	78
Graf 35 Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje? – ŽENY.....	78

Graf 36 Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje? - MUŽI.....	79
Graf 37 Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje? – ŽENY.....	80
Graf 38 Co Vám pěší turistika přináší? - MUŽI.....	81
Graf 39 Co Vám pěší turistika přináší? - ŽENY.....	81
Graf 40 Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů? - MUŽI.....	82
Graf 41 Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů? - ŽENY.....	83
Graf 42 Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte? - MUŽI	84
Graf 43 Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte? - ŽENY	84
Graf 44 Kde jste se seznámil se značením cest, značkami a orientací v terénu?.....	87
Graf 45 Proč se věnujete značení cest?.....	88
Graf 46 Jak často se věnujete obnově značení na turistických trasách?.....	89
Graf 47 Čím je Vaše práce jako značkařů nejvíce ovlivněna?	90
Graf 48 Máte z této aktivity nějaké benefity?.....	91

Seznam obrázků

Obrázek 1 Pěší značení	56
Obrázek 2 Značení pro lyžaře a běžkaře.....	57
Obrázek 3 Značení cykloturistických tras I.	57
Obrázek 4 Značení cykloturistických tras II.	58
Obrázek 5 Značky v mapách I.	59
Obrázek 6 Značky v mapách II.....	60
Obrázek 7 Značky v mapách III.	61
Obrázek 8 Značky v mapách IV.	62
Obrázek 9 Značky v mapách V.....	63
Obrázek 10 Značky v mapách VI.	64

Seznam tabulek

Tabulka 1 Závěrečné shrnutí výsledků ANKETY – Ústecký kraj	93
Tabulka 2 SWOT ANALÝZA – anketního výzkumu pěší turistiky seniorů	94
Tabulka 3 Závěrečná SWOT analýza k celé diplomové práci.....	96

Seznam použitých zkratek

COMOS – Mezinárodní rada pro památky a sídla (Component objekt server)
ČD – České dráhy
Česon – Česká společnost pro ochranu netopýrů
DDM – Dům dětí a mládeže
GLONASS – Globální navigační satelitový systém (ruský navigační systém)
GPS – Globální polohový systém (americký navigační systém)
HDP – Hrubý domácí produkt
HS – Horská služba
CHKO – Chráněná krajinná oblast
KČT – Klub českých turistů
KRÚ – Kartografický a reprodukční ústav
MŠ – Mateřská škola
NP – Národní park
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN – Organizace spojených národů
PP – Přírodní park
RS – Rada seniorů
ROP – Regionální operační program
ŘVC – Ředitelství vodních cest
SŽ – Správa železnic
SFŽP – Státní fond životního prostředí
TZZ – Turisticky značené trasy
UNESCO – Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu
ÚL – Ústí nad Labem
ZŠ – Základní škola

1 Úvod

Pěší turistika poskytuje seniorům možnost naplnění volného času, trávení příjemných chvil v kolektivu vrstevníků, což pozitivně řeší fyzické i psychické zvláštnosti seniorského věku. Celospolečenská tematika spojená se stárnutím populace a prodlužování věku dožití přináší i potřebu umožnit seniorům aktivně prožívat svůj věk.

Turistická značení a turistické mapy, hrají důležitou roli v provozování pěší turistiky a v rozvoji cestovního ruchu. Seniorští turisté mají na realizaci a vytyčování tras značný podíl práce „značkářů“ je záslužná pro celou turistickou veřejnost.

Předkládaná diplomová práce je věnována pěší turistice seniorů a značení turistických tras. Je rozdělena na část teoretickou, v níž je uvedena obecná charakteristika turistiky, dále jsou zde rozebrány jednotlivé okresy Ústeckého kraje doplněné grafy, které mapují počet obyvatel a podíl seniorů ve věku 65 let a více, historie, druhy turistiky a programy Ústeckého kraje podporující aktivní prožívání seniorů, a část analytickou, která je zaměřena na samotný výzkum turistiky seniorů a jejich zapojení při značení turistických tras. Data jsem sbíral ve všech okresech Ústeckého kraje, výsledky jsem vyhodnotil a věnoval se i rozboru stanovených hypotéz a závěrečné SWOT analýze

Výsledky dokládají, že problematika stárnutí populace se týká i našeho kraje. Zjištění jsou nadčasová, vzhledem k nedostatku sociálních zařízení je v zájmu společnosti snažit se podporou seniorských aktivit co nejvíce rozvíjet zájem a pomoc, která zaručí důstojné prožívání seniorského věku.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Naplnění volného času seniorů tak, aby co nejdéle žili aktivním životem, je celospolečenským cílem. Diplomová práce s názvem „Turistika seniorů a značení tras“ zpracovává charakteristiku Ústeckého kraje z pohledu práce se seniory. Demografický vývoj obyvatelstva dokladuje každoroční zvyšování věku obyvatel i délky dožití. Pěší turistika patří mezi oblíbené aktivity seniorů a úzce souvisí se značením turistických cest, kde odvádí senioři záslužnou práci pro celou turistickou veřejnost, včetně „zelených map“ KČT.

Cílem této diplomové práce je zjistit význam pěší turistiky pro seniory, tj. do jaké míry a proč se senioři věnují pěší turistice, a jakým způsobem a z jakých důvodů se sami aktivně zapojují do značení turistických tras.

Zjištění jsou nadčasová, vzhledem k nedostatku sociálních zařízení je v zájmu společnosti snažit se podporou seniorských aktivit co nejvíce rozvíjet zájem a pomoc, která zaručí důstojné prožívání seniorského věku.

2.2 Metodika

Jako hlavní metody zkoumání jsem ve své práci použil obsahovou analýzu, historickou metodu, anketu a rozhovor. Pro zpracování práce jsem použil program Microsoft Word a Microsoft Excel, při formálním zpracování práce jsem vycházel z citační normy a z pokynů pro sepsání závěrečné diplomové práce (Petrů a Novotný, 2017).

Obsahovou analýzu lze charakterizovat jako „analýzu dokumentů s cílem porozumět a interpretovat dokument“. Základní princip je v hledání určitých jevů a vztahů k určitému tématu (Reichl, 2009). Dokumentem rozumíme veškeré materiály v písemné, ústní, elektronické či jiné formě záznamu. Při třídění, posuzování a výběru získaných dokumentů hraje určitou roli i subjektivita daného výzkumníka, který dokumenty zpracovává, ale ne již v informacích obsažených v těchto dokumentech. (Hendl, 1999)

„Poznání minulého jevu, či procesu je možné pouze na základě systematického vyhledávání a studia materiálů schopných vydat informace o těchto jevech, či procesech. Materiály schopné vydat informace o minulosti zkoumaných jevů a procesů jsou nazývány

prameny. Prameny nelze využívat nekriticky. Je nutno je podrobit odbornému posouzení z hlediska jejich autentičnosti a předpokládané tendenčnosti, či dokonce pravdivosti. Tomuto posouzení říkáme kritická analýza pramenů. Při ní se zjišťují a posuzují informace o autorovi (autorech), o jeho kompetentnosti, společenském postavení, politické orientaci, čase a místě vzniku pramenu a jeho vypovídací hodnotě. Snažíme se zde odhalit možné zkreslení vzniklé dobovými předsudky, sympatiemi, či antipatiemi autora k jevu, nebo relevantním osobám, či zkreslení vzniklé dobovými politickými tlaky.“ (Štumbauer, 1990).

V práci jsou použity jak písemné prameny primární, tak sekundární. Za primární prameny lze považovat kroniky, výpisky, zápisníky, osobní korespondenci. Sekundární prameny jsou nejpodstatnějšími zdroji historických dat, jedná se o dokumenty archivní, jako jsou např. výroční zprávy, úřední hlášení, věstníky, smlouvy apod. Dále zde máme prameny sekundární, které jsou vzdáleny od původních zdrojů, jsou to např. novinové zprávy, písemné zprávy zpracované na základě primárních pramenů, ročenky a řada dalších tištěných pramenů. (Štumbauer, 1990). Rozhovor je technika, která nám umožnila shromažďování údajů, skládá se z rozhovoru výzkumníka se zkoumaným člověkem. Dělíme jej podle konstrukce otázek a podle osob, které se rozhovoru účastní na standardizovaný, nestandardizovaný, individuální, skupinový zjevný a skrytý. (Štumbauer, 1990).

2.3 Použité metody

Existuje více pojetí pojmu metody a jeho případného odlišení se od techniky či procedury. Nejčastěji se ale výzkumná metoda vymezuje v užším a širším pojetí.

„V širším pojetí je vědecká metoda chápána jako cesta nebo spjatost postupů, jimiž se buduje vědecký systém. V užším pojetí (konkrétnější podobě) je definována jako soustava kroků, úkonů, opírajících se o určitý pojmový aparát a pravidla, která umožňují jít v procesu poznání od už známého k ještě neznámému.“ (Maršálová, 1978)

„Vědeckou metodu lze obecně charakterizovat jako záměrný postup (cestu), jehož pomocí se dosáhne určitého cíle, něco se pozná, vyřeší. Metoda tedy představuje obvykle celý komplex různorodých poznávacích postupů a praktických operací, které směřují k získávání vědeckých poznatků.“ (Skalková, 1985)

V širším pojetí autoři tedy chápou metodu jako obecný poznávací návod, jak postupovat, zkoumat, do něhož zahrnují i ostatní logické prostředky (zobecnování, syntézu, abstrakci). V užším pojetí chápou metodu jako konkrétní speciální postup vědecké disciplíny, např. analýzu, rozhovor, dotazník apod. Rovněž je velmi zajímavé, že autoři se také zmiňují o pojmu „technika“, ale nepoužívají jej dále, ale drží se pouze pojmu „metoda“, a to v různých úrovních odlišení.

S trochu odlišným přístupem přichází sociolog Lamser (1966), který říká, že „metoda je výsledkem uspořádání základních logických procesů do určitého systému, který je zákonem vědecké práce.“ Rovněž zdůrazňuje, že tento systém vyslovuje stejné zásady pro všechny vědní obory.

Výzkumné metody lze dle Pelikána (1998) dělit do tří kategorií:

- Metody empirického výzkumu – jsou zaměřeny na sběr a analýzu výzkumných dat, patří sem např. metody explorativní, behaviorální, psychosomatické, experimentální apod.
- Metody teoretické analýzy – analýza, syntéza, analogie, zobecnování, abstrakce apod.
- Metody historicko-srovnávacího výzkumu – metoda genetická, srovnávací, historicko-srovnávací, historická

2.3.1 Anketa

Dotazníky jsou v kvantitativním výzkumu často využívanou metodou, i přes vysokou míru reliability, kterou se vyznačují, je pro ně charakteristická i omezená validita (Disman, 2011). Výhodou je možnost získat velký počet dat v strukturalizované podobě, aniž bychom narazili na problémy spojené s etikou či anonymitou.

Známost formou dotazníku je **anketa**, která se vyznačuje tím, že se nedělá na základě složitě předběžného zkoumání; výběr vzorku dotazovaných je spíše náhodný. Výhody spočívají v rychlosti sběru dat a v absenci nutnosti být s uživatelem v osobním kontaktu, což je společný rys s online dotazníkem. Problematičnost ankety se však projevuje ve chvíli, kdy

například chceme hodnotit kvalitu systému. Existují zhruba dvě skupiny uživatelů – ti, kteří jsou spokojeni, a ti, kteří nejsou. Smetáček (1990) upozorňuje, že do anket se většinou zapojí jen emocionálně angažovaní lidé, což skoro vždy implikuje skupinu nespokojených uživatelů.

Metoda dotazníkového zkoumání má obecně nízkou návratnost. Disman (2011) uvádí, že pro výzkumníky by mělo být samozřejmostí připojit průvodní dopis, jehož obsahem je vysvětlení, proč jsou odpovědi respondenta tak důležité, ujištění o zachování anonymity a zdůvodnění, proč byl osloven právě on. Často se využívá i odměňování respondentů symbolickými částkami či zařazení dotazníku do losovacích loterie. Nejefektivnější metoda k stimulaci návratnosti je však tzv. "Follow-up" - tedy připomínkování. Podstatou je jednoduché připomenutí s prosbou o opětovné zvážení vyplnění dotazníku. Je však třeba dbát, aby se nenarušila anonymita výzkumu a aby respondent nenabyl dojem, že by mohl být objektem sledování.

2.3.2 Volný rozhovor

Rozhovor – interview je oproti dotazníku flexibilnější metoda výzkumu informačního chování; vyznačuje se vysokou validitou, ale nízkou reliabilitou¹ (Disman, 2011).

Jde o kvalitativní metodu, která je velmi náročná a nákladná. Aplikace vyžaduje, aby výzkumníci byli alespoň částečně vyškoleni. Výhodou je, že respondent má méně prostoru na nežádoucí iniciativu; minimalizuje se například riziko, že by přeskočil otázky a neodpověděl na ně, jak by mu to umožnil dotazník. Také riziko duplicitních nebo za někoho zodpovězených otázek – často někým z rodinných příslušníků, popřípadě celou rodinou – se téměř úplně eliminuje, přičemž šance na úspěšně dokončený rozhovor je podstatně vyšší (Disman, 2011).

Volného krátkého rozhovoru tzv. „Rozhovoru od dveří ke dveřím“ se vzácně užívá ve studiích zaměřených na hledání relevantních informací. Příkladem je třeba sčítání lidu v Česku a ve Spojených státech amerických apod.

¹ Kvalitativní výzkumníci by se však měli snažit o reliabilitu, a tedy o pořádné zdokumentování jejich postupu. Jinak podle Silvermana (2005) hrozí, že jejich výzkum nebude brán na vědomí.

První fáze výzkumu probíhá převážně formou dotazníků na veřejných místech (knihovny, radnice, školy apod.). Vyšlo však najevo, že při využití této metody dochází k výraznému zkreslení vzorku; většinové zastoupení totiž měli uživatelé knihoven, přičemž lidé s chybějící gramotností, vzděláním či mobilitou byli téměř vynecháni. Výzkum se tedy rozšířil o rozhovor „od dveří ke dveřím“ (Case, 2007).

2.3.3 Obsahová analýza

Kvantitativní metoda obsahové analýzy, kterou lze obecně definovat jako rozbor obsahu záznamu určité komunikace, je někdy úžeji definována jako analýza textu či souboru textů. Hlavním účelem této metody je vyhledávání konkrétních slov a konceptů, tedy vzájemné interpunkce oddělených částí bibliografických údajů analyzované komunikace a stanovení četnosti jejich výskytu, významu a vzájemných vztahů. Po vytvoření značek ve velkém textovém souboru je výzkumník schopen statisticky odhadnout poměr vzorů v textech a také vztahy mezi nimi. Při obsahové analýze se stále častěji využívají počítače. Programy pro kvantitativní analýzu dat poskytují efektivní plynulost pracovního procesu a výkonné nástroje pro označování textových souborů (Hodder, 1994).

3 Teoretická východiska

3.1 Charakteristika turistiky Ústeckého kraje

Ústecký kraj je velmi pestrý a rozmanitý. Má úrodné nížiny, svahy kopců i okrajová pohoří vysokohorského vzhledu. Na území se nachází sedm oblastí, bývalých okresů:

- Chomutov
- Most
- Teplice
- Ústí nad Labem
- Děčín
- Litoměřice
- Louny

Okrajová místní pásma tvoří hranici se Spolkovou republikou Německo. Vytváří různé možnosti přeshraničních aktivit, zejména se Saskem (hl. Krušné hory s horským pásmem a menšími venkovskými sídly).

Zemědělská část kraje se soustřeďuje především do Litoměřic a Loun. Známé jsou však i vinice na Mostecku (Chrámce). Děčínsko proslulo vodní dopravou.

Pánevní oblast (Chomutov, Most, Teplice, Ústí nad Labem) je typická koncentrací průmyslu, vysokou hustotou osídlení a většími městy. Hospodářství dominovala energetika, těžba uhlí a chemická výroba vč. petrochemie. (Ústecký kraj, 2010)

Sám jsem se v Ústeckém kraji narodil, pracuji tu a považuji ho za nejkrásnější oblast republiky. Literární činnosti, která popisovala život na ubytovnách či práci v chemičce, se věnoval i známý český prozaik Vladimír Páral. Z tohoto kraje pochází i známá skupina Kabát, která ve svých písních rovněž ukazuje na těžký život horníků a na devastaci životního prostředí. Tento kraj je ovšem známý i nejvyšší nezaměstnaností a problémy s nepřizpůsobivými obyvateli (Litvínov, Ústí nad Labem, Most, Teplice). Probíhá zde rekultivace přírody po letitých zátěžích plných emisí a imisí. Příkladem jsou např. jezero Milada nebo Most. Výsadba nových lesů čelí kůrovci i devastaci emisí.

Z pohledu životního prostředí patří Ústecký kraj a jeho podíl chráněných oblastí k největším v České republice.

„Ke konci roku 2016 zde bylo 167 přírodních památek a přírodních rezervací. 4 chráněné krajinné oblasti, 1 národní park, 103 evropsky významných lokalit, 5 ptačích oblastí a 7 přírodních parků.“ (Ústecký kraj, 2010)

- od 6. 7. 2019 je horská oblast Krupky na Teplicku – Krušnohoří na seznamu světového dědictví UNESCO
- o zápis usiluje i žatecká oblast – Žatec a krajiny žateckého chmele. Žatec již navštívila hodnotitelská mise výboru ICOMUS = Mezinárodní rada pro památky a sídla
- Kadaňský klášter
- Labský kaňon – Porta Bohemia
- pevnostní město Terezín
- Roudnice nad Labem – Lobkoviczký zámek

Z pohledu cestovního ruchu se specializací na pěší turistiku včetně seniorské, nabízí kraj množství přírodních krás, krajinu Českého středohoří s horou Říp, vesnické památkové rezervace na Litoměřicku, Komáří vížku s lanovkou atd.

Kraj má i léčivé prameny s lázněmi Teplice, Bílina, termální koupaliště Děčín, Ústí nad Labem. Zajímavé jsou i útvary Tiských stěn, České Švýcarsko s Edmundovou stezkou, labskou cestu Porta Bohemica. Velmi oblíbené jsou i akce Zahrada Čech a její tržiště. V kraji jsou i zajímavé hrady a zámky, př. Ploskovice, Budyně nad Ohří, Klášterec, Duchcov, Libochovice, Teplice.

Nejnavštěvovanější přírodní oblasti Ústeckého kraje

Národní park České Švýcarsko

České Švýcarsko tvoří rozsáhlý pískovcový útvar, který navazuje na NP Saské Švýcarsko. Erozí v něm vznikla kaňonovitá údolí, skalní města a plošiny. Symbolem parku je Pravčická brána. Jedná se o nejvyšší přirozenou skalní bránu v Evropě.

Zdatnější turisté senioři využívají značené Hřenské stezky, které je k bráně dovedou. Pravčická brána bývala přístupná veřejnosti, dnes, po erozním ztenčení oblouků, je turistům nedostupná. K nejkrásnějším místům patří i Jetřichovické stěny.

Národní park patří k nejnavštěvovanějším místům v Ústeckém kraji. Soutěsky v Hřensku, dle Agentury Czech Tourism, navštíví ročně 300 000 turistů a celé území zhruba milion lidí.

Seniorští turisté se soustřeďují zejména na cíle v okolí obcí, s průměrným pobytem 2 hodiny. Park je jeden z mála, kde přestali bojovat s kůrovcem a oblast ponechali přírodnímu průběhu.

Podle mluvčího NP, pana Tomáše Salova, který dne 29.6.2021 uvedl na TV ČT24, je zasaženo 45 % lesů. Stromy se lámou a ohrožují návštěvníky. Turisté se mohou pohybovat jen na vyznačených cestách. Les je nebezpečný při větrném počasí. Nebezpečím jsou i padající kameny, proto je třeba řídit se pokyny vedení parku. Celý park má hustou síť turistického značení.

V národním parku České Švýcarsko je zajímavá flóra i fauna. V roce 1993 byla v jeskyňkách objevena vzácná kapradina Vlákatec tajemný. Tisíce let žije jen ve vývojové fázi a na místech téměř bez denního světla. Z fauny stojí za zmínku zejména netopýři.

V ČR existuje 27 druhů netopýřů, v NP je potvrzen výskyt 24 z nich. Z psovitých šelem lze jmenovat vlky, kteří se na území parku vrátili v roce 2016 a v roce 2021 se jim narodila 3 vlčata. Nadto zde hnízdí i řada ptáků.

Strážci parku se bohužel ale potýkají i s negativními jevy, které vyplývají z vysoké návštěvnosti a nevhodným chováním některých návštěvníků. Mezi tyto negativní jevy patří např. křik, pohazování odpadků, pohyb mimo vyznačené trasy, auta, sprejování pískovců aj.

Řešením by byla regulace návštěvnosti, například formou objednávek a registrací pobytu, posilování počtu strážců přírody a zvyšování jejich pravomocí.

České středohoří

Oblast je tvořena třetihorními vulkanity. Vyskytují se zde různé tvary Mrazového zvětrávání a dělí se do tří oblastí:

- západní – Milešovské středohoří
- východní – Litoměřické středohoří
- severní – Ústecké středohoří

České středohoří leží v dešťovém stínu a je nejsušší a nejteplejší území v Čechách. Od roku 1976 je chráněnou krajinou oblastí. Seniorsky vyhledávanými oblastmi jsou např. Litoměřice, Velké Žernoseky, Milešovka. České Středohoří poskytuje i klidnější zákoutí s pestrá vegetací, které je vhodné pro seniory méně pohyblivé.

Nejvyšší horou je Milešovka, 837 m. Říká se jí také Hromová hora – z německého slova Donnersberg. Milešovka je největší hora v Čechách s nejčastějšími bouřkami. Od roku 1905 na ní funguje meteorologická stanice.

U Verneřic se nachází Bobří potok, který je součástí východní části Českého středohoří. Vytváří rokli se stěnami asi 30 m vysokými a 6 m vodopádem. Verneřice a Kravaře spojuje zelená turistická značka.

Největším vodopádem v Českém středohoří je Vaňovský vodopád u obce Vaňov v Ústeckém okrese, měří 12 m. Čedičovou skálu tvoří vysoké skalní sloupky – čedičová odlučnost. Oblíbené jsou zejména výlety seniorů po zelené značce nebo lanovkou na Větruši.

V Litoměřickém středohoří se nachází, pro televizní diváky známá, Buková hora 683 m. České středohoří nabízí turistům, další krásné výhledy i kulturní a historická místa.

Krušné hory

Krušné hory tvoří horské pásmo sousedí se SRN a působí jako přírodní hranice. Podkrušnohorským zlomem protékají řeky Ohře a Bílina. Lesní porost býval devastován chemickými exhalacemi. Náhorní plošiny jsou známé tím, že v jejich úžlabích jsou rozsáhlá rašeliniště. Hory mají i bohatá rudná naleziště.

Turistické cesty nabízí pestré vyžití od vycházek, výletů až po náročnější výstupy. Velmi je rozšířená přeshraniční turistika se Saskem. Hojně je navštěvována Krupka, bývalé královské město s těžbou wolframu, cínu, molybdenu a fluoridu. V Bohosudově se lze visutou lanovkou dostat na Komáří vížku, 806 m s délkou 5 km a krásným výhledem na České středohoří.

Hornický region Krušnohoří (Erzgebirge) byl 6. 7. 2019 zapsán jako památka světového dědictví UNESCO. Od 14. století se zde těžila cínová ruda. Oblast tím získala na turistické atraktivitě. Charakteristickým znakem česko-německé hornické krajiny jsou rýžovnické kopečky, kanály, příkopy, štoly a následně propadliny tzv. pinky.

Sněhové podmínky jsou zde ideální pro veškeré druhy zimních sportů. Od rekreačních aktivit až po obtížnější lyžařské. Nejznámější turistická střediska jsou například Cínovec, Měděnec, Hora sv. Kateřiny.

Vyskytuje se zde řada lesního ptactva, lišky, vlci, kuny, veverky a spousta další zvěře, ale tato fauna se drží dále od turistických stezek. Z tohoto důvodu je zdejší příroda

vhodná jak pro pěší turistiku, tak pro cykloturistiku. Pro milovníky divoké flory jsou zde k vidění rozsáhlá rašeliniště, za zmínku stojí výskyt prhy arniky, vrbovky úzkolisté a jiné pestré druhy na horských loukách a lesích.

Lesy jsou převážně jehličnaté, původně bukové. Výsadba se orientuje na listnaté stromy. Sadba zvýší pestrost a odolnost lesa.

Seniorští turisté mají Krušné hory rádi. Je do nich přístupná doprava a nabízí bohatou škálu zajímavostí a historii území.

Přírodní park Dolní Poohří

Přírodní park znamená ochranu přírody a krajiny. Není tak přísně chráněn jako CHKO. Omezuje využití území. PP Dolní Poohří charakterizují volné meandry v blízkosti řeky Ohře. Nachází se tu původní lužní les a chráněné druhy rostlin a živočichů. Území bylo PP vyhlášeno v roce 2001.

Oblast by měla být využita k rekreačně turistickým aktivitám. Nachází se zejména v okrese Litoměřice. Ohře vytváří tzv. slepá ramena, která jsou zanesena a občas zaplavována, jsou chudá na vegetaci.

Turisté senioři oblast využívají k plánování výletů či rybaření. Nejnavštěvovanější památky jsou Budyně nad Ohří, Libochovice či klášter Doksany, které představují mimořádné památky doby románské a barokní. Turistická trasa z Doksan do Libochovic je náročnější, červeně značená. Pro seniory je přijatelnější modře značená trasa z Horku do Peruce. V Doksanském lužním háji je hnízdiště havranů, které tvoří přírodní rezervaci.

3.2 ÚSTECKÝ KRAJ

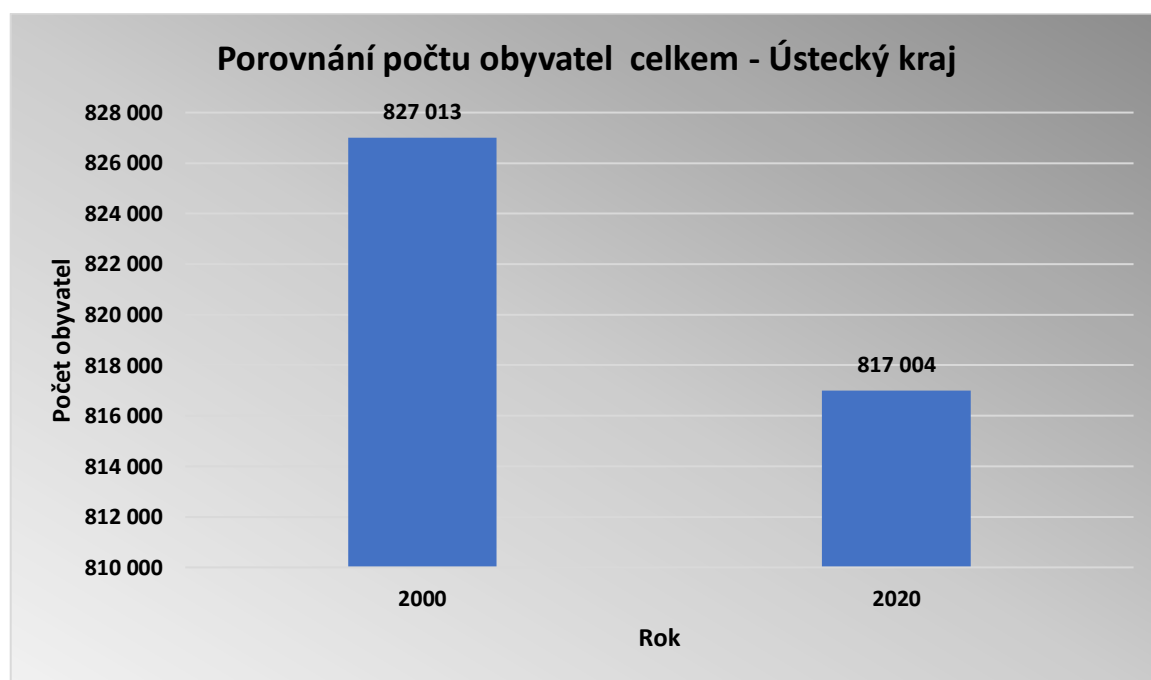
Rozloha: 5339 km² (6,8 % území ČR)

Počet obyvatel: 814 004 (k 31. 12. 2020)

Důležitou celospolečenskou problematikou se stávají demografické změny ve složení obyvatelstva ČR. Volnočasové aktivity seniorů přispívají k jejich plnohodnotnému životu ve společnosti a zároveň napomáhají řešit otázku soběstačnosti seniorů a tím i snižují přetíženost sociálního systému. Vývoj v Ústeckém kraji dokladují rozborem počtu obyvatel, seniorů nad 65 let a vývojem věku dožití v kraji i jednotlivých okresech – porovnání s rokem 2000.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000

Graf 1 - Porovnání počtu obyvatel celkem – Ústecký kraj

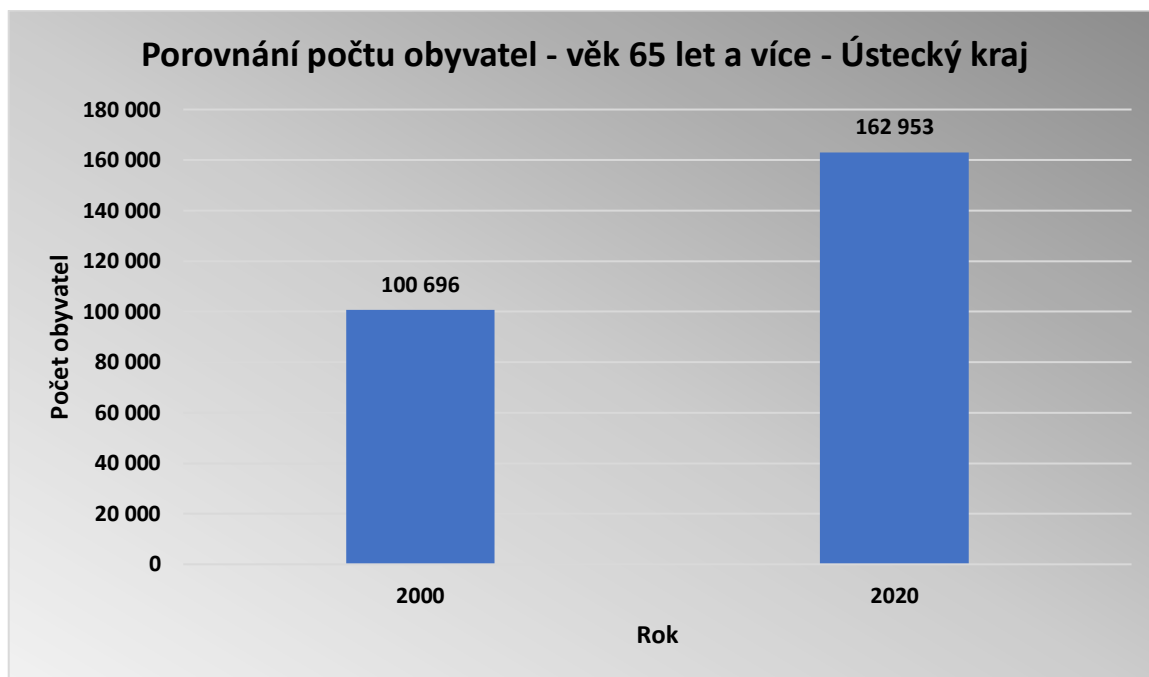

Zdroj 1 Český statistický úřad, veřejná databáze

Tento graf znázorňuje srovnání počtu obyvatel v letech 2000 a 2020. V roce 2000 jich v Ústeckém kraji bylo 827 013, v roce 2020 se jejich počet snížil na 817 004, tudíž došlo k poklesu o 10 009 obyvatel.

Ústecký kraj

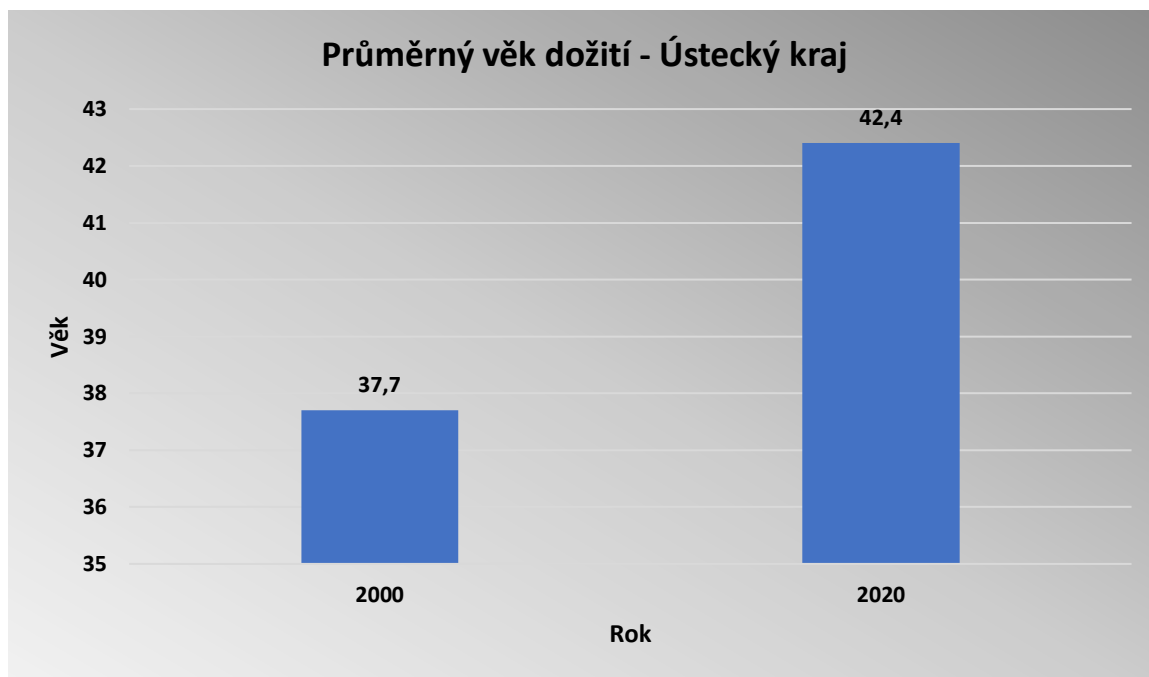
Graf 2 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – Ústecký kraj

Zdroj 2 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 bylo v Ústeckém kraji 100 696 seniorů ve věku 65 let a více. K roku 2020 se jejich počet zvýšil na 162 953. Z tohoto tedy vyplývá, že došlo k nárůstu o 62 257 seniorů ve věku 65 let a více.

Graf 3 Průměrný věk dožití – Ústecký kraj

Zdroj 3 Český statistický úřad, veřejná databáze

V průběhu dvaceti let, tedy od roku 2000 do roku 2020 se zvýšil průměrný věk dožití o 4,7 roku.

3.2.1 Okres Ústí nad Labem

Rozloha: 405 km²

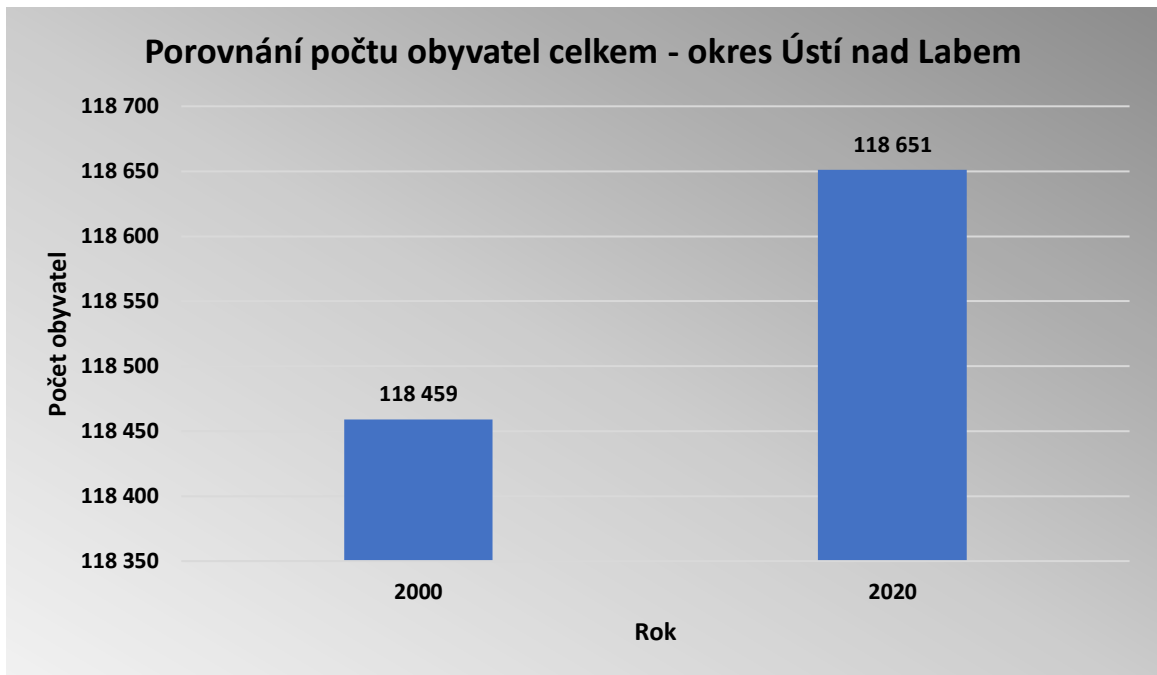
Počet obyvatel: 118 651

Ústí nad Labem je krajské město se sídlem hejtmanství Ústeckého kraje. Město bylo dříve známo rozsáhlým chemickým a textilním průmyslem. Provozy byly zprivatizovány, zavřeny nebo omezeny, což je důvodem vysoké nezaměstnanosti a množstvím exekucí. V činnosti zůstává SPOLCHEMIE. Ústí nad Labem je důležitý železniční uzel.

Historicky velmi zajímavý je farní kostel ze 14. století. Má šikmou věž s odchylkou 1,86 metru. Vychýlení nastalo po bombardování v roce 1945. Navštěvovaný je hrad Střekov, zámek v Trmicích, dominikánský kostel, Větruše s lanovkou a krásným výhledem na labské údolí, Bertino údolí či Vaňovské vodopády.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000.

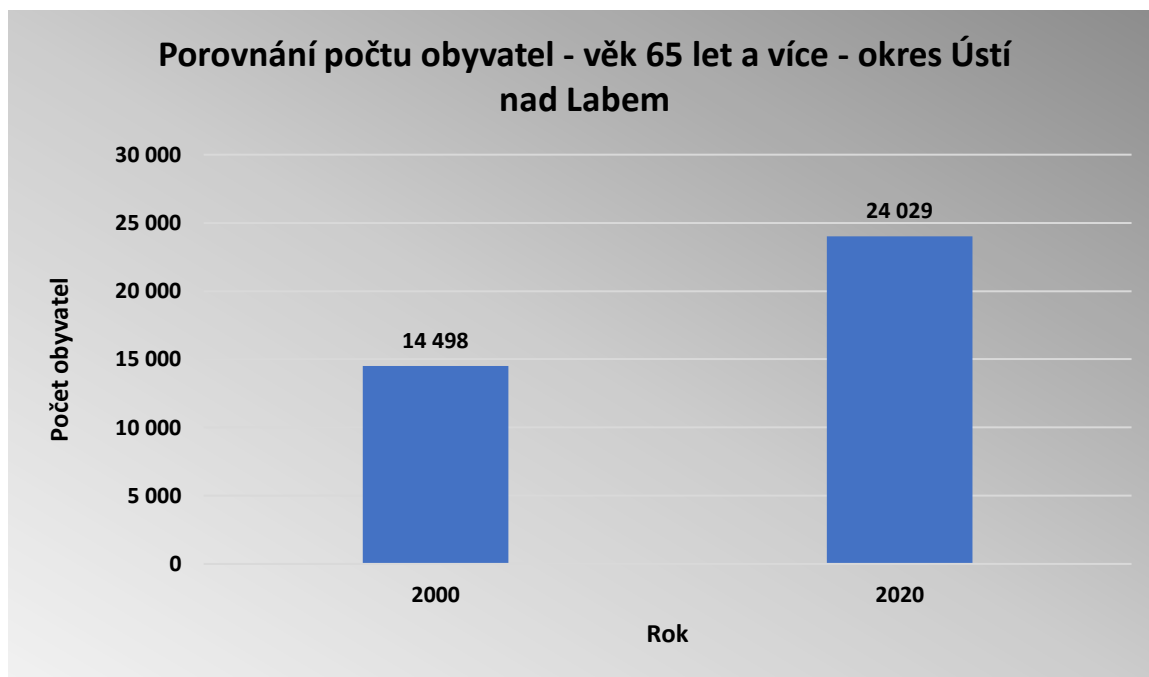
Graf 4 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Ústí nad Labem

Zdroj 4 Český statistický úřad, veřejná databáze

V okrese Ústí nad Labem žilo v roce 2000 118 459 obyvatel. K 31. 12. 2020 jejich počet vzrostl na 118 651, tj. navýšil se o 192 obyvatel.

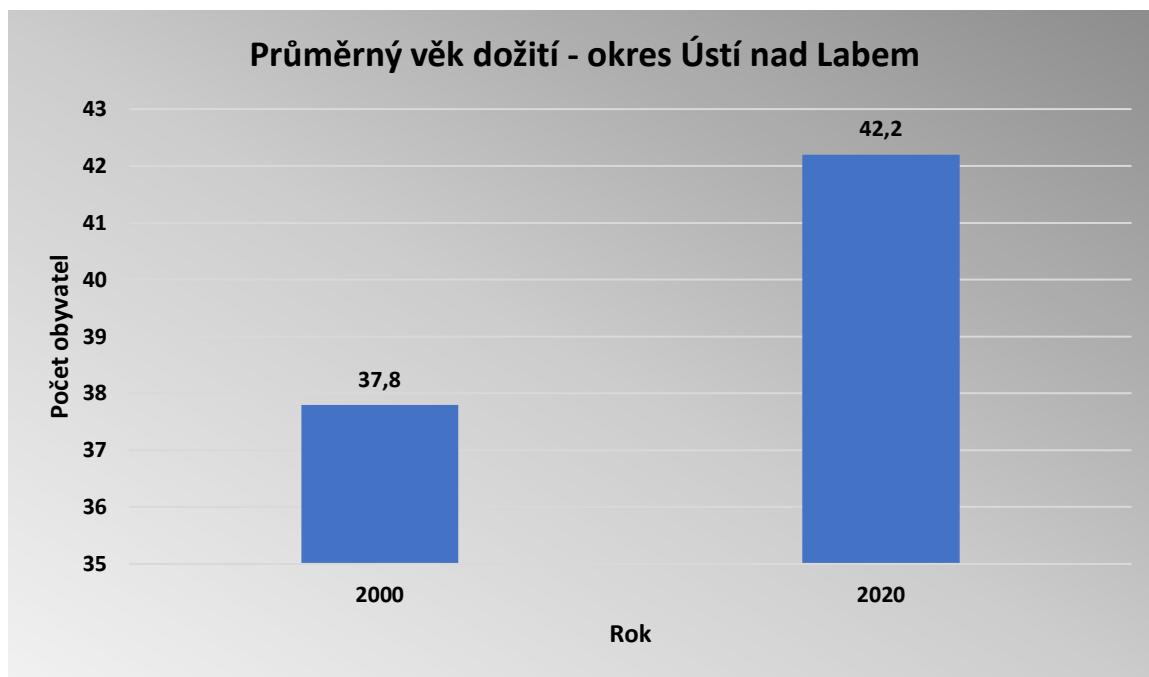
Graf 5 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Ústí nad Labem

Zdroj 5 Český statistický úřad, veřejná databáze

Počet obyvatel ve věku 65 let a více se také změnil. V roce 2000 jich bylo 14 498 a v roce 2020 opět došlo k nárůstu. Počet se zvýšil na 24 029, tedy o 9 531 seniorů.

Graf 6 Průměrný věk dožití – okres Ústí nad Labem

Zdroj 6 Český statistický úřad, veřejná databáze

Z tohoto grafu vyplývá, že průměrný věk dožití se od roku 2000 do roku 2020 zvýšil o 4,4 roku.

3.2.2 Okres Děčín

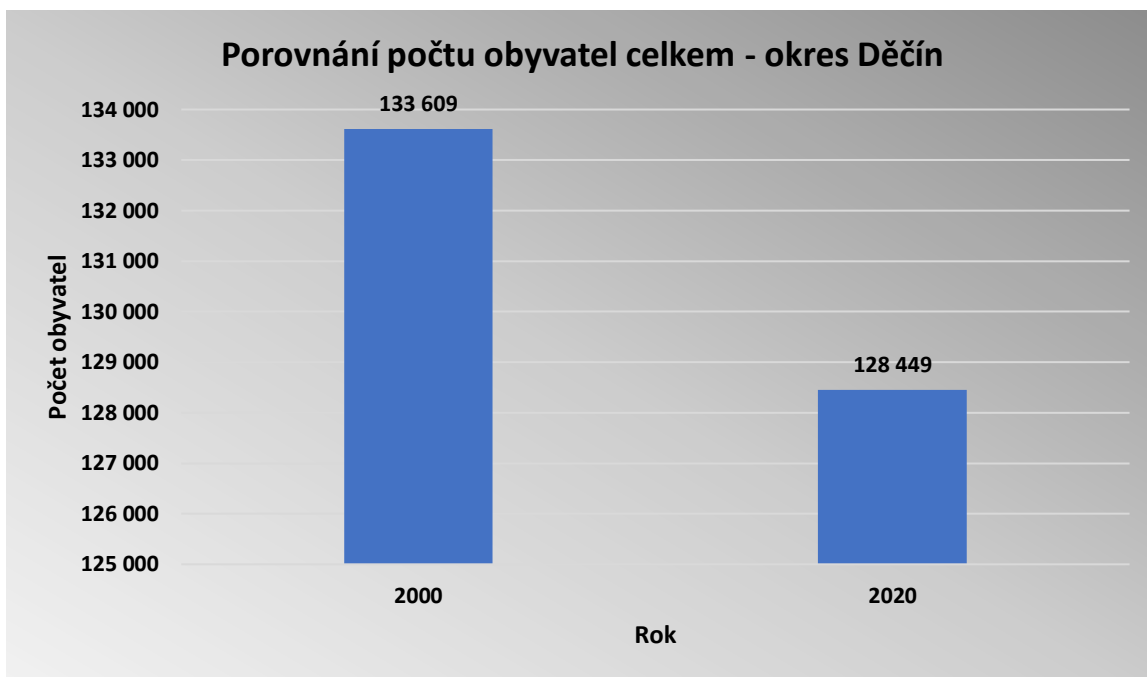
Rozloha: 909 km²

Počet obyvatel: 817 004 (k 31. 12. 2020)

Město Děčín leží v oblasti Děčínské vrchoviny a Českého středohoří. Býval tu významný přístav plavby labsko-oderské. Nyní zde plují zejména výletní parníky. Rekreační parník jezdí do Hřenska, Německa či Ústí nad Labem. Výlety parníkem oceňují i turisté senioři. Plavba probíhá krásnou krajinou. Hojně je navštěvována ZOO u Pastýřské stěny, Děčínský Sněžník s rozhlednou. Město je železniční křižovatkou s celním přechodem. Narodil se zde zakladatel Sokola Miroslav Tyrš (1832-1884). Počítá se s obnovením části takzvané Kozí dráhy. Od roku 2022 by měla opět jezdit tato oblíbená turistická železniční linka.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000

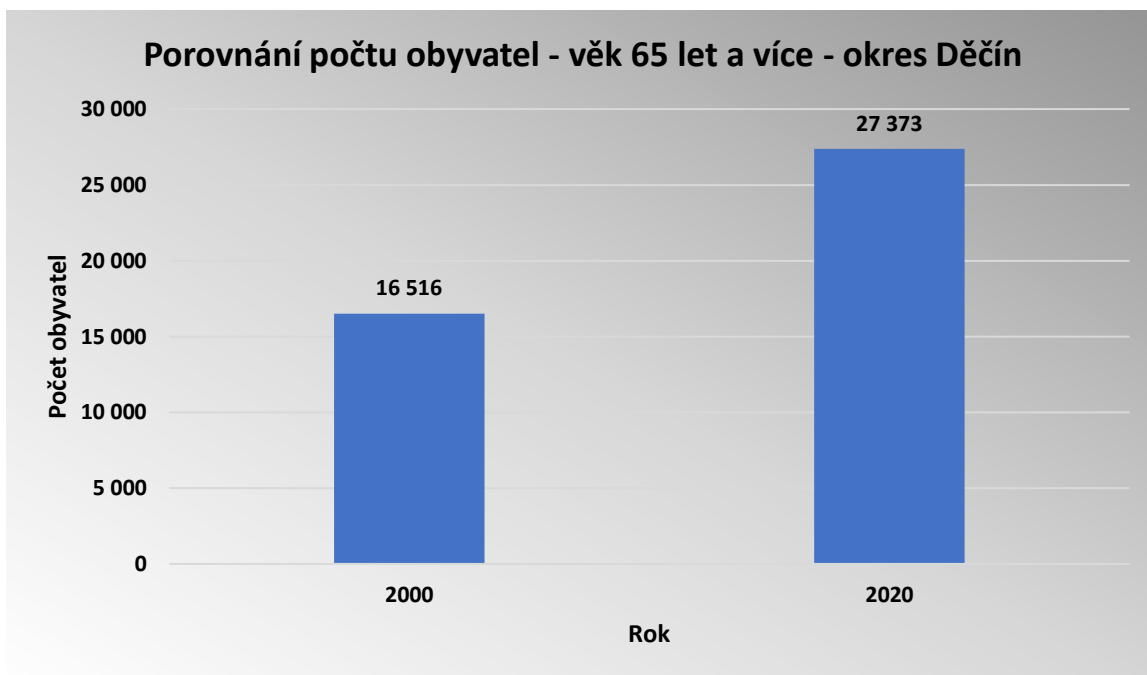
Graf 7 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Děčín

Zdroj 7 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 žilo v okrese Děčín 133 609 obyvatel, tento počet se k 31. 12. 2020 snížil na 128 449 lidí. Celkový pokles tedy činí 5 160.

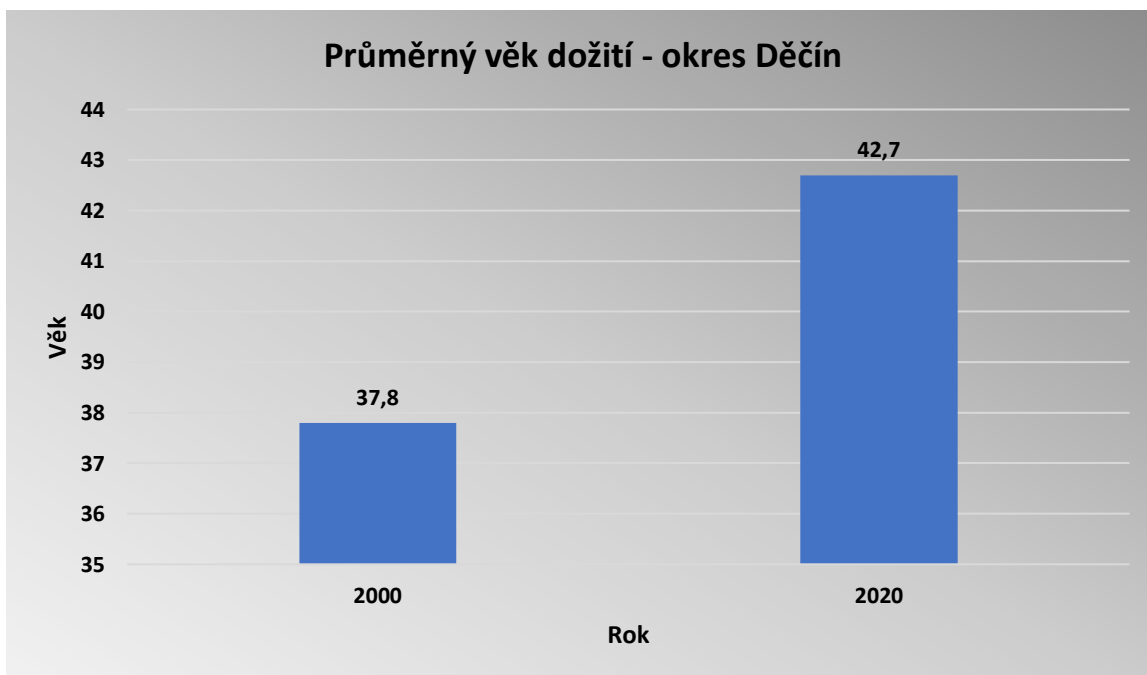
Graf 8 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Děčín

Zdroj 8 CHYBÍ ZDROJ

V roce 2000 žilo v okrese Děčín 16 516 obyvatel ve věku 65 let a víc. Tento počet do konce roku 2020 vzrostl o 10 857 seniorů. Celkový počet k 31. 12. 2020 čítal 27 373.

Graf 9 Průměrný věk dožití – okres Děčín

Zdroj 9 Český statistický úřad, veřejná databáze

Průměrný věk dožití se k 31. 12. 2020 oproti roku 2000 zvýšil o 4,9 roku.

3.2.3 Okres Litoměřice

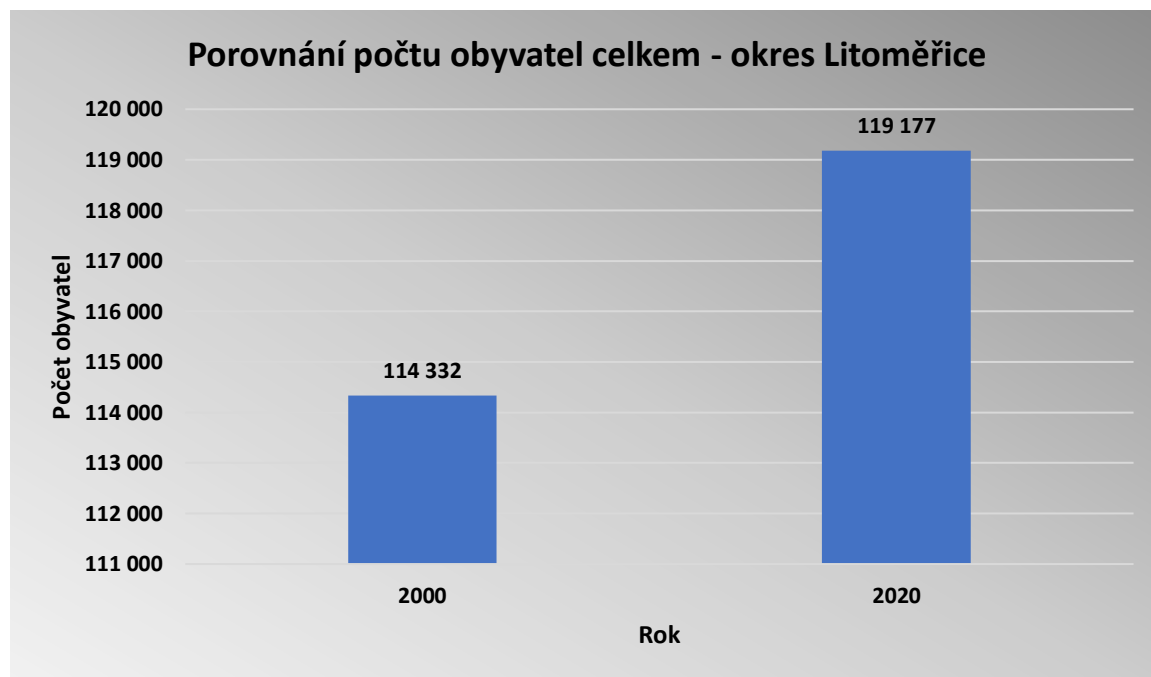
Rozloha: 1 032 km²

Počet obyvatel: 119 668 k 31.12.2020

Město Litoměřice je známé proslulým veletrhem „Zahrada Čech“. V roce 2021 se konal již 45. ročník, je ukázkou umění, pěstitelů, ovoce, zeleniny, květin. Zahrada Čech je hojně navštěvována všemi generacemi. Litoměřice nabízí k prohlídkám i cenné historické památky a bohatý kulturní život. Na Den seniorů se pravidelně koná akce „Senioři seniorům“. Heslo akce je „Pohyb pro život“. Ve Velkých Žernosekách, na úpatí kopce Radobýl, se pěstují bílá i červená vína. K vinařství patří i historické sklepy. Oblíbené výletní místo je Žernosecké jezero. V Litoměřicích v současné době probíhá modernizace vyhlášeného přístaviště.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000

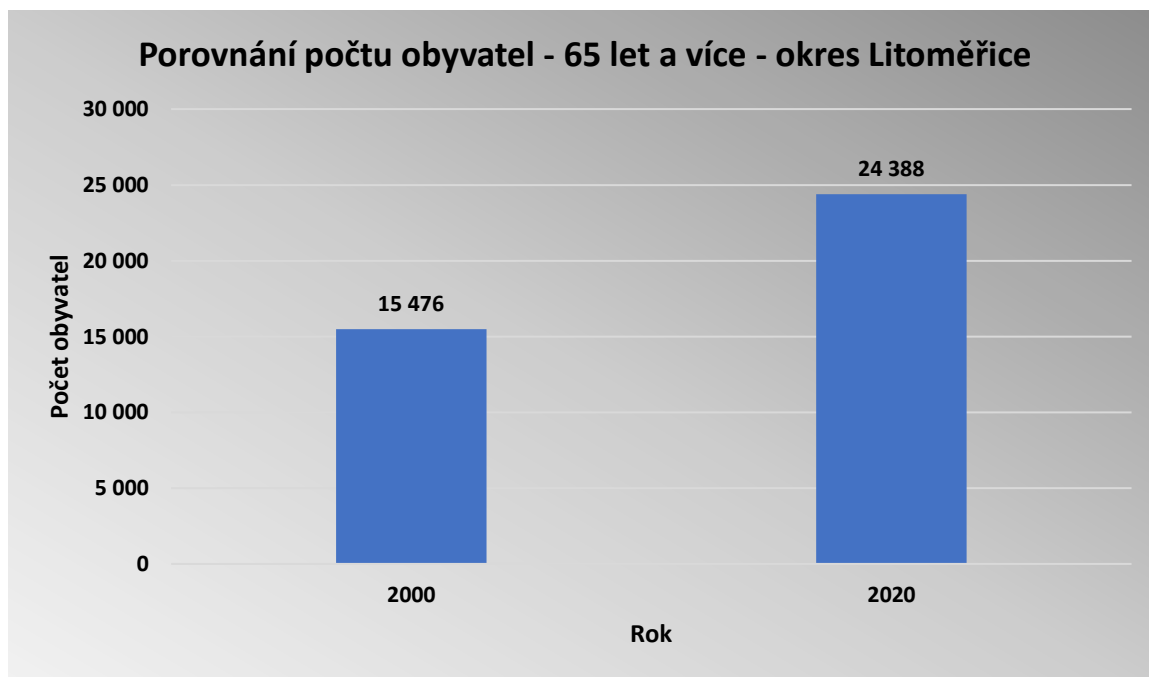
Graf 10 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Litoměřice

Zdroj 10 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 žilo v okrese Litoměřice celkem 114 332 lidí. Tento počet k 31. 12. 2020 vzrostl o 4 845 obyvatel., tedy až na 119 177.

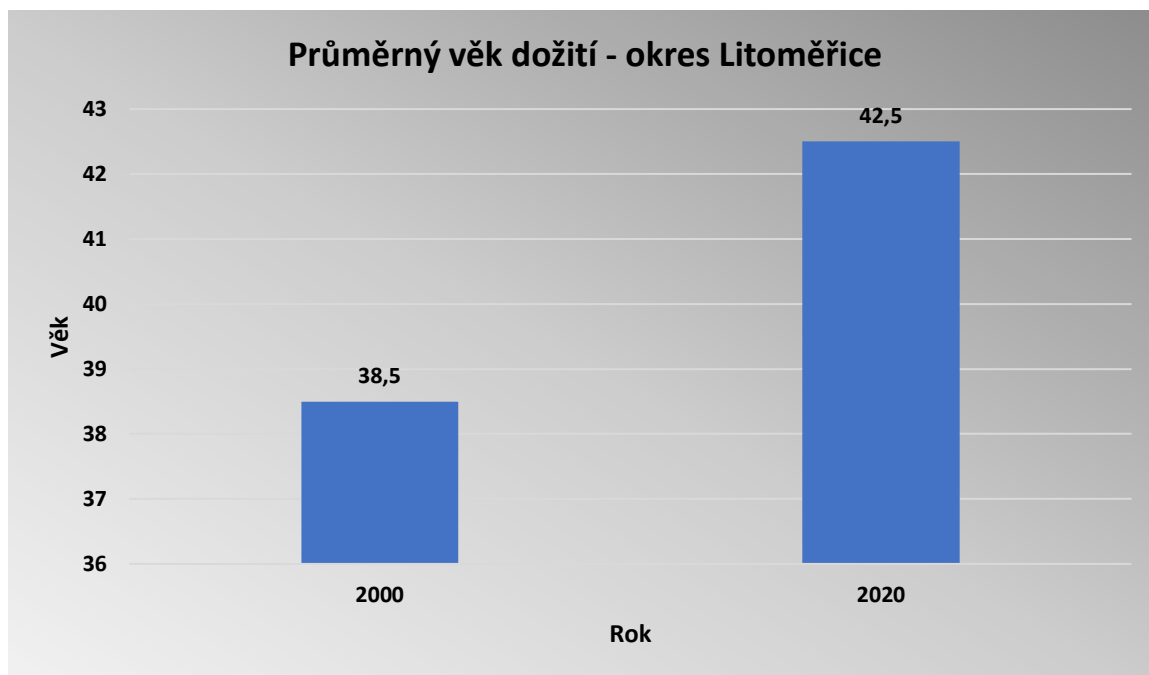
Graf 11 Porovnání počtu obyvatel - 65 let a více – okres Litoměřice

Zdroj 11 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 žilo v okrese Litoměřice 15 476 obyvatel ve věku 65 let a více, v roce 2020 počet seniorů v tomto věku vzrostl až na 24 388, tedy o 8 912.

Graf 12 Průměrný věk dožití – okres Litoměřice

Zdroj 12 Český statistický úřad, veřejná databáze

Oproti roku 2000 se průměrný věk dožití v tomto okrese k 31. 12. 2020 zvýšil o 4 roky.

3.2.4 Okres Teplice

Rozloha: 469 km²

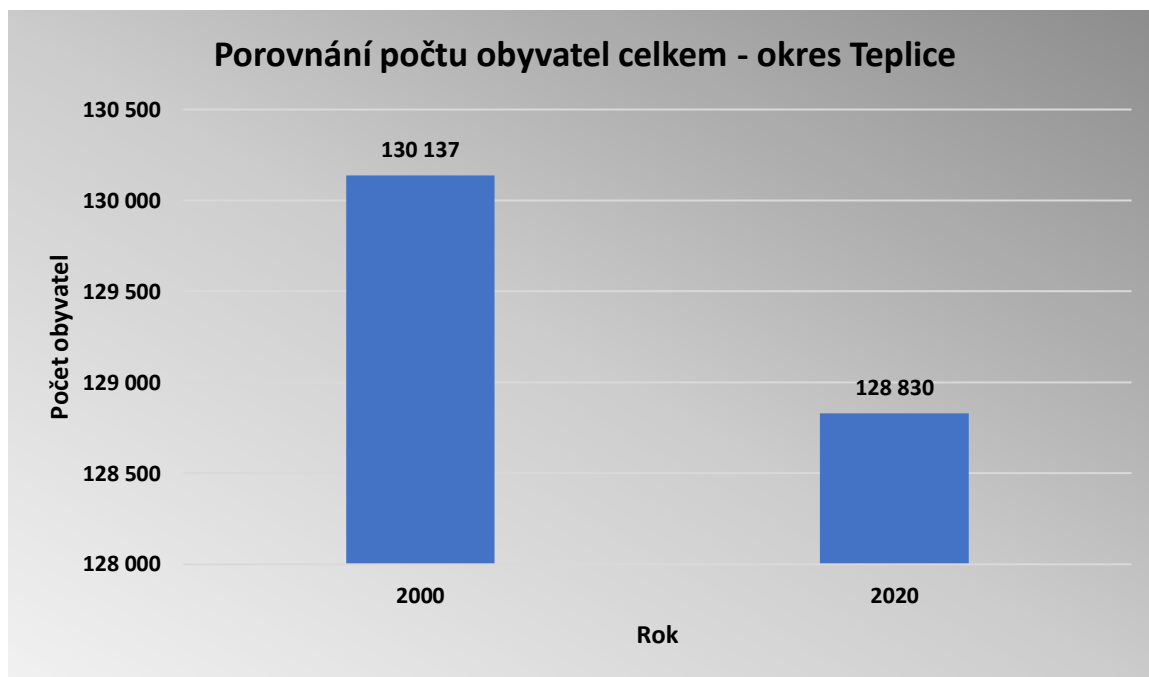
Počet obyvatel: 128 830 k 31.12.2020

Ve městě Teplice se nachází nejstarší lázně v Čechách. Archeologické nálezy u Vřídla dokazují, že teplé prameny byly využívány od roku 762. Léčí se zde hlavně pohybové ústrojí, nervové a cévní nemoci. Teplota vody je 39-44 °C. Lázně navštívil Ludwig van Beethoven, Johann Wolfgang Goethe, císařovna Sissi i ruský car Alexandr.

Návštěvníci z řad seniorů využívají nabídku kulturních akcí, historických památek, botanické zahrady. V nedalekém Dubí se vyrábí světoznámý porcelán, tzv. „cibulák“.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000.

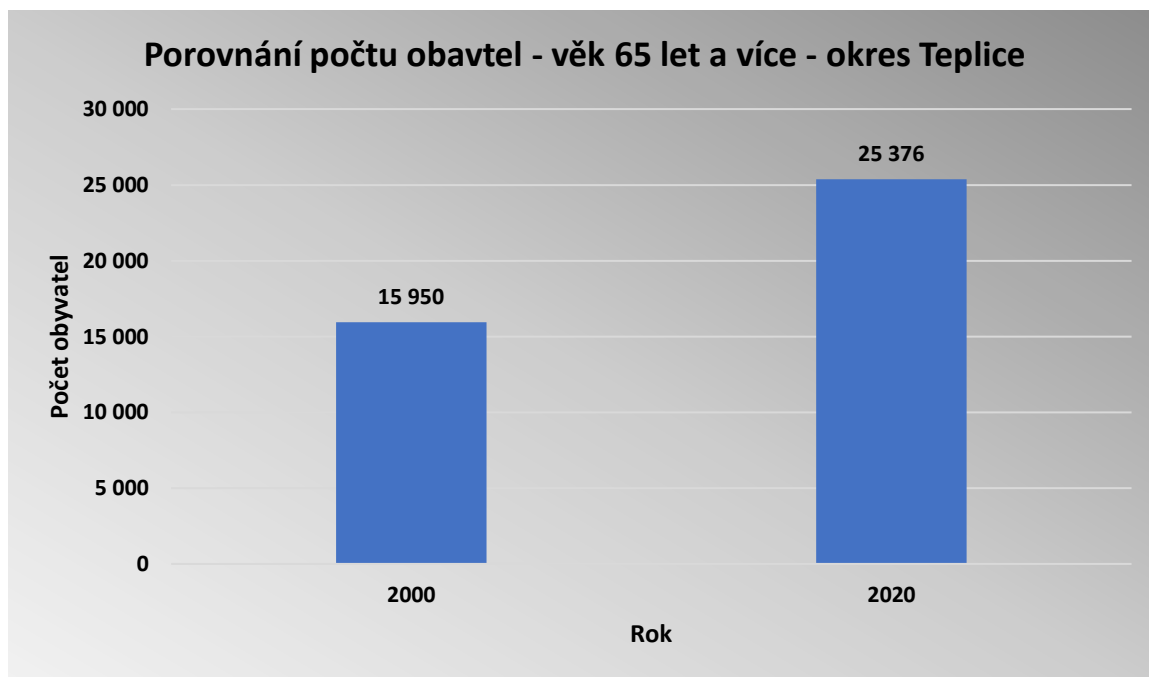
Graf 13 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Teplice

Zdroj 13 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 v okrese Teplice žilo 130 137 lidí. Jejich počet se k 31. 12. 2020 snížil na 128 830. Pokles tedy činí 1 307 obyvatel.

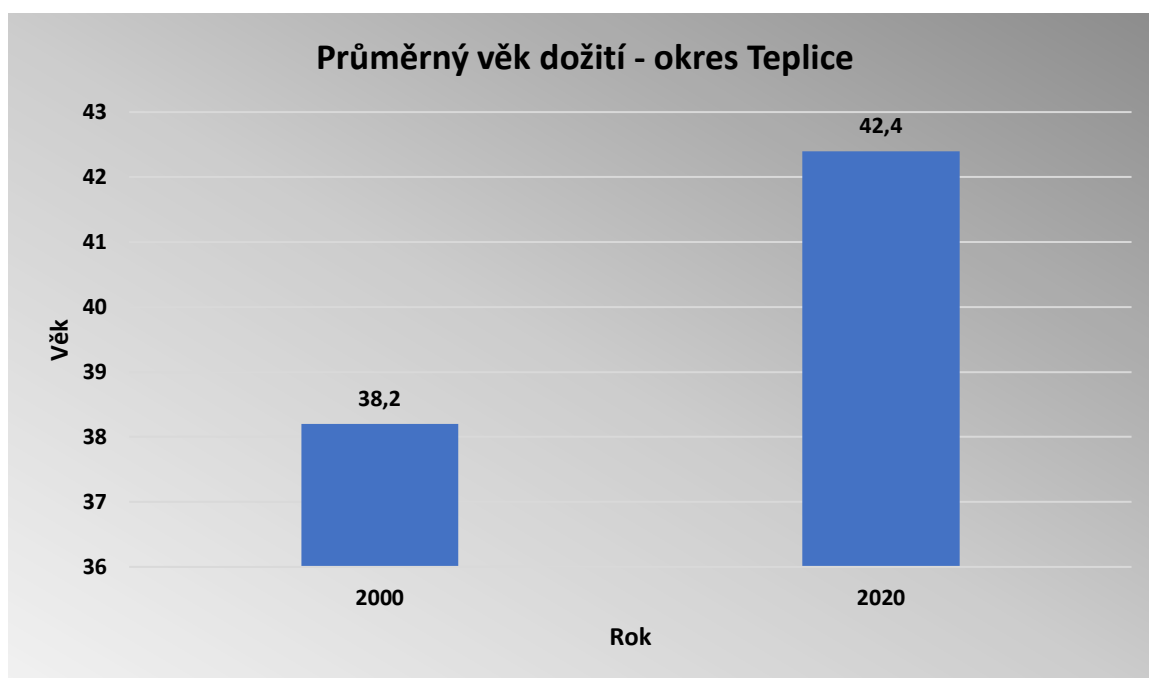
Graf 14 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Teplice

Zdroj 14 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 žilo v okrese Teplice 15 950 obyvatel ve věku 65 let a více. Tento počet se k 31. 12. 2020 výrazně zvýšil, konkrétně o 9 426 seniorů v tomto věku, tedy až na 25 376.

Graf 15 Průměrný věk dožití – okres Teplice

Zdroj 15 Český statistický úřad, veřejná databáze

I v tomto okrese se průměrný věk dožití zvýšil, nárůst od roku 2000 do roku 2020 činí 4,2 roku.

3.2.5 Okres Louny

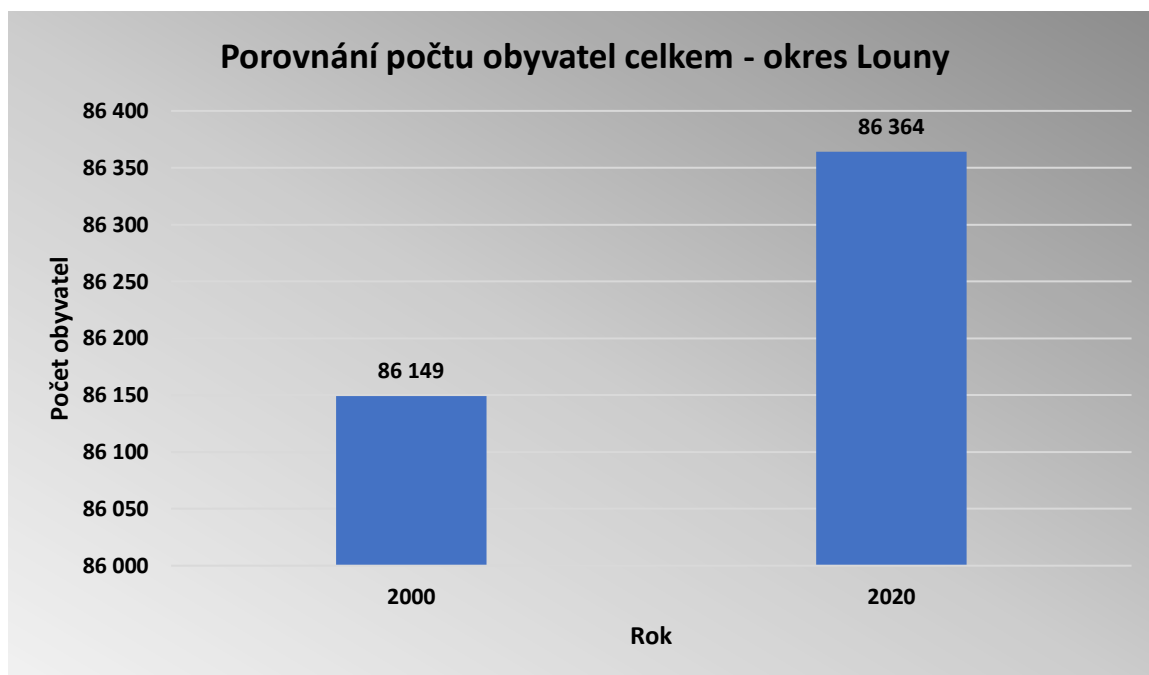
Rozloha: 1 118 km²

Počet obyvatel: 86 364 k 31.12.2021

Ve městě Louny se narodil básník Jaroslav Vrchlický. Spolu se Žatcem tvoří chmelařskou oblast. Žatec a krajiny žateckého chmele se ucházejí o zápis na seznam UNESCO. Bývalé skaldy a sušárny mají být využity pro veřejnost. Významná jsou i hnízdiště ptactva v povodí Ohře. Mezi významné historické památky patří děkanský kostel v Lounech, gotické hradby s branami v Žatci, řada gotických, renesančních a barokních domů. V Žatci se každoročně se v září koná slavnost chmele a piva, Žatecká dočesná.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000.

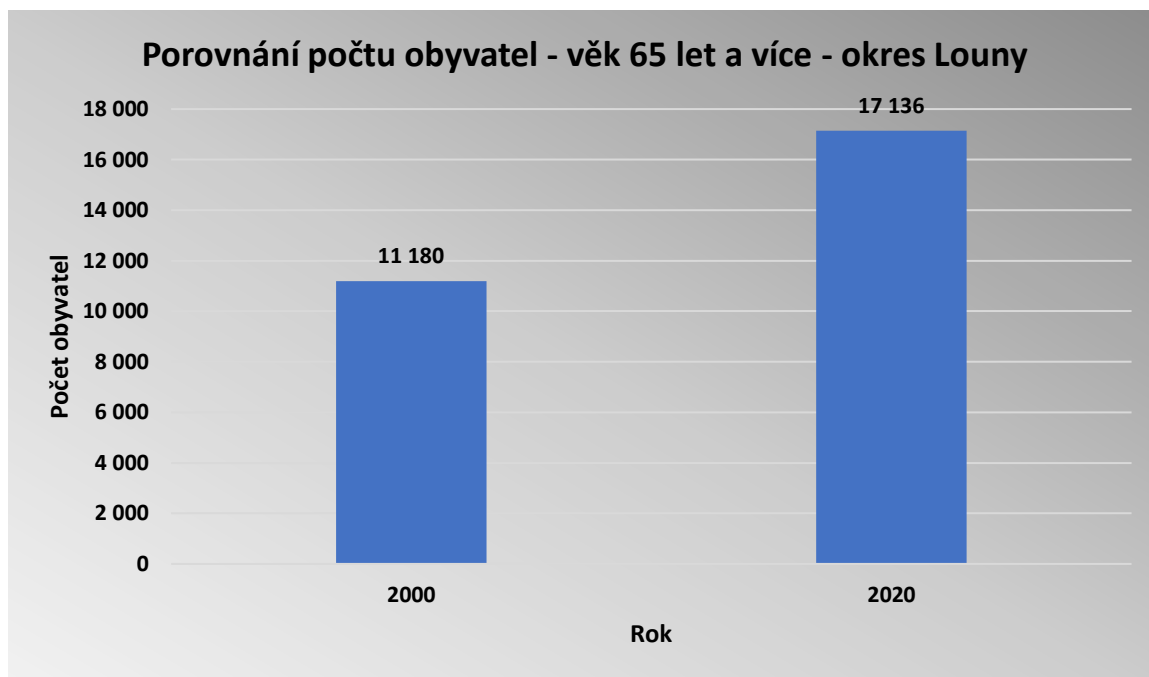
Graf 16 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Louny

Zdroj 16 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 žilo v okrese Louny celkem 86 149 obyvatel, tento počet se k 31. 12. 2020 nepatrně zvýšil na 86 364. Rozdíl činí pouze 215 osob.

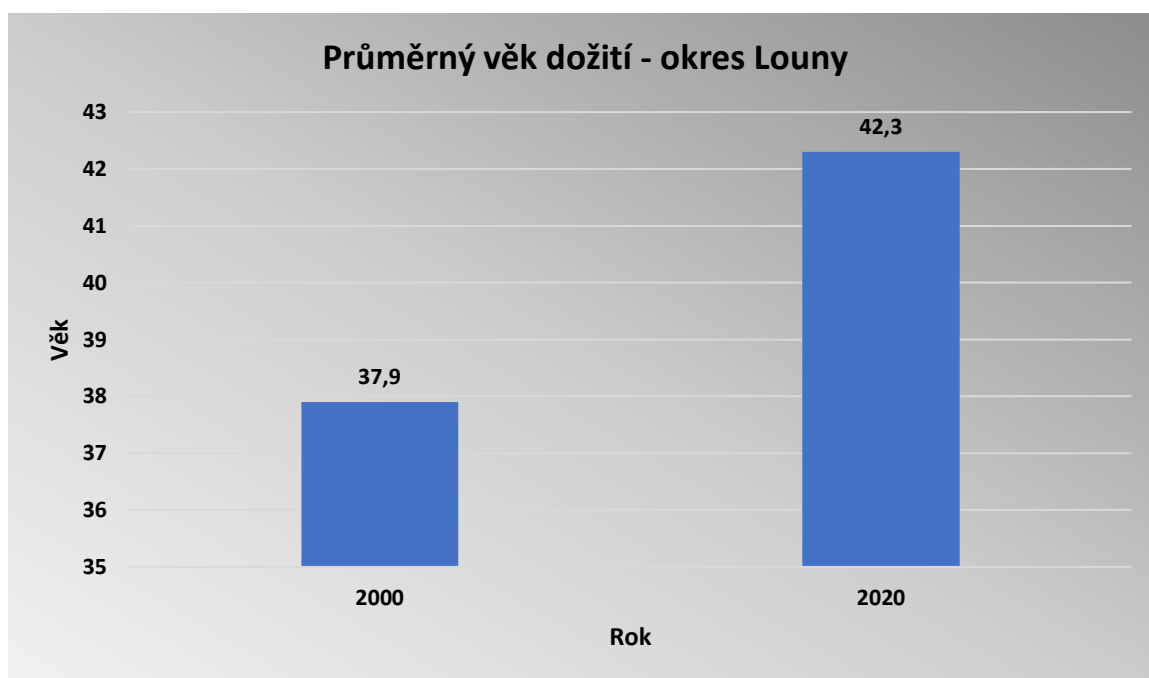
Graf 17 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Louny

Zdroj 17 Český statistický úřad, veřejná databáze

V roce 2000 žilo v okrese Louny 11 180 seniorů ve věku 65 let a více. Tento počet ke konci roku 2020 vzrostl o 5 956 a dosáhl čísla 17 136.

Graf 18 Průměrný věk dožití – okres Louny

Zdroj 18 Český statistický úřad, veřejná databáze

Průměrný věk dožití se též v okrese Louny k 31. 12. 2020 zvýšil, oproti roku 2000 je to konkrétně o 4,4 roku.

3.2.6 Okres Chomutov

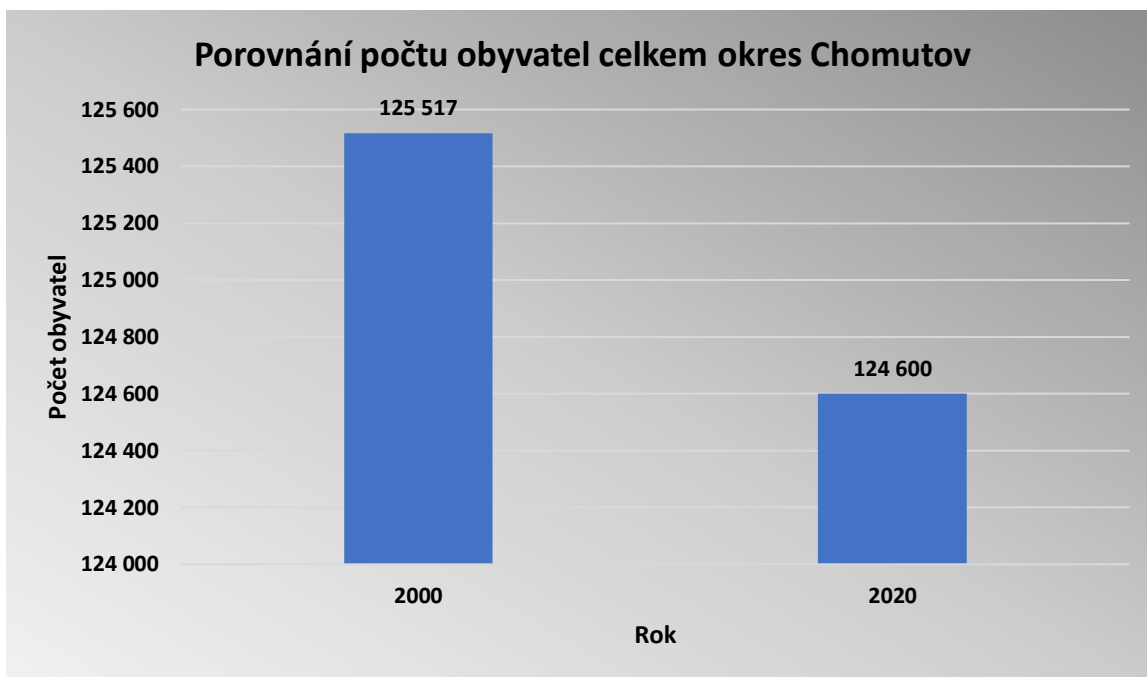
Rozloha: 935 km²

Počet obyvatel: 124 600 k 31.12.2020

Město Chomutov se nachází při úpatí hor, v oblasti Mostecké pánve. Oblast je postižena vlivem těžkého průmyslu, těžby rud a uhlí. Nejkrásnějším místem je takzvané Bezručovo údolí, v roce 2002 bylo vyhlášeno přírodním parkem. Jsou tu turistické i cyklistické trasy, které tvoří naučnou stezku s informačními panely a vodopády Chomutovky. Raritou je kamencové jezero, takzvané mrtvé jezero s čistou vodou, bez živočichů. Dříve se tu těžil kamenec a síra. Nachází se zde krásné gotické, renesanční a barokní domy s podloubími se sklípkovými klenbami v historické části města.

Rozbor počtu a věkového složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000.

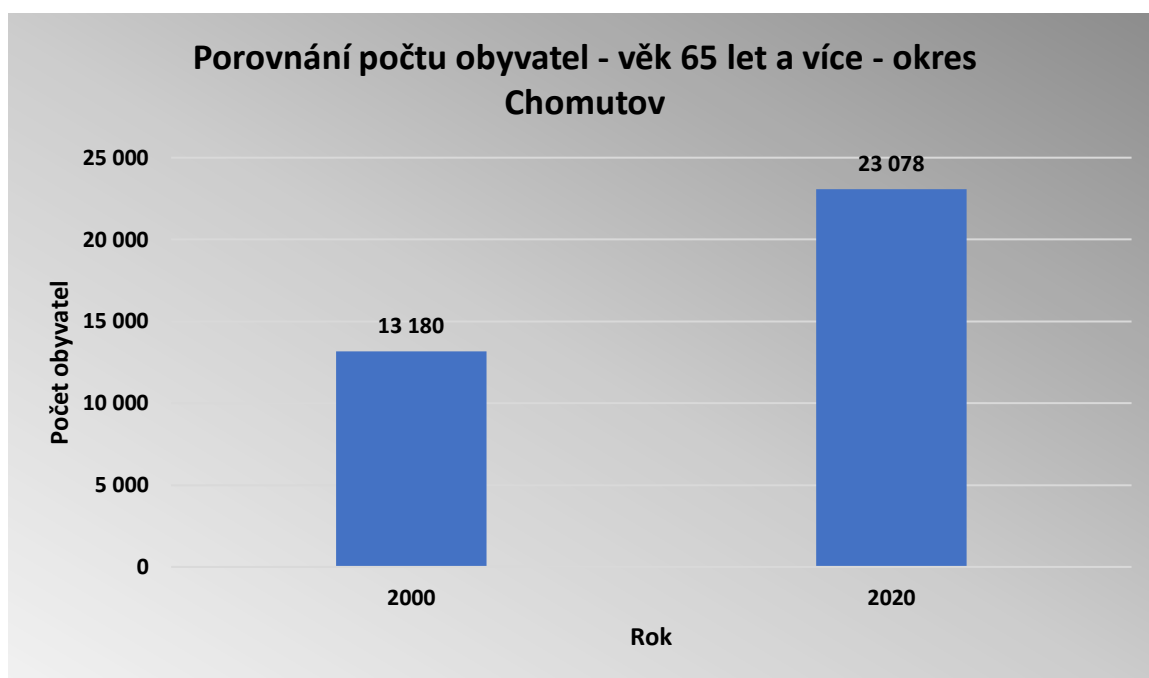
Graf 19 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Chomutov

Zdroj 19 Český statistický úřad, veřejná databáze

Oproti roku 2000, kdy celkový počet obyvatel v okrese Chomutov činil 125 517 lidí, se tento stav snížil na 124 600. Došlo tedy k poklesu o 917 osob.

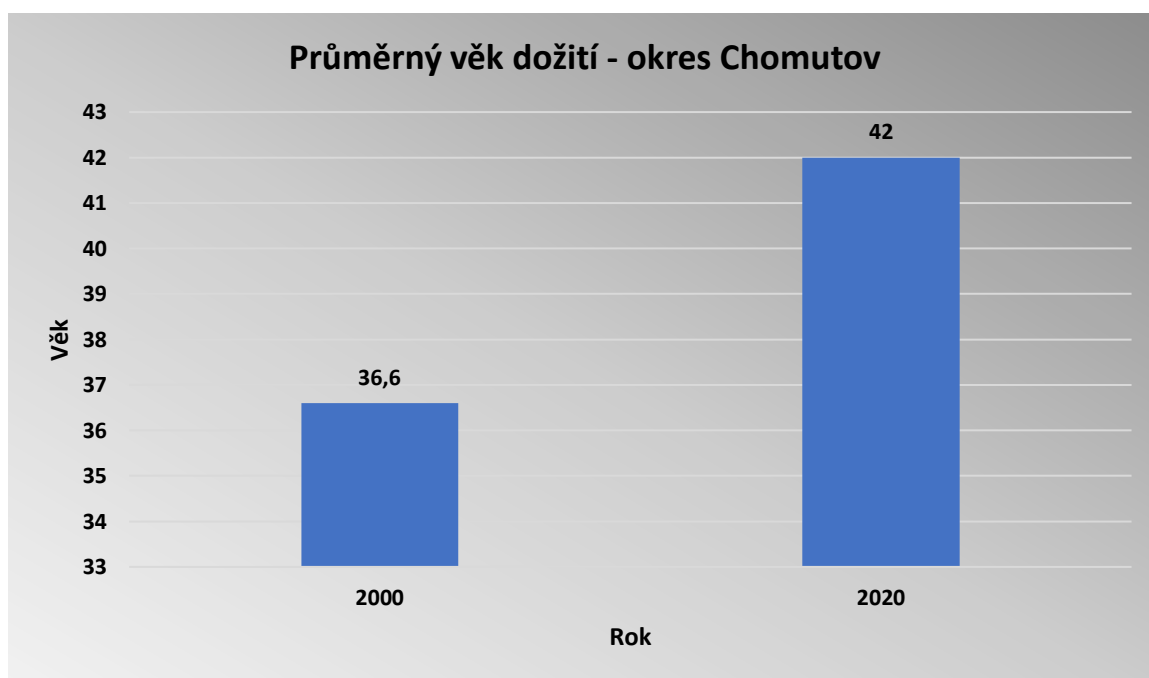
Graf 20 Porovnání počtu obyvatel - věk 65 let a více – okres Chomutov

Zdroj 20 Český statistický úřad, veřejná databáze

V okrese Chomutov se oproti roku 2000 k 31. 12. 2020 zvýšil počet obyvatel ve věku 65 let a více z 13 180 na 23 078, tj. o 9 898 seniorů.

Graf 21 Průměrný věk dožití – okres Chomutov

Zdroj 21 Český statistický úřad, veřejná databáze

V okrese Chomutov od roku 2000 do roku 2020 došlo k nejvyššímu zvýšení průměrného věku dožití, tj. o 5,4 roku.

3.2.7 Okres Most

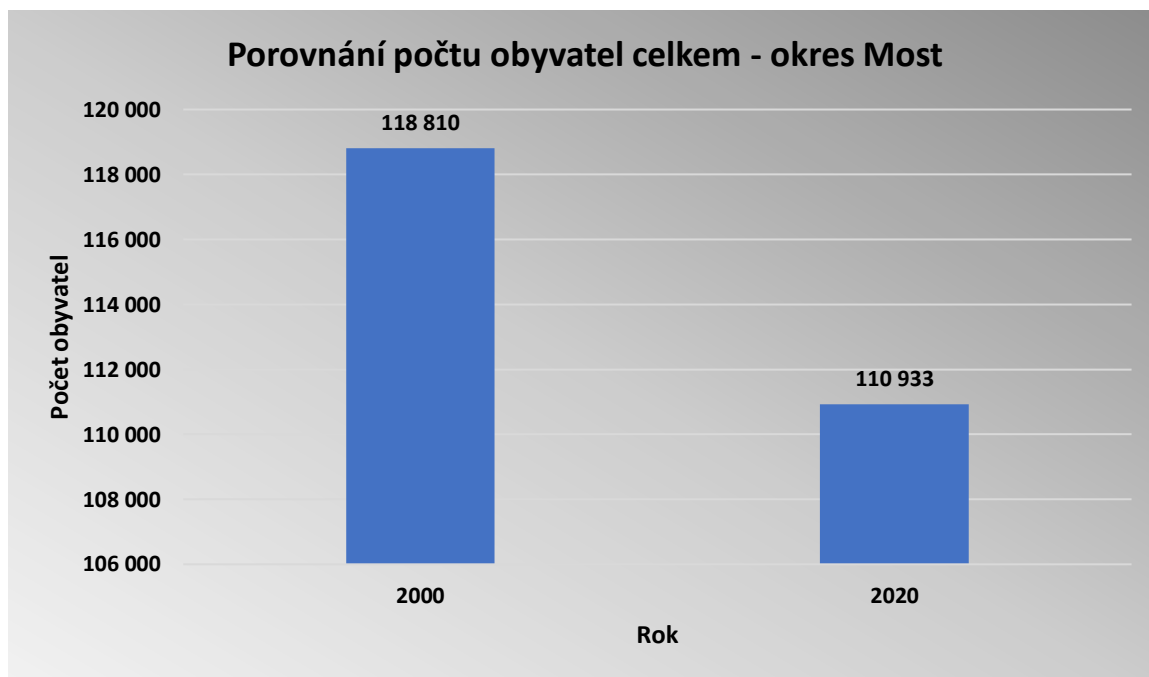
Rozloha: 467 km²

Počet obyvatel: 110 933

Nachází se zde rozsáhlá hnědouhelná pánev. Uhlí se těží již od 17. století. Postupně staré, historické město Most ustupovalo těžbě uhlí. V roce 1975 byl o 841 metrů přesunut gotický děkanský kostel. Jednalo se o unikátní záchrannou akci. Zatopením lomu po těžbě uhlí vzniklo rekreační jezero Most – otevřeno v roce 2020. Známa je výroba dřevěných hraček jako zdroj obživy v době útlumu těžby – Hora sv. Kateřiny a německá část Krušných hor.

Rozbor počtu a věkové složení obyvatel k 31.12.2020 v porovnání s rokem 2000.

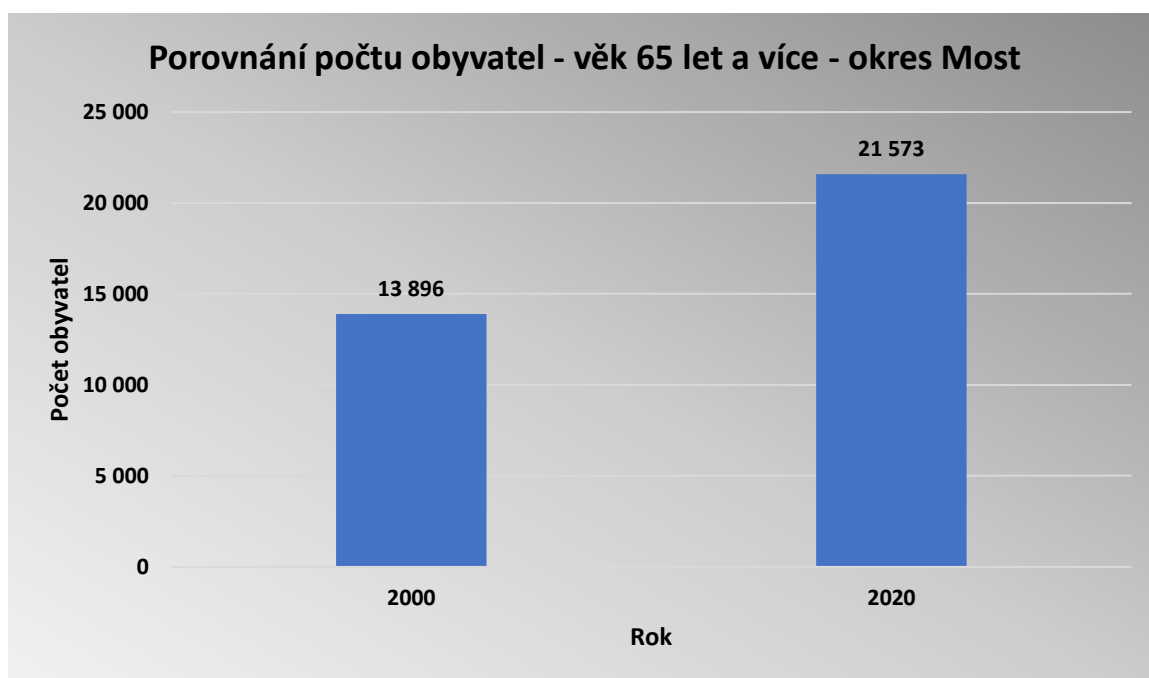
Graf 22 Porovnání počtu obyvatel celkem – okres Most

Zdroj 22 Český statistický úřad, veřejná databáze

Počet obyvatel se v okrese Most v průběhu let 2000 až 2020 snížil z 118 810 na 110 933 obyvatel, tj. o 7 877 osob.

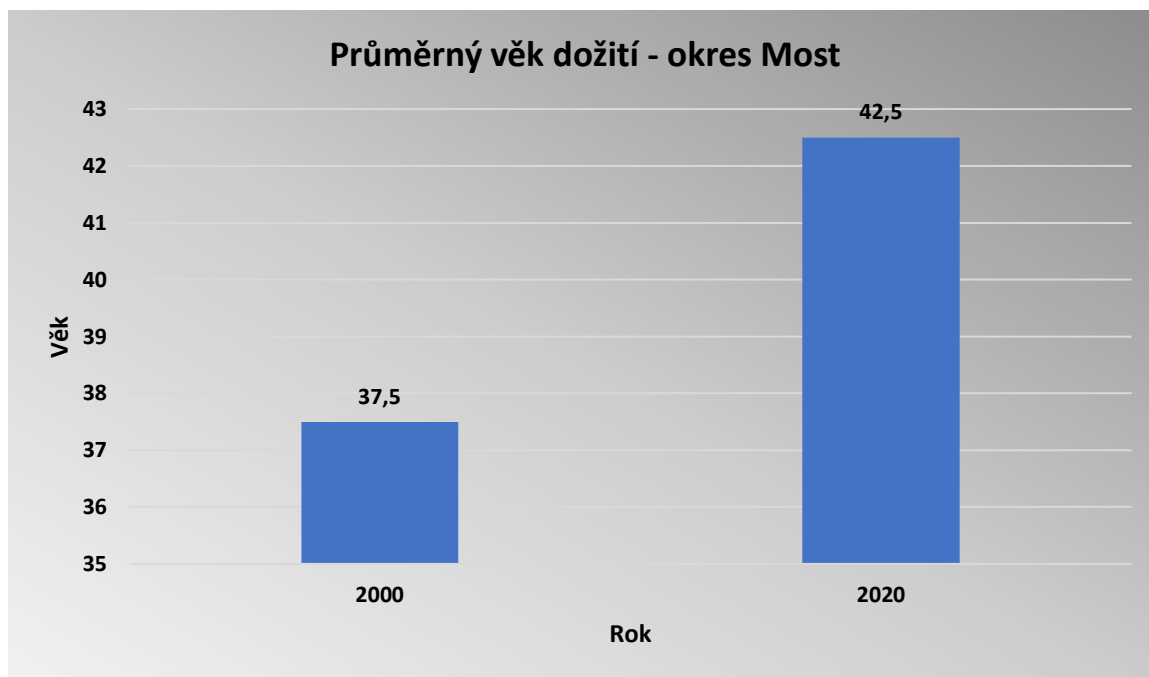
Graf 23 Porovnání počtu obyvatel – věk 65 let a více – okres Most

Zdroj 23 Český statistický úřad, veřejná databáze

V okrese Most došlo v průběhu 20 let k velikému nárůstu počtu obyvatel ve věku 65 let a více. Počet seniorů v tomto věku vzrostl ze 13 896 na 21 573, tj. o 7 677 osob.

Graf 24 Průměrný věk dožití – okres Most

Zdroj 24 Český statistický úřad, veřejná databáze

I v tomto okrese patří průměrný věk dožití mezi ty vyšší. Nárůst v průběhu 20 let se zvýšil o 5 let.

3.3 Historie

Severní Čechy, dříve Severočeský kraj, měly velký význam pro celé národní hospodářství, byly palivoenergetickou oblastí. Severočeský hnědouhelný revír těžil tři čtvrtiny hnědého uhlí v republice, těžby za pětiletku dosahovaly 71 milionů tun hnědého uhlí. Byl tu rozsáhlý chemický, petrochemický průmysl, strojírenství, sklářství, textilní výroba a v neposlední řadě i zemědělství.

Krajina vytvořená přírodou se měnila k nepoznání. Tvořil se nový vzhled dolováním, vznikala nová pohoří i roviny. Spousta celých vesnic ustupovala těžbě uhlí.

Přímo v kraji se vyráběla třetina elektrické energie v republice. Za prací a levným bydlením sem přicházeli lidé ze všech krajů, měnilo se složení obyvatelstva. Rušení výrobních podniků (např. TONASO, CHEMOPHARMA, SETUZA), omezení výroby SPOLCHEMIE, omezování těžby uhlí se stalo důvodem nejvyšší nezaměstnanosti v ČR. Zvyšuje se počet exekucí.

Období privatizace opět kraj poškodilo, zejména chování některých spekulantů. V současné době se soudně řeší privatizace Mostecké uhelné, obžalování jsou i politici a úředníci ROP-Severozápad pro neprůhledné přerozdělování dotací EU cca 18 miliard korun.

Přes spoustu problémů, se kterými se kraj potýká, stále zůstává pravdou, že kraj se může pochlubit oblastí zemědělské výroby, trhy, kvalitními druhy vína, světoznámým žateckým chmelem a pivem, lázeňstvím či výrobou dřevěných hraček.

Ústecký kraj je vyhledáván domácími i zahraničními turisty. Nachází se zde unikátní přírodní útvary i zvířata. Velký zájem je i o památky světového dědictví UNESCO, o takzvaný hornický region Krušnohoří (Erzgebirge). Je zde mnoho možností k provozování pěší turistiky seniorů.

Ústecký kraj věnuje zvýšenou péči o seniory a snaží se je podporovat v jejich aktivním životě, protože si každý uvědomuje, že průměrný čas v strávený v důchodu je v celé ČR 24,5 roku. Z tohoto důvodu se ve své diplomové práci věnuji pěší turistice seniorů, která pomáhá k aktivnímu a kvalitnímu životu i naší nejstarší generaci.

3.4 Druhy turistiky

Turistika je souhrn činností spojených s aktivním využitím pobytu v přírodě. Pobyt v přírodě je spojený s poznávací činností. Přispívá ke zlepšování kondice fyzické i psychické. Napomáhá k rozvoji osobnosti a vztahů mezi lidmi. Od počátku vzniku turistického hnutí jeho činnost zastupuje KČT, Skauting, Domy dětí a mládeže, Sokol a další.

Prosazování této aktivity je spojeno s odbornými znalostmi a dovednostmi. Velkým přínosem provozování turistiky je utužování mezigeneračních vztahů a předávání zkušeností mladým zájemcům o turistiku. Z řad zkušených turistů se rekrutují budoucí seniorští turisté, kteří ve své pohybové zálibě pokračují v Klubech důchodců, při kterých působí a stávají se vedoucími skupin seniorů, kterým zkušenosti chybí. Organizují plány činnosti tak, aby se seniori mohli sami rozhodnout, které akce odpovídají jejich pohybovým možnostem.

Pěší turistika je doporučována i jako rehabilitační aktivita při zdravotních potížích a pooperačních stavech. Při sběru dat mezi turisty-seniory jsem došel k závěru, že na věku nezáleží a limitační je pouze zdravotní stav. Jsou aktivní, dobře naladěni a jejich fyzická kondice předčí i mladou generaci.

Druhy turistiky lze posuzovat z několika možných pohledů:

- a) Dle způsobu organizace – organizovaná, neorganizovaná
- b) Dle členství – akce pořádané příslušným klubem nebo organizací, akce individuální bez členství
- c) Dle rodinného vztahu – dospělí, s dětmi, individuální
- d) Dle věku účastníků – pro děti, turistika seniorů, mezigenerační turistika

Druhy turistiky dle specifických zájmů

- a) Pěší turistika
 - je nejběžnější a nejmasovější forma, která se těší velkému zájmu v celé republice

Formy pěší turistiky:

- vycházky
- výlety
- zájezdy
- turistické pochody – mohou být i náročnější pochody, expedice

Seniorské formy turistiky se věnují zejména vycházkám do okolí bydliště, výletům po kraji, zahraničním zájezdům. Jsou i skupiny zdatných seniorů, kteří se této aktivitě věnují dlouhodobě a zúčastňují se i náročnějších forem pěší turistiky, například senioři LOKO-DEPA Ústí nad Labem.

b) Cykloturistika

- vyjížďky, dálkové jízdy. I zde jsem se setkal se seniory, kteří rádi vyjíždějí na cyklostezky, které jsou budované z fondů EU. Bývají logem EU označovány.

c) Vysokohorská turistika

- při níž se zdolávají horské stezky, výstupy na velehory, včetně jištěných cest takzvané „ferraty“ u nás i v zahraničí. Účastní se i senioři, ale ti trénovaní se zkušenostmi.

d) Turistika zimní – lyžařská

- sjezdové disciplíny
- běžecké tratě
- aktivity se sněžnicemi
- rekreační pobyty

I v této formě turistiky nacházíme aktivní seniory, zejména na běžeckých tratích a rekreačních pobytech.

e) Vodní turistika

- splouvání řek
- vodácké tábory a putování
- plachtění na jezerech a mořích

f) Mototuristika

- kempink
- karavanink

Vyjížďky spojené s aktivní turistikou

g) Speleoturistika

- poznávání jeskyň a krasových jevů

h) Hipoturistika

- rozvíjející se forma turistika spojená s pozitivními zdravotními účinky (Louka, 2010)

3.5 Turistika seniorů a jejich význam

Vyšší životní úroveň obyvatel České republiky a kvalitní lékařská péče je důvodem zvyšování počtu seniorů. Totéž se týká Ústeckého kraje, což dokladují rozborem obyvatelstva seniorského věku. Aktivnímu prožití seniorského věku přispívá projekt „Turistikou k aktivnímu stáří“ na kterém se podílí i KČT, který vytváří podmínky pro využití volného času seniorů.

Organizátoři se snaží připravit zajímavou nabídku turistických akcí pro seniory. Seniorská skupina je schopna si pomáhat i v obtížných životních situacích. Členové KČT jsou součástí Klubů seniorů zřizovaných příslušnými úřady a magistráty, Radami seniorů, včetně hejtmanství Ústeckého kraje.

Pěší turistika je v okruhu seniorů velmi oblíbená. Mohou si sami, dle nabídky KČT a Klubů seniorů vybrat turistické činnosti dle svých fyzických možností, přátelských vztahů a zájmů, které rozšiřují poznávání ČR i zahraničí. Společenský význam turistiky se řídí heslem „Ať nikdo není sám“. Velmi důležitá je zdravotní stránka pohybové aktivity. Zlepšuje pohyblivost, stabilitu, zpevňuje svalstvo, posiluje srdce i plíce. Při sběru dat jsem se dozvěděl, jak velkým přínosem je pěší turistika pro seniory s pooperačními stavy. Sounáležitost členů pěší turistiky má příznivý vliv i na jejich psychiku.

Specifických forem turistiky se účastní i senioři hendikepovaní. Přínosem je práce s dětmi – propojování generací.

Aktivita seniorů je v současných dvou letech negativně ovlivňována covidovou pandemií. Pěší turistika seniorů měla formu rodinných a individuálních akcí. V období uvolnění pandemických opatření byly turistické trasy a destinace přehlceny počty lidí, kteří se obávali vycestovat do zahraničí. Docházelo i k lokálním devastacím přírody. Převážně se

jednalo o nedodržování zásad pohybu a pobytu v přírodě a jejich chráněných území. I zde pomáhali senioři strážcům NP, CHKO. Milovníci přírody napravovali škody – sběr odpadů.

Zvýšenou práci měli i turisté-senioři-značkaři, napravovali značení turistických cest po odstranění stromů s kůrovcem i značení překládek spojených se změnou majitelů pozemků. Zájem seniorů o pěší turistiku vyplývá i z finanční dostupnosti této aktivity, svobody výběru skupiny, rozsahu i zájmu.

„Stárnutí“ obyvatelstva je velkým úkolem i pro stát. Zvyšují se mandatorní výdaje, výdaje na sociální služby, ale je nedostatek penzionů s dlouhodobou péčí. Vytváření podmínek pro aktivní prožívání stáří je v zájmu samotného seniora, jeho rodiny i státu.

3.6 Programy Ústeckého kraje a KČT

Pro seniory a hendikepované spoluobčany v Ústeckém kraji existuje mnoho programů podporujících jejich aktivní prožívání. Podílí se na nich např. Krajský úřad, KČT, státní orgány a organizace, dotační programy EU a další.

1. „Turistikou k aktivnímu stáří“ – program podporovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí a Klube českých turistů
2. „Ať nikdo není sám“ – program rad seniorů, státní orgány
3. „Proč zrovna já“ – Projekt mediační a probační služby pro seniory v nebezpečí
4. Projekt zdravé město – KČT, příslušné státní úřady
5. Senior pasy – slevové akce pro turisty – krajský úřad Ústeckého kraje
6. Propojování generací – DDM, KČT, příslušné úřady
7. Senior point – informační centrum pro seniory
8. Regionální mapy – výlety k projektům podpořených z evropských fondů (turistické mapy.cz)
9. Seniorská obálka I.C.E karta – Pro případ naléhavé pomoci. Údaje slouží k informaci v situaci tísně a ohrožení zdraví nebo života. Projekt EU – implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň. Projektu je udělena celorepubliková záštita Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví ČR.
10. Sportovní hry – ve spolupráci se Svazem tělesně postižených v roce 2021 – 22. ročník – účast 90 seniorů, populární v Litoměřicích

11. Projekt „Věda na kouli“ – unikátní technologie spolu s tzv. Digitářiem bude součástí Přírodovědného centra v Žatci. Data z kosmických družic budou zobrazována pro návštěvníky centra včetně seniorů. Digitální projekce – cestování Vesmírem, vlny tsunami, zemětřesení.
12. Architektonická mapa Žatec – první participativní projekt – navrhla a odhlasovala si ho veřejnost – historická místa a umělecká díla
13. Dotační programy pro seniory – nutno žádat a předložit účel užití
14. Regionální operační program severozápad ROP – Přidělování dotací z Evropských fondů na severu Čech a jejich směřování do potřeb cestovního ruchu. Cílem je zvýšení turistické atraktivity v turistických destinacích, zejména ve zkvalitňování služeb v rámci tuzemského i zahraničního ruchu (v současné době vyšetřování pro korupci a klientelismus politiků i úředníků)
15. TYFLOCENTRUM – program pro nevidomé seniory a seniory se zrakovým postižením
16. 70 typů pro vozičkáře a starší spoluobčany zveřejnila Agentura Czech Tourism. Jedná se o muzejní návštěvy, prohlídkové trasy zámků a hradů. Publikují na portálu kudyznudy.cz. Pro vozičkáře na aplikaci vozejkmap.cz. Typy na výlety zpracoval kraj a Národní památkový ústav. Jan Hergot, ředitel agentury uvedl, že „výlety bez bariér“ slouží i maminkám s kočárky a seniorům. 14 tras je ve spolupráci s portálem UNESCO.
17. Systém „One Ticket“ – společná jízdenka pro všechny železniční spoje dopravce a správce – státní podnik CENDIS. Tento systém je úspěšný digitalizační projekt Ministerstva dopravy, www.oneticket.cz papírová forma či mobilní aplikace jízdenky.

3.7 Turistika a práce se seniory

Podle destinací, které turistickým pobytům a aktivitám vychází vstříc lze rozdělit do 2 forem:

- zahraniční

- tuzemská

Zahraníční turistika byla stejně jako tuzemská negativně ovlivněna pandemií COVID-19. Hranice cizích zemí byly buď uzavřené nebo jen částečně přístupné, což komplikovalo celý cestovní ruch a s tím spojené i finanční ztráty. Do pandemie, podle Světové organizace OSN, vycestovalo v roce 1950 za hranice své země 25 milionů lidí. V roce 2019 to bylo již 1,5 miliardy obyvatel. V řadě zemí EU jsou příjmy z turistiky podstatnou částí HDP – v zemích OECD až 4,5 %.

Útraty turistů dosáhly výše 1,5 bilionu dolarů a vytvořily 330 milionů pracovních míst. Počet zahraničních cest nyní poklesl o 70 – 75 %.

Z důvodů pandemie a uzavřených hranic se lidé zaměřili na turistiku tuzemskou. Tato turistika často překračovala míru udržitelnosti. Problematika se dotýkala i organizace turistiky seniorů v období posledních 3 let.

Programy pro práci se seniory, zaměřené na pěší turistiku lze dle rozsahu působnosti rozdělit na:

- celostátní – se záštitou MPSV, Ministerstva dopravy, zdravotnictví, KČT
- regionální – působnost Ústeckého kraje, KČT, Skauti atd.
- místní – místní zvyklosti, tradiční akce

Na organizování akcí pro turisty – seniory se podílí:

- Státní orgány a organizace včetně Rad seniorů – dotační programy
- Klub českých turistů – organizace akcí, značení turistických cest
- Kluby důchodců (seniorů) – turistické oddíly seniorů
- Skauti, Domy dětí a mládeže – činnost seniorů s dětmi „propojování generací“ – vedení oddílů, zájmových kroužků, tábory, výlety
- Círky – poutě věřících, výlety, vycházky
- Organizátoři příhraniční turistiky – spolupráce se seniory SRN, Rakouska, Polska atd.
- Ostatní zájmové organizace – tradiční a příležitostné akce
- Domy seniorů
- Podnikové akce

3.8 Značení turistických cest

3.8.1 Historie turistického značení

Značení a údržba turistických tras je druhou nejdůležitějších aktivit KČT /Klubu českých turistů/. Značkami vyznačené trasy vedou nejhezčími a nezajímavějšími místy. Značení vzniklo z pochodových značek, které sjednocují a zlepšují orientaci v terénu.

Tvorbě tras se turisté věnují již od roku 1889 a od roku 1997 připravují značení i pro lyžaře a cyklisty. Nově vznikají i trasy pro hipoturistiku. Hustotou a kvalitou tras se řadíme mezi nejlepší v Evropě i na světě.

První pěší trasa KČT vznikla 11. května 1889, kdy „označovací družstvo“ spojilo červenou značkou Štěchovice a Svatojánské proudy. Ve stejném roce byly vyznačeny i trasy na Karlštejn, Skalku a Rač. Délka cest byla 55,5 km.

V roce 1912 vznikla první dálková trasa z Prahy přes Brdy na Šumavu. Původní trasy byly převážně určeny pro obyvatele Prahy k víkendovému putování.

V roce 2005 se o značení a údržbu tras staralo 1 357 značkařů. Z pověření MO ČR a MVČR se KČT stalo garantem jednotného značení turistických a cyklistických tras. Novým trasám přiděluje evidenční číslo z celostátního registru.

Aktuálně je vyznačeno 43 578 km pěších tras, 38 200 km cyklotras, 2 826 km jezdeckých stezek a 140 km bezbariérových značených tras pro vozíčkáře. Celkem je 2 000 „značkařů“, je vyvěšeno 68 986 směrovek a tabulek, instalováno 3 653 směrovníků a 1 485 turistických vývěsných map. Certifikované trasy zahrnují i možnosti ubytování a stravování. Obnova a údržba je dotována Ministerstvem pro místní rozvoj a krajskými úřady.

Velké problémy vznikly s kalamitou kůrovce, značení byla povětšinou zničena. Ve spolupráci s Lesy ČR i Vojenskými lesy se ovšem podařilo zachovat pařezy se značením nebo byly nahrazeny kovovými trubkami.

V současné době vede KČT spor s Českými drahami a Správou železnic. Spor je o umístění turistických map, značení u železničních stanic a na budovách ČD. „Vždy sloužily veřejnosti k prvotní orientaci a získání informací o blízkém okolí. Nechceme platit nájem za umístění mapy, která slouží široké veřejnosti“, řekl předseda Rady značení KČT Pavel Přílepek.

Síť značených turistických cest se setkává i s problémy nucených přeložek z důvodu změny vlastnických práv k danému území.

Velká pozornost je věnována rozšiřování bezbariérových tras pro nevidomé, krátkozraké a vozíčkáře. Trasy počítají s prohlídkami památek, galerií, kulturními akcemi. Vystavené exponáty si účastníci mohou i osahat, díky spolupráci KČT a CzechTourismem.

3.8.2 Význam značení turistických cest

Značení zpravidla začíná u zastávek vleků či autobusů. Trasa začíná směrovkou, na které se objevují barevné značky, cíl, vzdálenost.

Orientační tabulky jsou na rozcestích s dalšími informacemi o trase. Kromě turistických značek se objevují značky významové /kulturní památka, hrad, ukončení trasy/. Jsou-li značky v zimě zaváté, vytyčuje Horská služba cesty tyčemi, například směr k chatě. Na horách se objevují i velké plechové značky – slouží zejména pro místní obyvatele. Ulehčují orientaci.

Pásové značky

- stromy, skály, kameny, rozcestníky;
- mají rozměr 10x10 cm – barevný pruh je mezi dvěma bílými, pro lepší viditelnost;
- pruh vícebarevných pásových značek vyznačuje společný úsek tras a odbočky při změně;
- značky stejné barvy se nesmí křížit;
- šipka určuje změnu směru v odpovídajícím pruhu.

Význam barev pásových značek

Žlutá – krátké odbočky na hrad, vyhlídku, místní vycházky – často využíváno seniory;

Zelená – významné cesty okresní;

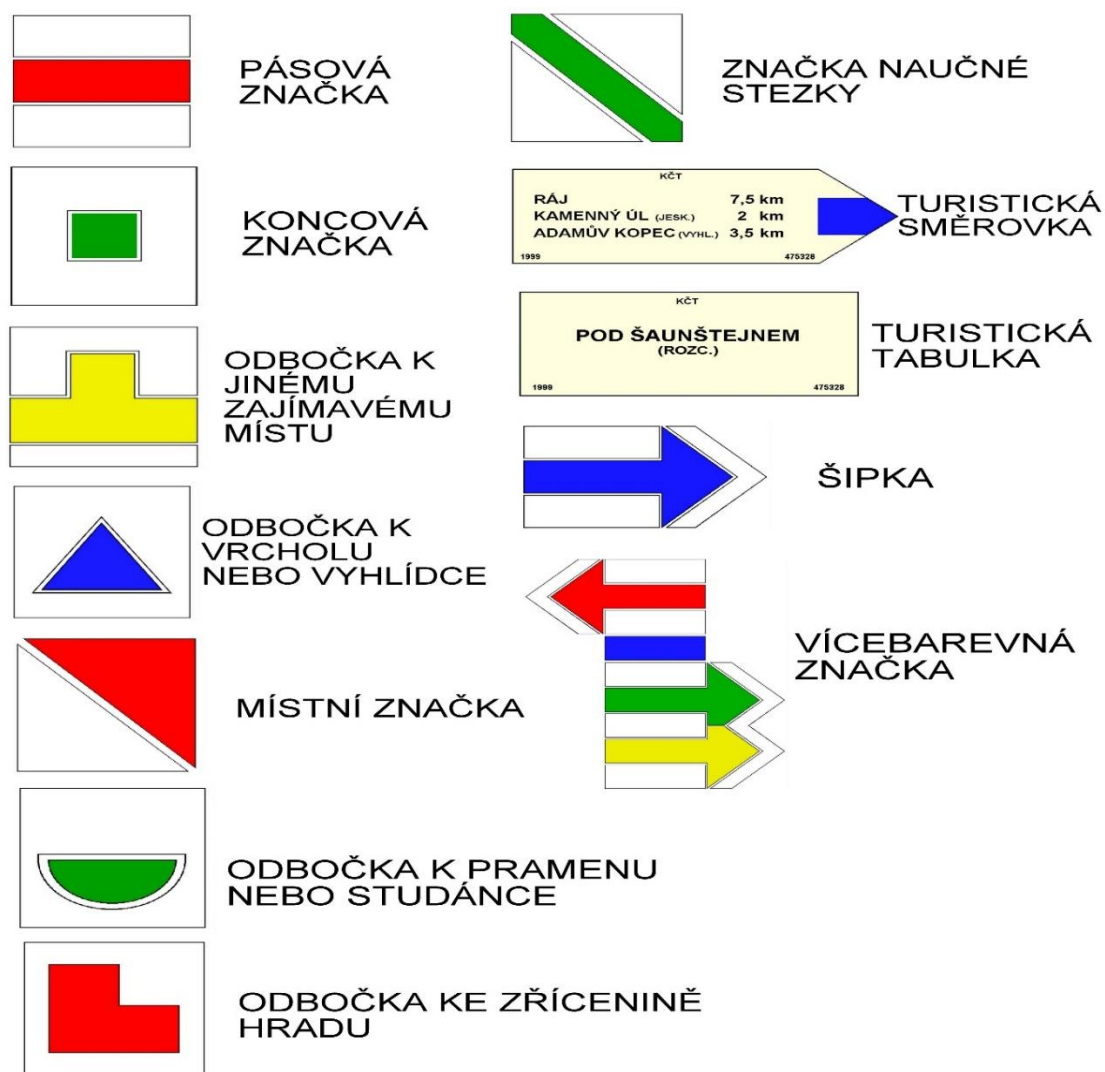
Modrá – významné cesty krajem;

Červená – dálkové a hřebenové cesty.

Turistické značky

Níže předkládané turistické značky, tj. pěší značení, značení pro lyžaře a běžkaře, značení cykloturistických tras byly převzaty z <https://kct.cz/system-turistickeho-znaceni>.

Obrázek 1 Pěší značení

Zdroj 25 <https://kct.cz/system-turistickeho-znaceni>

Značení tras pro lyžaře a běžkaře

Používá se obdobné pásové značení stejných rozměrů jako pro pěší, avšak místo bílé barvy je k olemování barevného pásu použito oranžových pásů a vnitřní pás může být červený, modrý, zelený nebo bílý.

Obrázek 2 Značení pro lyžaře a běžkaře

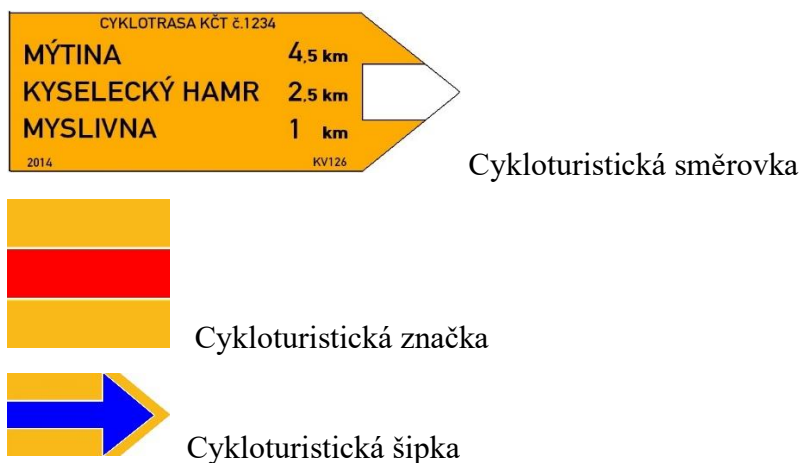

Zdroj 26 <https://kct.cz/system-turistickeho-znacen>

Značení cykloturistických tras

Trasy vedené častěji terénem, po nerovných nebo nezpevněných cestách, se označují pásovými značkami větších rozměrů 140x140mm, v nichž krajní pásy jsou žluté a vnitřní pás může být červený, modrý, zelený nebo bílý.

Obrázek 3 Značení cykloturistických tras I.

Zdroj 27 <https://kct.cz/system-turistickeho-znacen>

Trasy vedené po zpevněných cestách a silnicích jsou označeny rozcestníky a směrníky. Jde o žluté tabulky s černým písmem, obrázkem bicyklu a číslem trasy.

Obrázek 4 Značení cykloturistických tras II.

Směrová tabule přímá

Směrová tabule se dvěma cíli

Návěstí před křižovatkou

Zdroj 28 <https://kct.cz/system-turistickeho-znaceni>

3.9 Zelené mapy KČT – historie vzniku

Zelené mapy KČT jsou pro provozování turistiky stejně důležité jako značky nebo mapy jednotlivých území.

Zjistil jsem, že před rokem 1990 se pracovalo s mapami v měřítku 1:100 000 s úmyslně zdeformovanými hranicemi. Turisté většinou využívali tzv. „speciálky“ z první republiky s měřítkem 1:75 000. Do těchto map si zakreslovali další turistická značení. Považuji to za hlavní důvod, proč bylo nutno řešit právě mapy pro všechny milovníky turistiky.

Při sběru dat k této problematice jsem zjistil, že velký podíl na vzniku nových map měl pan Jiří Rohlík z Mělníka, sám aktivní turista. Pan Rohlík pracoval na kartografickém a reprodukčním ústavu v Praze (KRÚ).

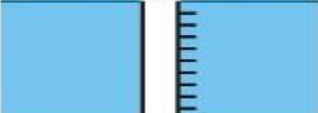
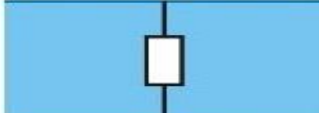
Mapy v měřítku 1:25 000 byly vojenské a tajné. Při vytváření map se dostával do problémů s utajováním. Ústupky se projevily pouze ve výřezech map. Po roce 1987 jednal s generálním štábem o odtajnění map tzv. vojenských padesátek.

Vznikl projekt 97 map tzv. „Edice zelených map KČT“ v měřítku 1:50 000 pro celé území ČR. Projekt byl ukončen v roce 1997.

Za samostatné mapy 1:25 000 získal v roce 2003, 2008 a 2010 ocenění „Mapa roku“. První mapa v měřítku 1:25 000 byla mapa okolí Božího daru. Mapová sekce je zařazena do ústřední značkové komise KČT.

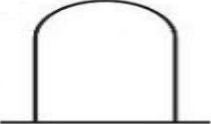

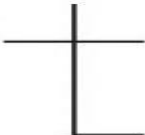
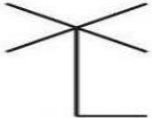
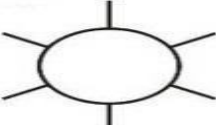

Značky v mapách a jejich význam

Obrázek 5 Značky v mapách I.

 Zpevněná cesta	 Pěšina	 Polní a lesní cesta
 Trasa vodní dopravy	 Ostatní silnice	 E14 10 Silnice první třídy
 D2 Dálnice	 Násep	 Řeka s jezerem
 Řeka s mostem	 Řeka s přehradou	 Řeka s přívozem

Zdroj 29 <https://kct.cz/system-turistickeho-znaceni>

Obrázek 6 Značky v mapách II.

 Kostel	 Kostel (někdy je kostel jinak)	 Kaple
 Pomník	 Zřícenina hradu	 Veřejné tábořiště
 Autokempink	 Hrad, zámek, tvrz	 Kříž
 Větrný mlýn	 Vodní mlýn	 Důležitý strom
 Rozhledna	 Místo rozhledu	 Turistický přístřešek

Zdroj 30 <https://kct.cz/system-turistickeho-znacení>

Obrázek 7 Značky v mapách III.

 <p>Muzeum, galerie</p>	 <p>Hraniční přechod</p>	 <p>Hraniční přechod pro pěší a cyklisty</p>
 <p>Kulturně pozoruhodné místo</p>	 <p>Ubytovna</p>	 <p>Hotel</p>
 <p>Stanice horské služby</p>	 <p>Restaurace</p>	 <p>Hrabice CHKO</p>
 <p>Hranice národního parku</p>	 <p>Hranice přírodního parku</p>	 <p>Přírodní zajímavost</p>

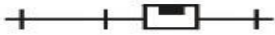

Zdroj 31 <https://kct.cz/system-turistickeho-znacení>

Obrázek 8 Značky v mapách IV.

		
Sad, zahrada	Vinice	Porosty křoví
		
Chmelnice	Vodojem	Pramen
		
Veřejné koupaliště	Krytý bazén	Studna (studánka)
		
Hájovna, myslivna	Továrna (s komínem)	Samostatné budovy
		
Meteorologická stanice	Trigonometrický bod	Elektrárna

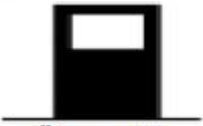

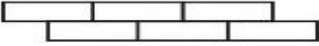
Zdroj 32 <https://kct.cz/system-turistickeho-znaceni>

Obrázek 9 Značky v mapách V.

 <p>Železniční stanice</p>	 <p>Železnice jednokolejná elektrifikovaná</p>	 <p>Železnice dvoukolejná</p>
 <p>Úzkokolejná železnice (se stanicí)</p>	 <p>Zed'</p>	 <p>Jeskyně</p>
 <p>Lyžařský vlek</p>	 <p>Elektrické vedení</p>	 <p>Most</p>
 <p>Lávka</p>	 <p>Hatě</p>	 <p>Nadzemní produktovod</p>
 <p>Důl v provozu / mimo provoz</p>	 <p>Povrchový důl</p>	<p>•239,7</p> <p>Výškový bod</p>

Zdroj 33 <https://kct.cz/system-turistickeho-znacení>

Obrázek 10 Značky v mapách VI.

 Čerpadlo pohonných hmot	 Parkoviště	 Turistické informační centrum
 Vodopád	 Ponor, vyvěračka	 Močál, bažina
 Minerální pramen	 Krasový závrť	 Propast
 Vrstevnice	 Halda, odval	 Sjezdovka
 Státní hranice	 Hranice porostů	 Rašelinště

Zdroj 34 <https://kct.cz/system-turistickeho-znacení>

Přínosem se jeví i protiklady členů KČT, kteří mapovali terén a stávající mapy tím inovovali. Přetrvávají problémy s utajovanými skutečnostmi, které byly konzultovány se zpracovatelem bezpečnostní náplně map – řekl náčelník Horské služby Otakar Štětka.

Topografie:

Mapa je zmenšený úsek zemského povrchu. V turistice se používají měřítka 1:50 000, 1:100 000. Poměr měřítka určuje zmenšení ke skutečnosti, př. 1:50 000 znamená, že 1 cm na mapě je ve skutečnosti 50 000 cm = půl kilometru.

Nerovnosti jsou znázorněny:

1. Vrstevnicemi – Jedná se o pomyslné čáry, které spojují místa se stejnou nadmořskou výškou. Čím hustší, tím je terén příkřejší;
2. Kótami – Kóty jsou body nadmořské výšky přesně změřitelné. Výška se počítá od hladiny Baltského moře. Staré mapy od moře Jaderského;
3. Šrafami – Šifry se využívaly hlavně u starých turistických map. Mapa byla těžko čitelná. Jsou to 3 mm čáry různé síly, ve směru největšího spádu.
4. Barvami – Na turistických mapách se jich využívá zřídka. Např. zelená = nížina, tmavohnědá = hory (čím tmavší, tím vyšší).
5. Stínování – Stínování dodává mapě plastický vzhled. Využívá se u nových turistických map s malými měřítky. Vyvolává dojem „osvětlení“ terénu od SZ (Severozápadní svahy), ve stínu jsou JV (Jihovýchodní svahy) pokryté šedou barvou.

Terénní předměty:

Terénní předměty jsou v mapách znázorněny tzv. smluvenými předměty, viz značky v mapách a jejich význam.

1. Obrysové značky – zakreslené předměty, které lze znázornit v měřítku mapy (pole, louky, lesy. atd.)
2. Bodové značky – nelze zakreslit v měřítku, byly by zanedbatelné (hrady, zámky, studny atd.)
3. Čárové značky – předměty s délkovým rozměrem (železniční tratě, hranice, silnice, vodní toky)
4. Popisné značky – doplňují zobrazené předměty (šipkou – směr toku řeky, druh lesa atd.) Charakteristické je i písmo na mapě, názvy hor, toky, obytné objekty, vždy použit určitý typ písma.

Orientace mapy:

Pro správnou orientaci je potřeba mapu správně usměrnit

- podle růžice světových stran na mapě;
- bez růžice je sever na horním okraji, jih na dolní, západ vlevo a východ vpravo.

Buzolu nebo kompas umístíme na rámeček mapy, natočíme ji tak, že strelka je rovnoběžná s pravým a levým rámcem mapy a zakalený hrot směřuje k severu, tj. k hornímu okraji mapy. Většinou se orientujeme podle místa stanoviště a z nápadných objektů (komín, hrad). Pak otáčíme mapou tak, aby odpovídala směru k objektům.

K projektům s podporou evropských fondů patří i „Regionální mapy“. Každá kraj má svou s 20 typy na výlet. Jedná se o zajímavá místa, která byla opravena z dotací Evropské unie, Sekce koordinace evropských fondů a mezinárodních vztahů.

V Ústeckém kraji se prezentují například:

- Chrám chmele a piva Žatec;
- Divoká stezka v Národním parku České Švýcarsko;
- Dům porcelánu s modrou krví v Dubí;
- Stáčírna na distribuci lázeňských pramenů v Bílině;
- Muzeum v přírodě Zubrnice, skanzen ukazující život našich předků;
- Wieserův dům v Terezíně připomínající historii unikátní pevnosti.

Mapy nabízejí rovněž kontaktní informace o parkování. Mapy v ČR zvou na návštěvu 280 míst. Z fondů Evropské unie bylo podpořeno 130 000 projektů. Mapy lze stáhnout na webu mapykdefondyeupomahaji.cz. Tištěné nabízí síť turistických informačních center.

K propagaci pěší turistiky přispívá i Severočeská vědecká knihovna s paní ředitelkou Janou Linhartovou, která vydává již druhý díl úspěšného turistického průvodce.

„Zírej na ten kraj 1“ – toulky s knihovníky (náměty od knihovníků)

„Zírej na ten kraj 2“ – toulky se čtenáři (náměty od registrovaných čtenářů)

Česká centrála cestovního ruchu – Czech Tourism podporuje domácí i příjezdový cestovní ruch. Rezervace se pohybují mezi 20-34 %, v letním období až 50 %. V době epidemie COVID-19 upozorňovala na plány rozvolňování a zpřístupňování ubytovacích prostor, popř. památek.

Nové formy práce s mapou

Kromě klasické pěší turistiky, která se řídí značkami, vyznačenými trasami a prací s mapou, se stále častěji objevují i různé akce s využitím GPS (Global Positioning System).

Často se používají základní outdoorové GPS a navigace pro turistiku a outdoorové aktivity. Při tom se využívají družicové systémy GPS a GLONASS (Global Navigacion Satelite System).

Geocaching

Geocaching je hra na pomezí sportu a turistiky, která spočívá v použití navigačního globálního družicového polohového systému při hledání skryté schránky – cache, o níž jsou známy zeměpisné souřadnice. Při hledání se používají chytré telefony nebo turistické navigační přístroje.

Cache je plastová schránka s deníkem, kam se zapisují nálezci a ukládají předměty na výměnu. Nálezce si z obsahu může vzít jeden předmět, ale musí ho nahradit jiným.

Podle českých pravidel nesmí být schránky ukládány v nepřístupných a nebezpečných místech. Byly zaznamenány i smrtelné úrazy při hledání. Objevilo se i zneužití v oblasti distribuce drog. Dále nesmí být ukládány v dětských zařízeních, ve vojenských prostorách a na hřbitovech.

Jako druhý příklad moderního typu orientace v terénu uvádím Geofun.cz. Zájemci si v tomto programu mohou vybrat historické památky, zajímavou přírodní lokalitu. Zajímavostí, zejména pro rodiče s dětmi, jsou témata z natáčení filmařů (pohádky). Po zadání volby se ukáže mapa ČR a navolené lokality.

Program her Geofun.cz vychází z geocachingu, účastníci během cesty plní různé úkoly. Aplikace v mobilním telefonu je průvodcem této formy turistiky. Účastníci se seznamují se spoustou informací o vybraném místě.

V dnešní době se hojně využívají i mezi turisty seniory mobilní telefony, díky kterým se mohou lépe zorientovat v terénu, kdyby se ztratili. U všech mobilních telefonů, které se využívají na turistiku, se doporučuje nainstalovat aplikaci „Záchranka“. Aplikace vysílá sama a je napojena na HS. Využívá se při zdravotních komplikacích i při ztrátě orientace v terénu.

Při provozování zahraniční turistiky je dobré přihlásit se do programu DROZD, který registruje účastníka pro případy různých přírodních, leteckých havárií či útoků. Jedná se o přehled, kde se turista v cizině nachází.

3.10 Význam aktivního zapojení seniorů

Vzhledem k tomu, že pěší turistika patří mezi oblíbené volnočasové aktivity seniorů, podílí se i oni na údržbě a značkování turistických tras. Turisté – senioři odvádí velmi záslužnou práci tzv. značkářů. Níže uvedu některé příklady.

V roce 2016 byla udělena Cena hejtmána za rozvoj Ústeckého kraje i důchodci a členu Klubu českých turistů panu Miroslavu Hofmanovi. Desítky let byl krajským značkařem pro cykloturistiku.

Z dostupných materiálů jsem zjistil, že již v roce 1999 pan Miroslav Draxl z Ústí nad Labem, významný funkcionář vodáckých a turistických organizací a Svazu důchodců ČR, založil klub pěší turistiky při Svazu důchodců v Ústí nad Labem. Zároveň se podílel na spolupráci organizací v celém Ústeckém kraji. Byl vyznamenán, u příležitosti jeho osmdesátin, medailí u „Lilie a bratrstvo“, kterou mu navrhl klub „Oldskauti“.

Charakteristika populace Ústeckého kraje (blíže viz kap. 3) vykazuje demografické změny spojené se stárnutím populace. Aplikace pěší turistiky na cílovou populaci se v mém průzkumu projevuje zejména v oblastech:

- kulturně společenských – „Ať nikdo není sám“
- poznávacích – rekreační pobyty, výlety, vycházky – nové podněty a vědomosti
- zdravotních – pozitivní vliv na pooperační stavy, psychickou stránku seniora i na pohybovou aktivitu

Společenské kontakty mají velmi dobrý vliv i na seniory s fyzickým postižením, kterým vychází vstříc také stát pomocí dotačních programů EU, díky kterým se financují – bezbariérový přístup v dopravě, památkách, muzeích a kultuře. Vzhledem k tomu, že se zvyšuje věk dožití, je důležité, aby senioři prožívali kvalitní stáří a byli soběstační. Pěší turistika nabízí příjemné zážitky v kolektivu lidí se stejným zájmem a přátelskými vztahy.

S ohledem na věkové zvláštnosti seniorů je třeba věnovat pozornost i střídání aktivní a pasivní činnosti seniorů, dostatku tekutin i bezpečnosti s ohledem na horší stabilitu a výdrž. Musí se dávat pozor, aby nedošlo k přeceňování sil, protože při uklouznutí či klopýtnutí došlo bohužel i ke smrtelným úrazům.

Chůze má pozitivní vliv na udržení správné tělesné hmotnosti, regulaci krevního tlaku, zamezuje nebo zlepšuje artritidu či osteoporózu. Neocenitelná je v pooperačních stavech pohybového systému.

Turisté – senioři, v rámci práce v turistických oddílech dětí, odvádí neocenitelnou práci při objasňování práce s mapou, orientaci v přírodě pomocí kompasu, buzoly. V současné době se této činnosti věnují na základních a středních školách. Senioři jsou proto velmi užiteční v podpoře gramotnosti dětí v oblasti orientace v přírodě.

Základům topografie se věnují i Sokolové, Skauti, Hasičský záchranný sbor, Pionýři i různé církevní spolky, které rovněž informují o poutních místech a trasách včetně možností ubytování.

Zrušením výuky Branné výchovy na základních školách se znalosti v orientaci dle mapy či chování v mimořádných situacích velmi zhoršily. Doporučoval bych některé znalosti a dovednosti znovu zařadit do výuky ZŠ. Výukou základů orientace a chování v přírodě se zvyšuje možnost oslovení většího počtu aktivních turistů.

4 Analytická část

4.1 Turistika seniorů

Výběr tématu pro zpracování diplomové práce byl ovlivněn mojí bakalářskou prací zaměřenou na „Možnosti rozvoje pěší turistiky seniorů v Ústí nad Labem.“

Vlastní systematizací a zkompletováním poznatků týkajících se turistiky seniorů v Ústeckém kraji jsem chtěl pokračovat a vytvořit možnost rozvoje spolupráce a akcí jednotlivých okresů. Tematika sportovních aktivit seniorů do té doby nebyla zpracována, a proto jsem vycházel z rozmanitých informací z terénu a vytvářel vlastní tematický text, pro celý region Ústeckého kraje, včetně turisticky atraktivních míst.

4.1.1 Sběr dat, výzkumný vzorek

Terénní šetření, sběr dat a informací, probíhalo ve všech okresech Ústeckého kraje ve dvou termínech, červenec – srpen a září – říjen 2021. Anketního výzkumu se zúčastnilo celkem 70 turistů seniorského věku.

Lokality výzkumu:

Teplice – Komáří vížka, Zámecké náměstí

Děčín – Hřensko

Louny – Žatecké náměstí

Chomutov – Zoopark

Most – jezero Most

Litoměřice – nádraží, náměstí

Ústí nad Labem – hrad Střekov, Větruše

Průzkum byl negativně ovlivněn probíhající pandemií SARS-CoV-2 a s ní souvisejícími opatřeními omezujícími pohyb a shromažďování seniorů – turistů. Senioři měli obavy z nemoci, omezena byla i činnost Klubů důchodců v jejichž rámci se senioři – turisté realizují. Přesto se mi však podařilo získat výzkumný vzorek v podobě 70 respondentů, seniorů, kteří byli ochotni se tohoto šetření zúčastnit. Ovšem setkával jsem se

s nedůvěrou i odmítnutím při oslovení seniorů – negativní postoj z obav zneužití informací pro jiné účely.

Respondentům jsem se představil, seznámil je s účelem a metodikou výzkumu. Vyplnění anketních dotazníků jsem doplnil volným rozhovorem. Dodržel jsem princip dobrovolnosti a anonymity. Anketní lístky nelze spojit s konkrétní osobou.

Do volby odpovědí jsem nikterak nezasahoval, naopak jsem byl rád, když mi turisté – senioři poskytly ve volném rozhovoru více informací. Odpovědi jsem poté zpracoval do jednotlivých grafů s využitím programu Microsoft Excel, data jsem následně vyhodnotil. Pro sběr výzkumných dat jsem vytvořil dotazník vlastní konstrukce kvantitativního typu výzkumu (příloha DP).

V zájmu objektivnosti analýzy jsem použil uzavřené otázky a odpovědi polynomické výběrové a)b)c), popř. dichotomické a)b). Metody jsem zvolil s ohledem na věkové zvláštnosti respondentů. Využil jsem metodologii práce shodnou s mojí bakalářskou prací tak, abych vytvořil ucelený adekvátní vhled pro celý Ústecký kraj.

4.1.2 Výzkumné otázky

Cílem výzkumného šetření je zjistit význam pěší turistiky pro seniory a jaký je jejich podíl při značení turistických cest. Z tohoto důvodu jsem výzkumné otázky jsem zaměřil do těchto základních oblastí:

- a) Charakteristika skupin seniorů, kteří provozují turistiku
- b) Přínos sportovních aktivit seniorů k rozvoji jejich sportovního, zdravotního, společenského uplatnění
- c) Specifikace forem turistiky odpovídajících věkovým zvláštnostem seniorů
- d) Podíl státních orgánů a organizací při realizaci volnočasových aktivit seniorů

Další část otázek se již týkala samotného turistického značení. Vše je opět zpracováno v přehledných grafech.

Získávání dat a poznatků bylo negativně ovlivněno již zmíněnou pandemií. Činnost klubů a oddílů turistiky byla omezena, senioři se cítili ohroženi Covidem. Stěžovali si na omezené sociální kontakty. Někteří ani nevycházel z domova. Narušené byly i kontakty

s dětmi a vnoučaty, kteří se báli, aby své seniory nenakazili. Provozování turistiky se omezilo na formy individuální, v malých kolektivech nebo na rodinnou.

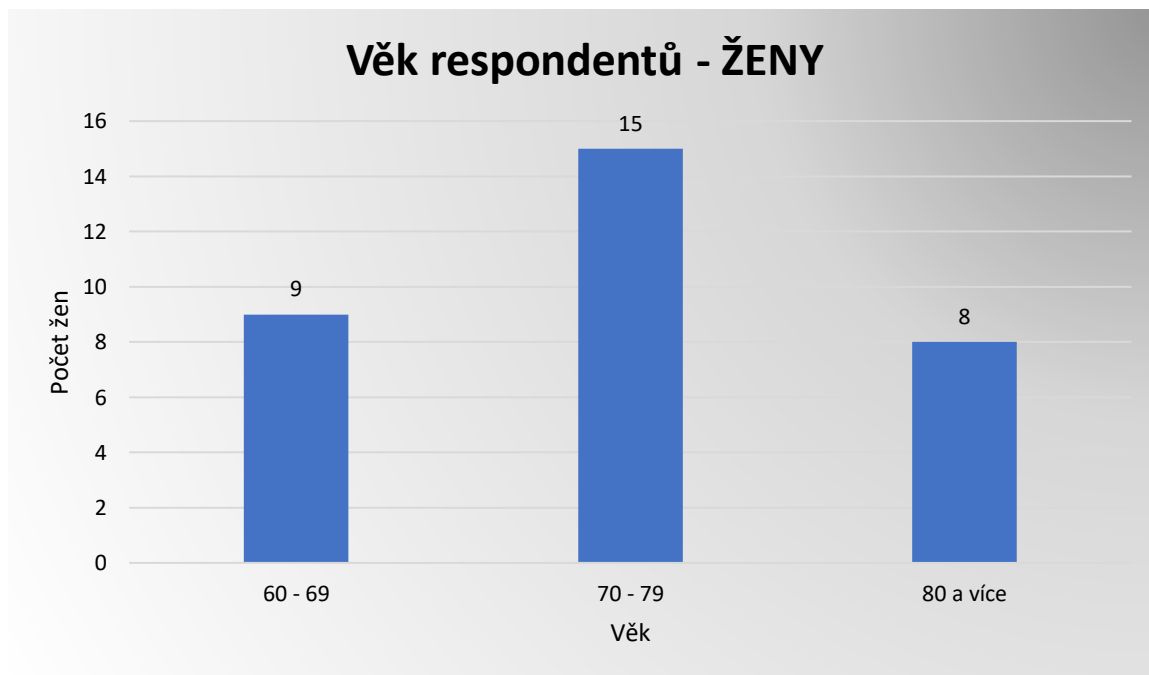
Využil jsem uvolnění covidových opatření a v letních měsících provedl dotazníkový průzkum mezi seniory Ústeckého kraje. Napomohlo mi i očkování, které bylo seniory velice kladně hodnoceno. Turisté v tom spatřovali možnost bezpečnějšího provozování sportovních aktivit seniorů.

4.1.3 Zpracování a vyhodnocení výzkumných dat - turistika

Jak již bylo řečeno, výzkumného šetření se zúčastnilo 70 turistů – seniorů ze všech okresů Ústeckého kraje. V hlavičce dotazníku je vytvořena identifikační tabulka. Zde respondenti vybírali příslušné pohlaví a zaznamenávali věk. Jinak je dotazník ryze anonymní. Jejich odpovědi jsou znázorněny v následujících grafech. Pro lepší přehlednost jsou rozděleny na muže a ženy, aby byl patrný rozdíl jejich odpovědí. Průzkumu se zúčastnilo 32 žen a 38 mužů.

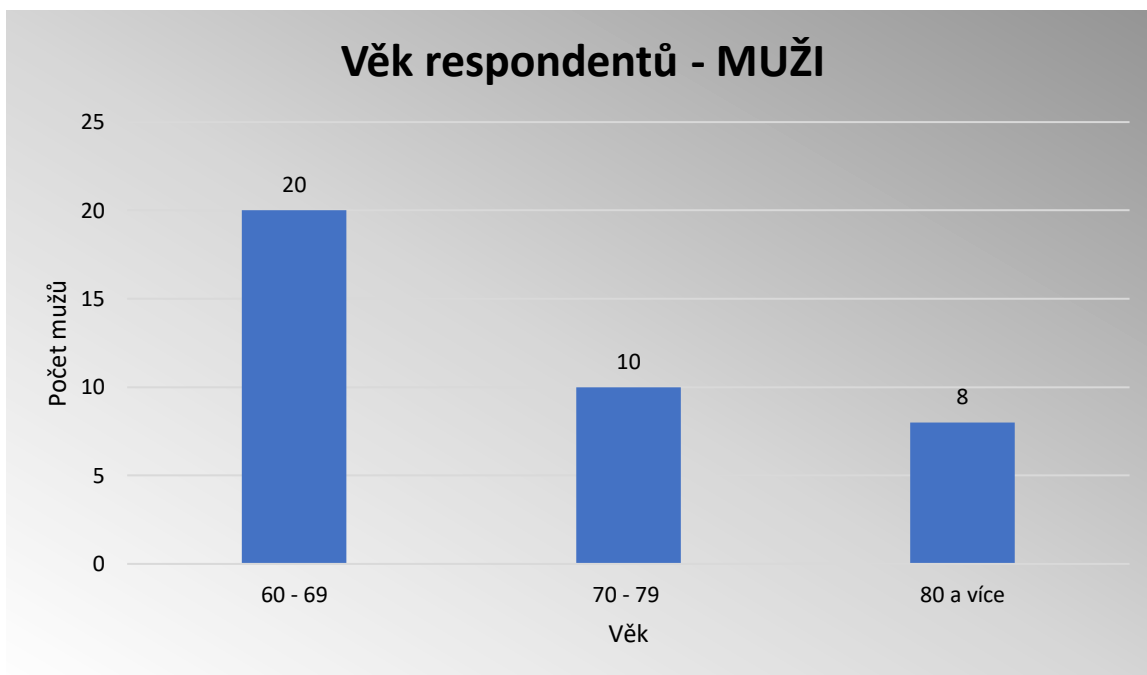
Věk respondentů byl rozdělen do tří skupin: a) 60 – 69 let, b) 70 – 79, c) 80 a více let.

Graf 25 Věk respondentů - ŽENY

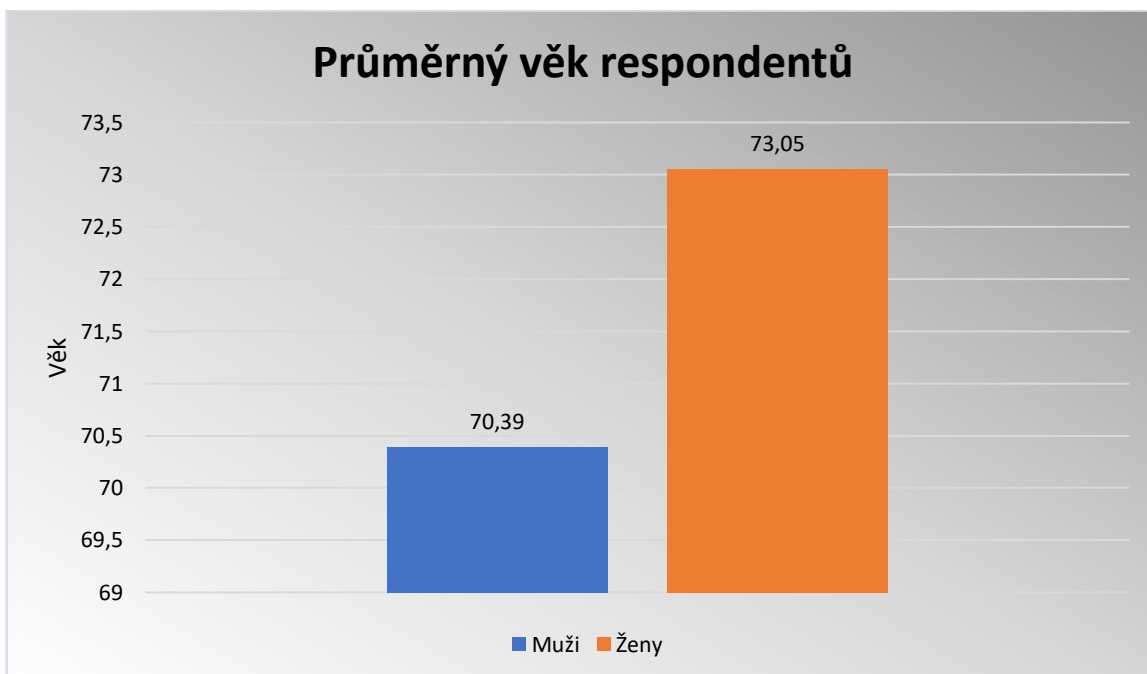
Zdroj 35 Vlastní zpracování

Graf 26 Věk respondentů - MUŽI

Zdroj 36 Vlastní zpracování

Graf 27 Průměrný věk respondentů

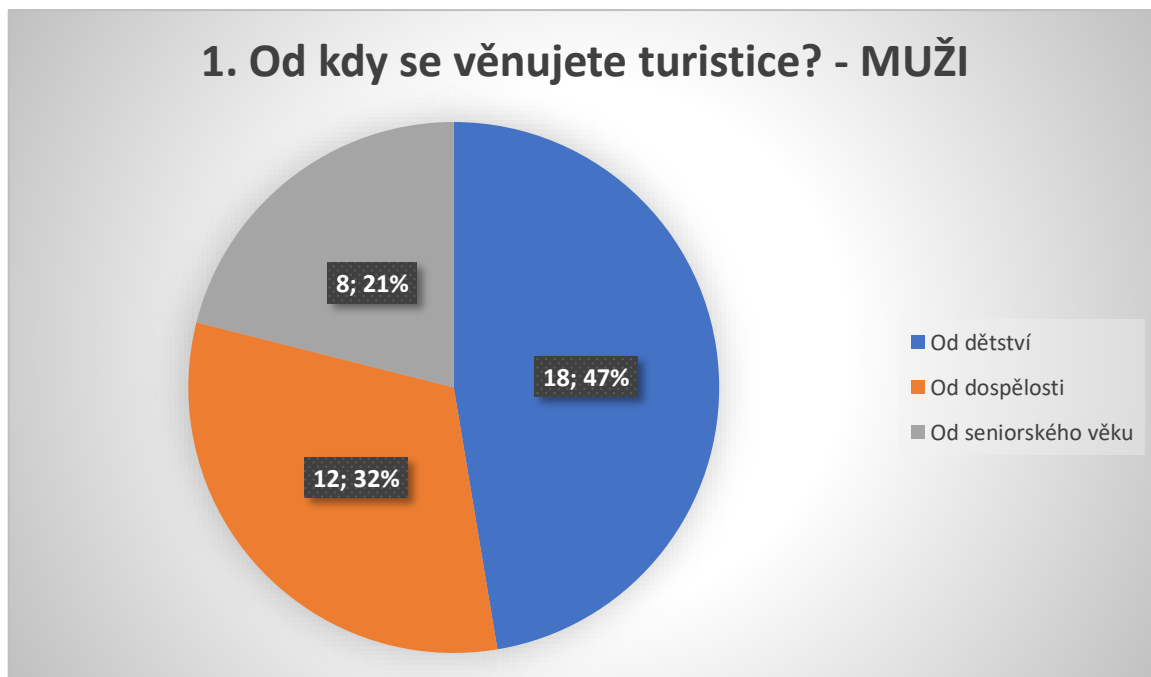

Zdroj 37 Vlastní zpracování

Z těchto grafů vyplývá, že u mužů i u žen jsou zastoupeny všechny seniorské věkové kategorie, tzn. 60 – 69, 70 – 79 a 80 a více let. Průměrný věk žen je však o něco vyšší, činí 73,05 roku, u mužů je to o něco méně, tj. 70,39 roku.

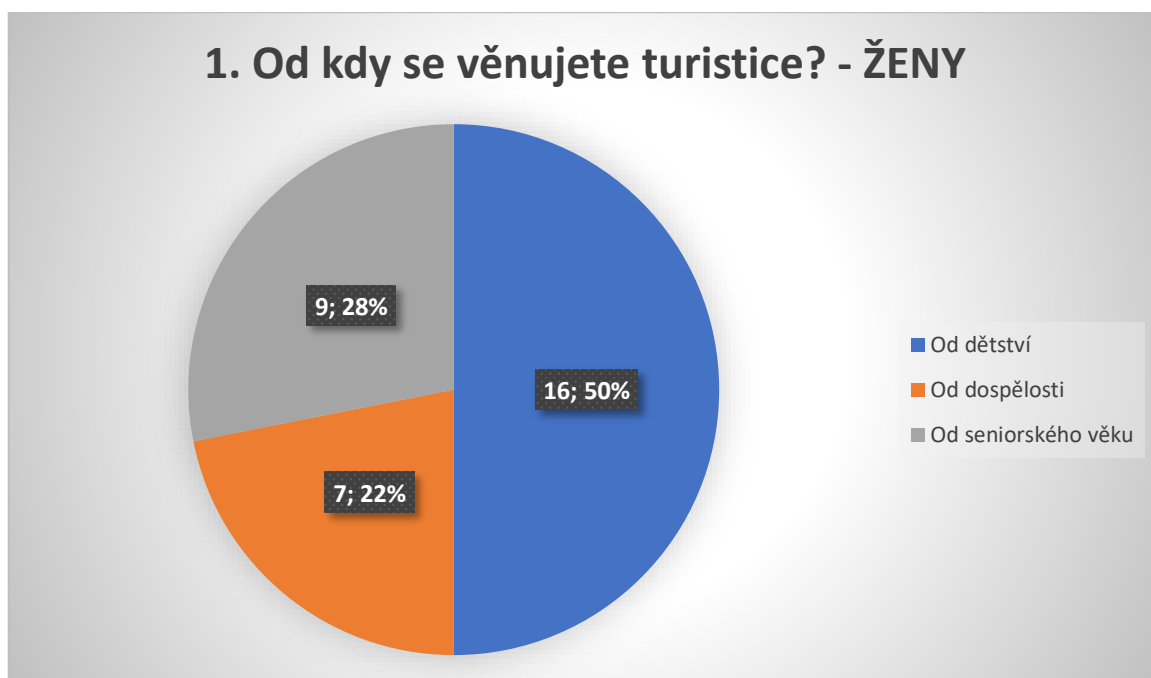
Po zjištění těchto údajů následovaly samotné otázky týkající se turistiky. První otázka uvedená v dotazníku měla za úkol zjistit: **Od kdy se věnujete pěší turistice?** Nabízené varianty odpovědí byly: a) od dětství, b) od dospělosti, c) od seniorského věku.

Graf 28 Od kdy se věnujete turistice - MUŽI

Zdroj 38 Vlastní zpracování

Graf 29 Od kdy se věnujete turistice - ŽENY

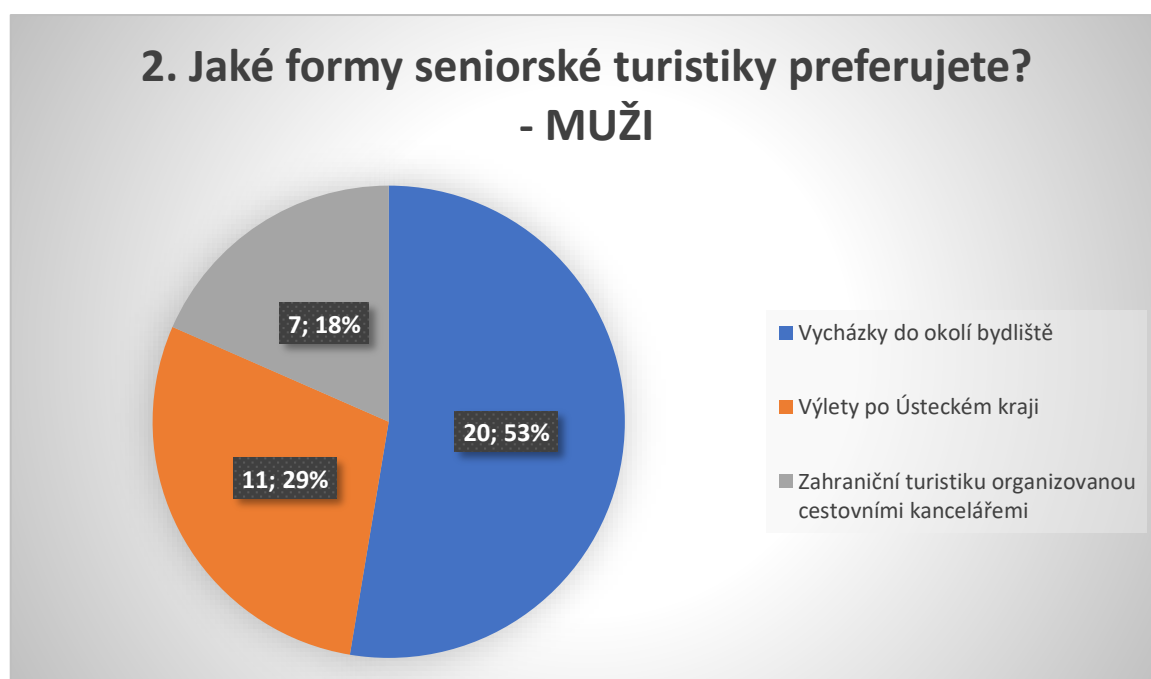

Zdroj 39 Vlastní zpracování

Z těchto grafů vyplývá, že většina mužů i žen byla k turistice vedena již od dětství, z 38 mužů to bylo konkrétně 18 osob a z 32 žen jich bylo 16. V dospělosti se z tohoto počtu začalo pěší turistice věnovat 12 mužů a 7 žen. V seniorském věku tuto aktivitu začalo využívat 8 dotázaných mužů a 9 žen.

Druhá otázka výzkumného šetření zodpovídala otázku: **Jaké formy pěší turistiky preferujete?** Zde senioři volili z nabízených odpovědí: a) Vycházky po okolí bydliště, b) Výlety po Ústeckém kraji, c) Zahraniční turistiku organizovanou cestovními kancelářemi. Jejich odpovědi jsou znázorněny v následujících grafech.

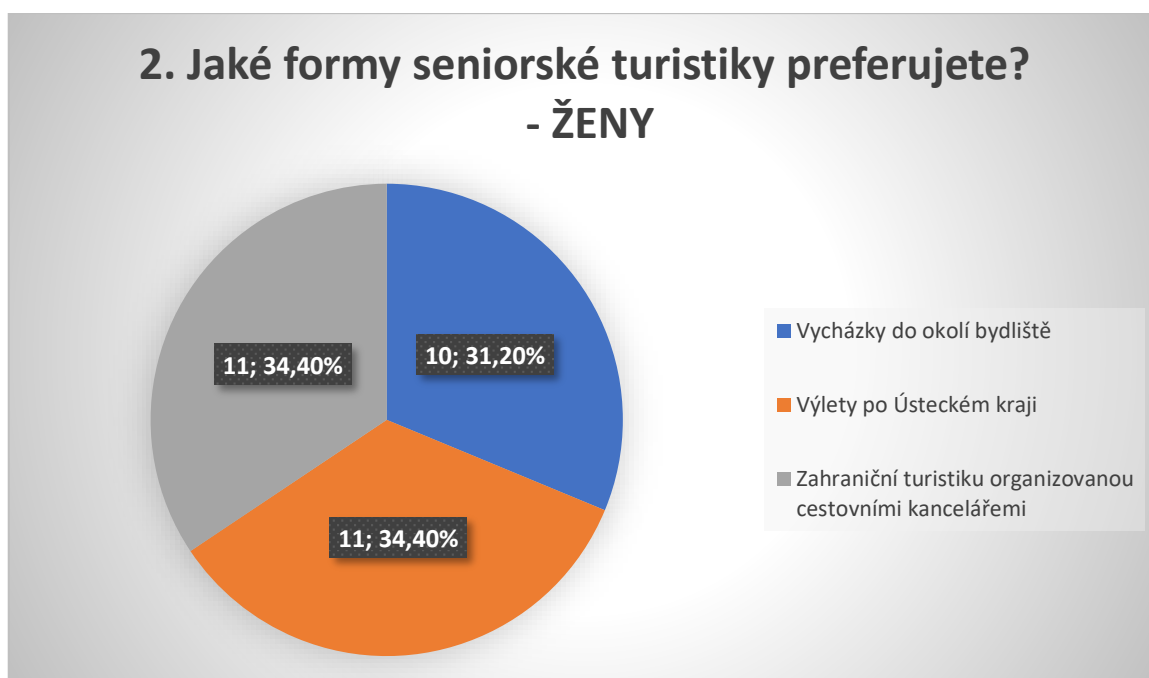
Graf 30 Jaké formy seniorské turistiky preferujete? - MUŽI

Zdroj 40 Vlastní zpracování

U mužských respondentů byly zastoupeny všechny zmiňované formy seniorské aktivity. S výrazným rozdílem však dominovala odpověď a) Vycházky do okolí bydliště. Tuto variantu zmínilo 20 seniorů ze 32 dotázaných, tj. 53 %. Výlety po Ústeckém kraji uvedlo 11 mužů, tj. 29 %, a pouhých 7 mužských respondentů zvolilo odpověď c) Zahraniční turistiku, tj. 19 %.

Graf 31 Jaké formy seniorské turistiky preferujete? - ŽENY

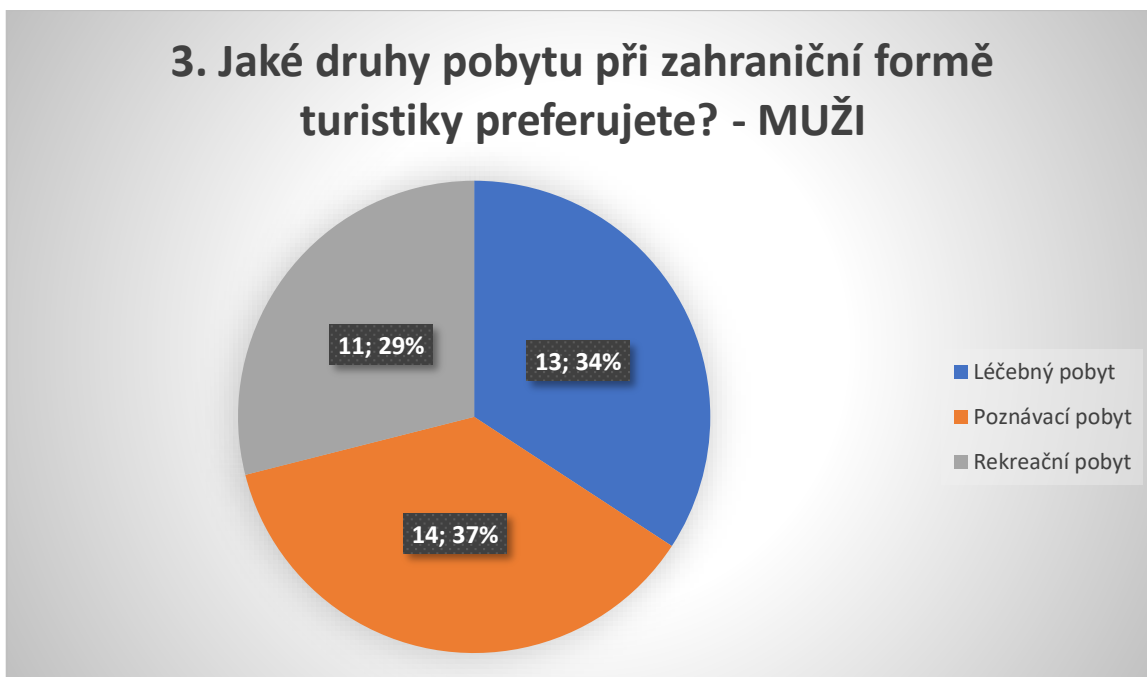

Zdroj 41 Vlastní zpracování

Z tohoto grafu je patrné, že ženám seniorkám vyhovují všechny uvedené formy turistiky takřka stejně.

V souvislosti s touto otázkou mne zajímalo: **Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete?** Turisté – senioři měli na výběr: a) léčebný pobyt, b) poznávací pobyt, c) rekreační pobyt.

Graf 32 Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete? - MUŽI

Zdroj 42 Vlastní zpracování

Graf 33 Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete? - ŽENY

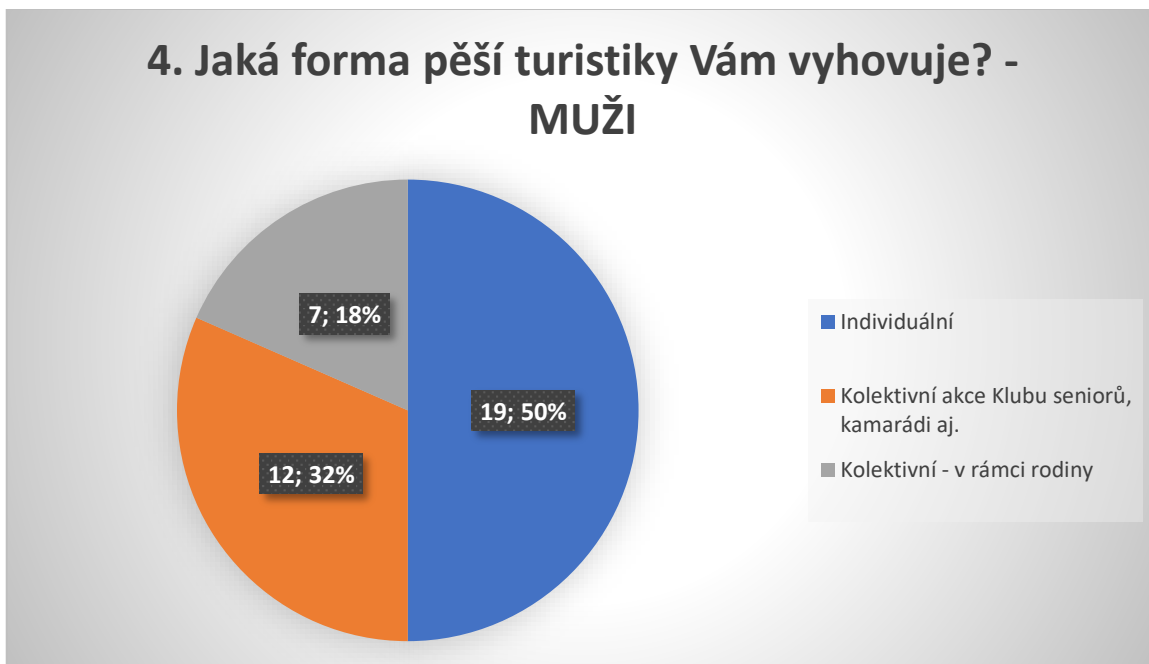

Zdroj 43 Vlastní zpracování

Při zahraniční turistice muži vyrovnaně oceňují pobyty kombinované, s mírnou převahou činnosti poznávací, tj. 37 %. Ženy výrazně preferují rekreační formu pobytu, tuto variantu upřednostňuje 15 žen z 32 dotázaných, tj. 47 %.

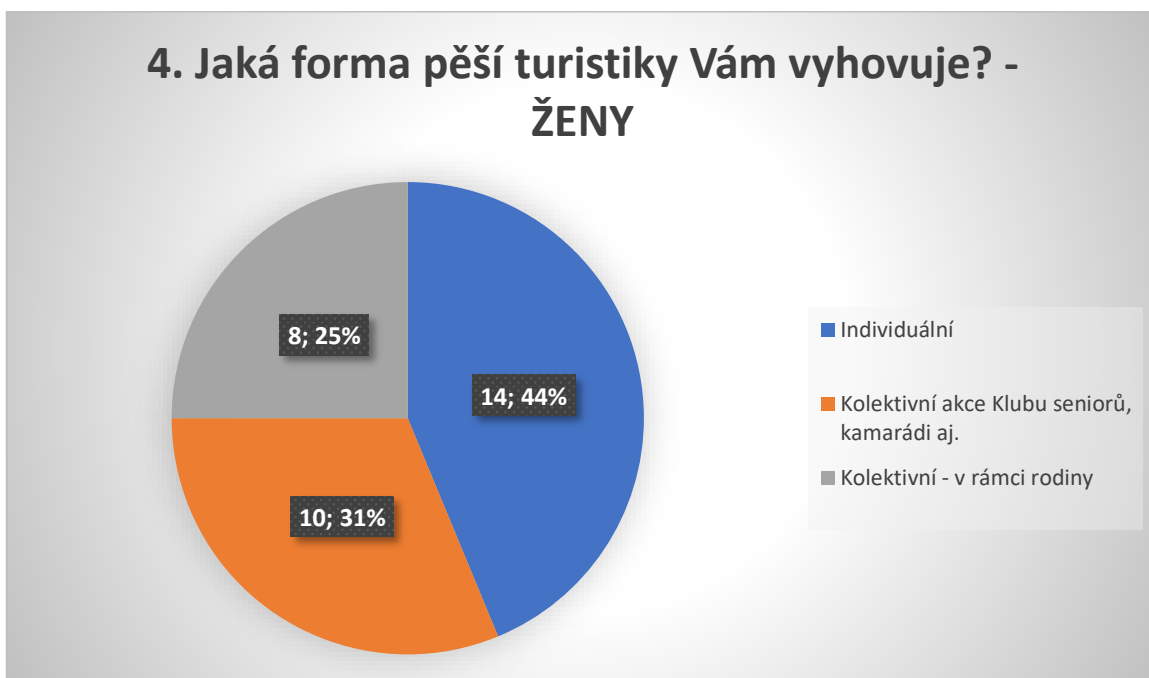
Další otázky byly již konkrétně zaměřeny na pěší turistiku. Čtvrtá otázka si kladla za cíl zjistit: **Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje?** Nabízené možnosti odpovědí byly: a) individuální, b) kolektivní akce Klubu seniorů, kamarádi aj., c) kolektivní – v rámci rodiny.

Graf 34 Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje? - MUŽI

Zdroj 44 Vlastní zpracování

Graf 35 Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje? – ŽENY

Zdroj 45 Vlastní zpracování

Senioři upřednostňují individuální pěší turistiku, muži z 50 % a ženy ze 44 %. Kolektivní akce s vrstevníky jsou u nich zastoupeny zpravidla ve stejném počtu, muži 32 %, ženy 31 %. Na rozdíl od toho je rodinná forma turistiky oblíbenější u žen (25 %) než u mužů (18 %).

Pátá otázka týkající se též pěší turistiky, měla za úkol zjistit: **Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje?** I zde senioři volili z nabízených odpovědí a to a) do 5 účastníků, b) do 10 účastníků, c) 10 a více účastníků.

Graf 36 Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje? - MUŽI

Zdroj 46 Vlastní zpracování

Graf 37 Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje? – ŽENY

Zdroj 47 Vlastní zpracování

Z grafů vyplývá, že senioři upřednostňují skupinku do 5 účastníků, u mužů je to 42 % dotázaných, u žen dokonce 53 %. Jedná se o dlouholeté přátelské vztahy z mládí. Větší skupiny jsou méně populární, i když respektované, s účastí méně zkušených turistů seniorů.

Šestá otázka byla zaměřena na přínos pěší turistiky: *Co Vám pěší turistika přináší?* Opět senioři volili z nabízených odpovědí, a) zlepšení fyzické i psychické kondice, b) nová přátelství, která mi příjemně vyplňují volný čas, c) zlepšení pooperačních stavů vyžadujících pohyb.

Graf 38 Co Vám pěší turistika přináší? - MUŽI

Zdroj 48 Vlastní zpracování

Graf 39 Co Vám pěší turistika přináší? - ŽENY

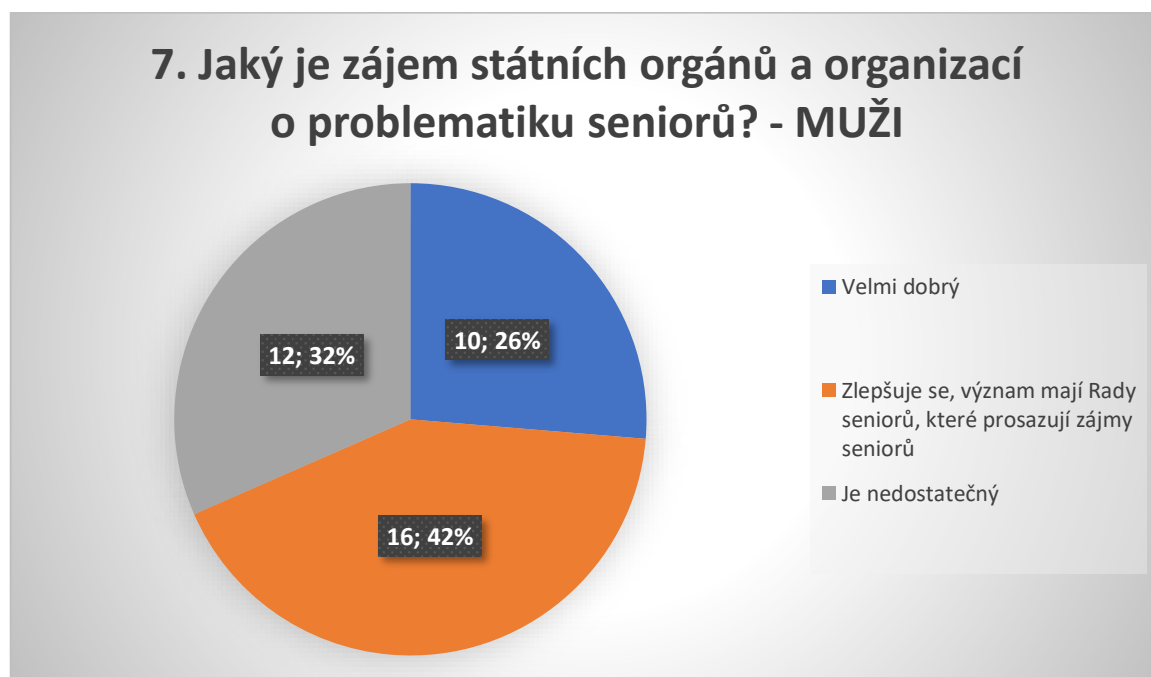
Zdroj 49 Vlastní zpracování

Z těchto grafů je patrné, že muži senioři od pěší turistiky očekávají zejména zlepšení fyzické a psychické kondice, tj. 42 %, oproti ženám, tj. 31 % dotazovaných. Naopak ženy si od této aktivity slibují příjemné vyplnění volného času a navázání nových přátelství (ženy –

41 %, muži 34 %). Zlepšení pooperačních stavů je u obou pohlaví až na třetím místě (muži 24 %, ženy 28 %).

Dále mne v mém výzkumu zajímalo: *Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů?* Nabízené možnosti byly: a) velmi dobrý, b) zlepšuje se, význam mají Rady seniorů, které prosazují zájmy seniorů, c) je nedostatečný.

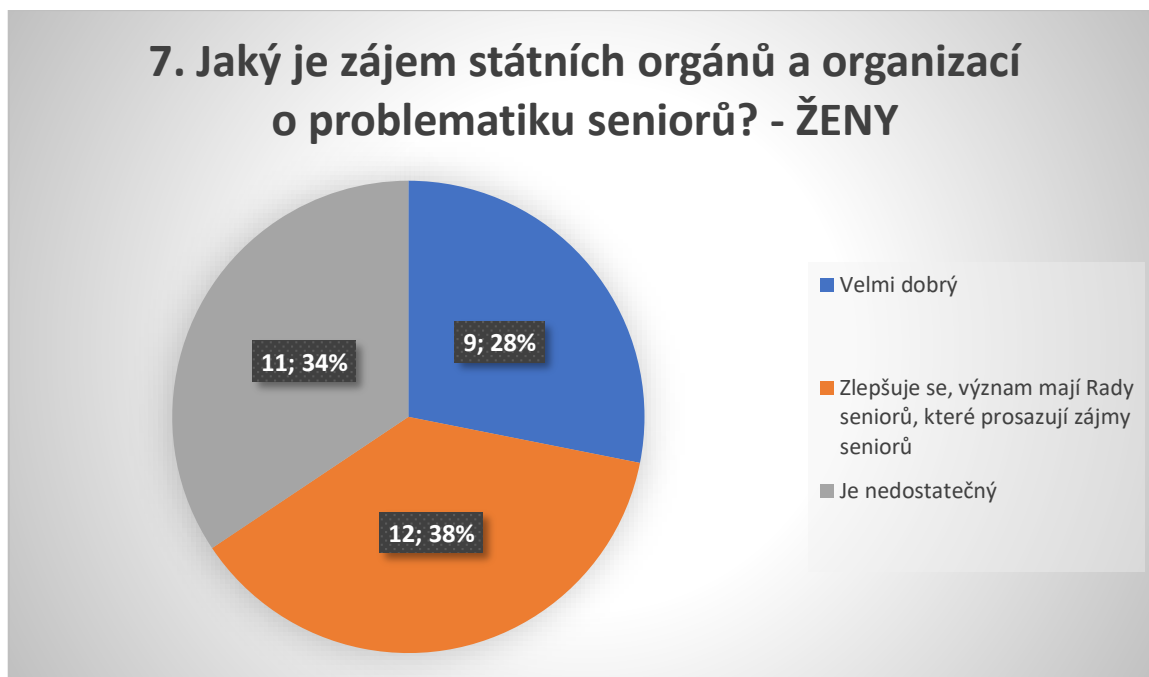
Graf 40 Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů? - MUŽI

Zdroj 50 Vlastní zpracování

Z odpovědí seniorů mužů vyplývá, že zájem státních organizací není příliš dobrý, nedostatečným ho hodnotí 12 ze 38 dotázaných mužů, tj. 32 %. Ovšem pozitivní je, že se situace zlepšuje, což uvedlo celých 42 % mužských respondentů. Také se našli i ti, kteří zájem státních organizací považují za velmi dobrý, tuto odpověď uvedlo celých 26 % seniorů – mužů.

Graf 41 Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů? - ŽENY

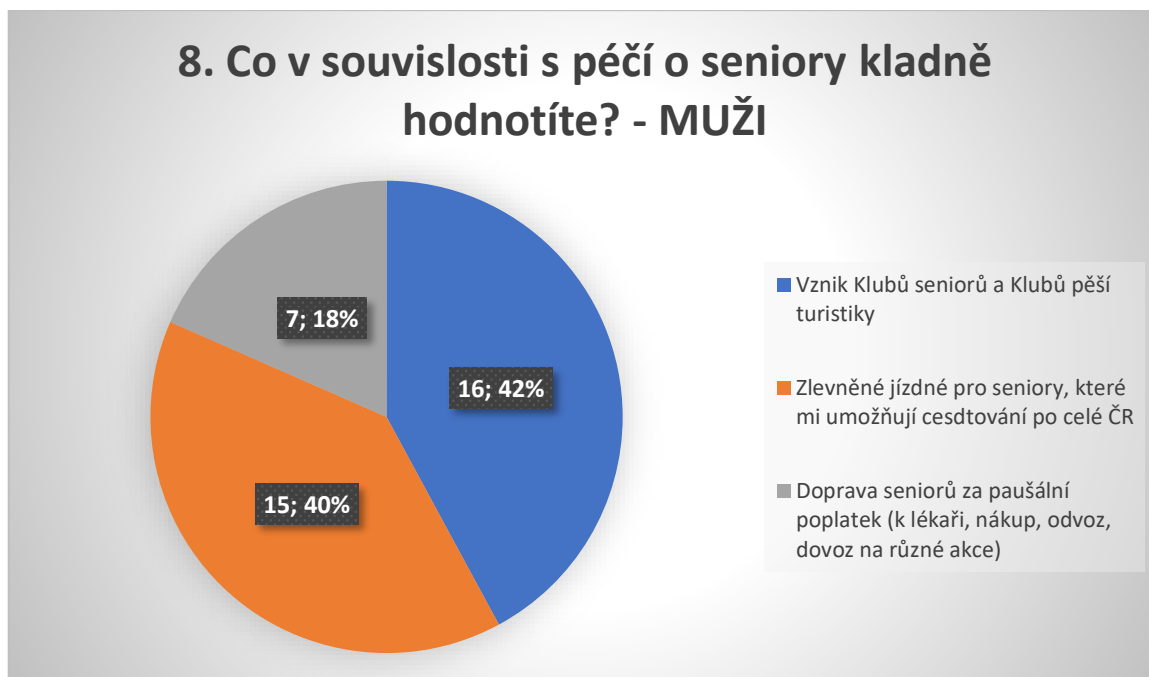

Zdroj 51 Vlastní zpracování

U žen byly odpovědi více méně obdobné jako u mužů. Nejméně seniorky souhlasily s odpovědí a), tuto variantu uvedlo 9 dotázaných, tj. 28 %. To, že se situace zlepšuje, uvedlo 38 % respondentek a 34 % má za to, že je zájem nedostatečný.

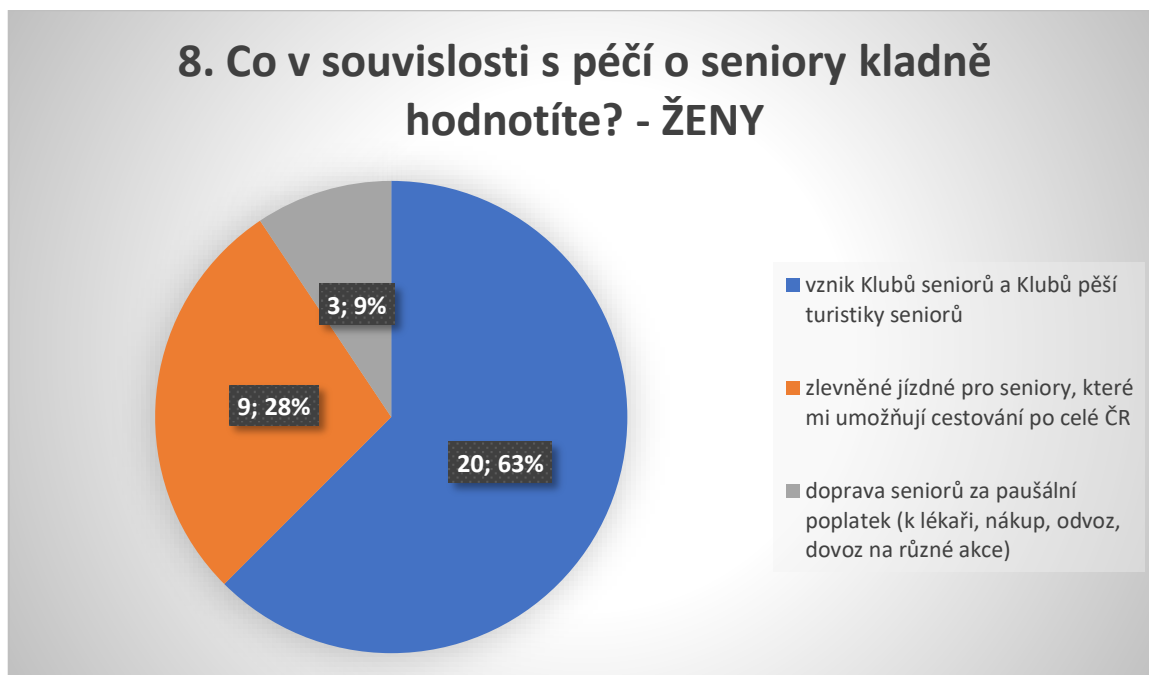
Následně mne zajímalo: *Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte?* Zde senioři volili z odpovědí: a) vznik Klubu seniorů a Klubů pěší turistiky seniorů, b) zlevněné jízdné pro seniory, které mi umožňují cestování po celé ČR, c) doprava seniorů za paušální poplatek (k lékaři, nákup, odvoz, dovoz na různé akce).

Graf 42 Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte? - MUŽI

Zdroj 52 Vlastní zpracování

Graf 43 Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte? - ŽENY

Zdroj 53 Vlastní zpracování

Senioři vysoce hodnotí vznik Klubů seniorů a Klubů pěší turistiky, muži ze 42 %, ženy dokonce ze 63 %. Zlevněné jízdné, tedy variantu b) upřednostňují spíše mužští respondenti, u nich se tuto odpověď uvedlo 40 %, u žen pouze 28 %. Možnost c) se u obou pohlaví objevila méně, muži 9 %, u žen se jednalo o zanedbatelné množství, pouze 3 %.

4.2 Značení tras

Druhým výzkumným cílem mé diplomové práce bylo zjistit, jak a do jaké míry se senioři zapojují do značení tras. Turistické značení může být poškozeno přírodními vlivy nebo ho mohou mít na svědomí lidé, kteří se neoprávněným poškozováním, odstraňováním, pozměňováním aj. dopouštějí přestupku proti veřejnému pořádku. Z tohoto důvodu se jedná o velice záslužnou činnost a je třeba ji ocenit.

4.2.1 Výzkumný vzorek, sběr dat a výzkumné otázky

Výzkumný vzorek tvořili opět titíž turisté – senioři, ovšem zde se výzkumný vzorek poněkud zmenšil, ze 70 oslovených seniorů se značení turistických tras věnovalo pouze 30.

Po vyplnění prvního dotazníku, jsem respondentům položil otázku, zda se oni aktivně podílejí na turistickém značení. V případě kladné odpovědi jsem jim předložil druhý dotazník. Tento dotazník se skládal 5 otázek. Níže uvádím jejich znění a možné varianty odpovědí.

1. Kde jste se seznámil se značením cest, značkami a orientací v terénu?

- a) ve školní výuce
- b) ve skautu, DDM či jiné zájmově společenské organizaci
- c) praxí a samostudiem

2. Proč se věnujete značení cest?

- a) jsem v kolektivu lidí, který baví totéž, co mě
- b) chci, aby se mohlo více lidí věnovat turistice
- c) je to moje zaměstnání

3. Jak často se věnujete obnově značení na turistických trasách?

- a) při pravidelných akcích pořádaných Klubem českých turistů
- b) po živelních katastrofách
- c) vždy kdy je potřeba

4. Čím je Vaše práce jako značkařů nejvíce ovlivněna?

- a) kůrovcovou kalamitou
- b) překládáním značených cest z důvodu změn majitelů pozemků
- c) nedostatkem zájemců o značení turistických cest

5. Máte z této aktivity nějaké benefity?

- a) dostanu se na místa kam bych se jinak nedostal
- b) jsem v kolektivu lidí a jsem potřeba pro komunitu
- c) mám to jako přivýdělek k důchodu

4.2.2 Zpracování a vyhodnocení výzkumných dat

Jak jsem již řekla tohoto výzkumného šetření se zúčastnilo 30 seniorů ze 70, což je i tak krásný počet, jedná se o téměř 43 % z oslovených respondentů. Z tohoto jde vidět, že zájem o značení tras je opravdu veliký.

V následném zpracování a vyhodnocení výzkumných dat jsem již nerozděloval grafy na ženy a muže, je to z toho důvodu, že ženy se značení účastní méně, v tomto případě jsem se setkal jen s 5 ženami, které se ho aktivně účastní.

Dotazníkové šetření týkající se značení tras začalo otázkou: ***Kde jste se seznámil se značením cest, značkami a orientací v terénu?*** Respondenti volili z odpovědí a) ve školní výuce, b) ve skautu, DDM či jiné zájmově společenské organizaci, c) praxí a samostudiem.

Graf 44 Kde jste se seznámil se značením cest, značkami a orientací v terénu?

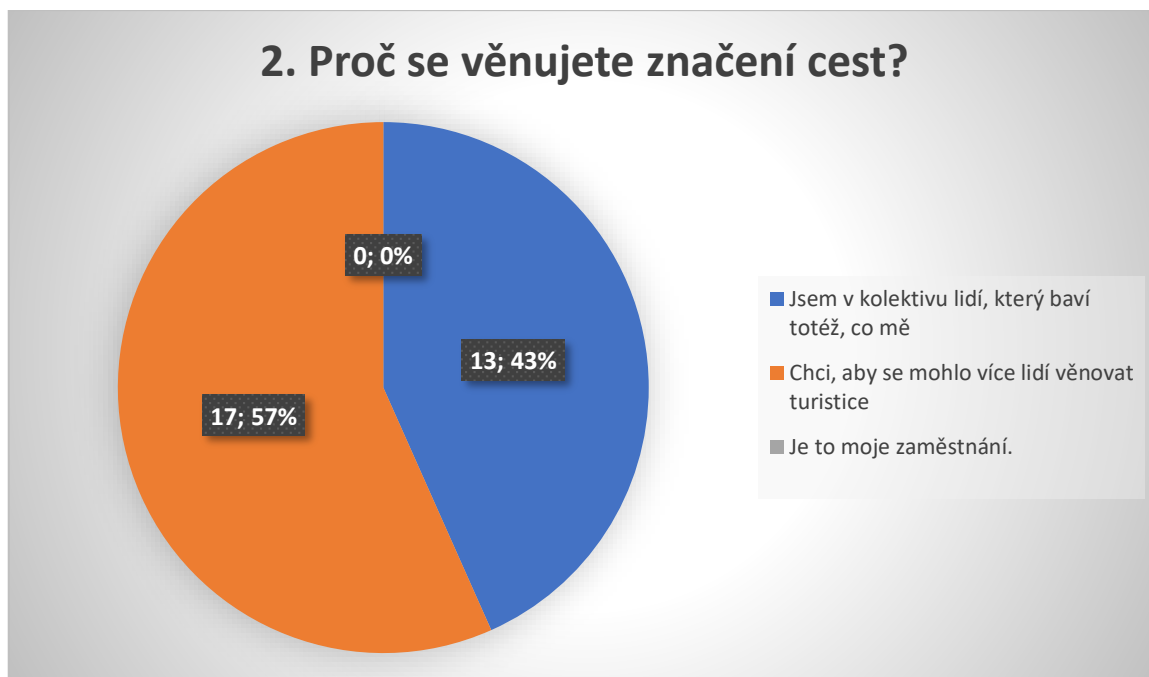

Zdroj 54 Vlastní zpracování

Se značením cest a orientací v terénu se většina dotázaných seznámila ve Skautu a jiných turistických oddílech, např. Pionýr. Tuto variantu zvolilo 16 seniorů ze 30, tj. 53 %. Možnost b) zvolilo 40 % oslovených, tj. 12 respondentů získalo orientaci v terénu praxí a samostudiem. Školní výuku uvedly pouze 2 osoby, tj. 7 % zúčastněných. Vzdělávací plány v minulosti, obsahovaly, tzv. brannou výchovu, která byla zrušena. Zlepšení gramotnosti dětí a mládeže v orientaci v terénu by bylo užitečné i z pohledu jejich chování v kritických situacích, např. živelné pohromy, válečné ohrožení atd.

U 2. otázky **Proč se věnujete značení cest?** měli senioři k dispozici tyto odpovědi: a) jsem v kolektivu lidí, který baví totéž, co mě, b) chci, aby se mohlo více lidí věnovat turistice, c) je to moje zaměstnání.

Graf 45 Proč se věnujete značení cest?

Zdroj 55 Vlastní zpracování

Oslovení senioři preferují pobyt v kolektivu spolupracovníků (tuto odpověď uvedlo 13 respondentů, tj. 43 %), ale ještě více chtějí, aby se turistice mohlo věnovat více lidí (možnost zvolilo 17 osob, tj. 57 %). Naopak nikdo z nich nemá tuto aktivitu jako své zaměstnání.

Z tohoto vyplývá, že ke značení tras musí mít člověk vztah. U vyplňování dotazníků, jsem se seniory vedl i doprovodné rozhovory, během nichž jsem se dozvěděl, že vedoucí značkař musí projít školením a složit závěrečné zkoušky. Spousta turistických dobrovolníků se podílí na značení, obnově, překladech i vyznačování nových turisticky značených tras. Naše turistické značení je hodnoceno jako nejlepší v Evropě i ve světě. Tato skutečnost garantuje zvyšování návštěvnosti našich i zahraničních turistů.

Třetí otázka se týkala četnosti značení turistických cest: ***Jak často se věnujete obnově značení na turistických trasách?*** Varianty odpovědí byly: a) při pravidelných akcích pořádaných Klubem českých turistů, b) po živelních katastrofách, c) vždy, kdy je potřeba.

Graf 46 Jak často se věnujete obnově značení na turistických trasách?

Zdroj 56 Vlastní zpracování

Z tohoto grafu vyplývá, že obnově značení na turistických trasách se senioři věnují hlavně při pravidelných akcích pořádaných Klubem českých turistů. Tuto možnost uvedlo 18 seniorů, tj. 60 %. Zejména po živelných katastrofách značení obnovuje 11 respondentů, tj. 37 % a pouze 1 účastník výzkumu tuto činnost provozuje vždy, kdy je potřeba.

Z rozhovoru opět vyplynulo, že nejvíce jsou preferované akce pořádané KČT s finanční podporou Krajského úřadu Ústeckého kraje. Akce zahrnují i živelné katastrofy a jiné potřeby. Jsou koordinované. Ve všech okresech kraje jsou tzv. aktivní odbory KČT, včetně čtyř hlavních turistických destinací – Krušné hory, České Švýcarsko, České Středohoří a Dolní Poohří. V roce 2021 bylo obnoveno značení v rozsahu 1091 km.

Čtvrtá otázka měla za úkol zjistit: **Čím je Vaše práce jako značkařů nejvíce ovlivněna?** Nabízené odpovědi byly: a) kůrovcovou kalamitou, b) překládáním značených cest z důvodu změn majitelů pozemků, c) nedostatkem zájemců o značení turistických cest.

Graf 47 Čím je Vaše práce jako značkařů nejvíce ovlivněna?

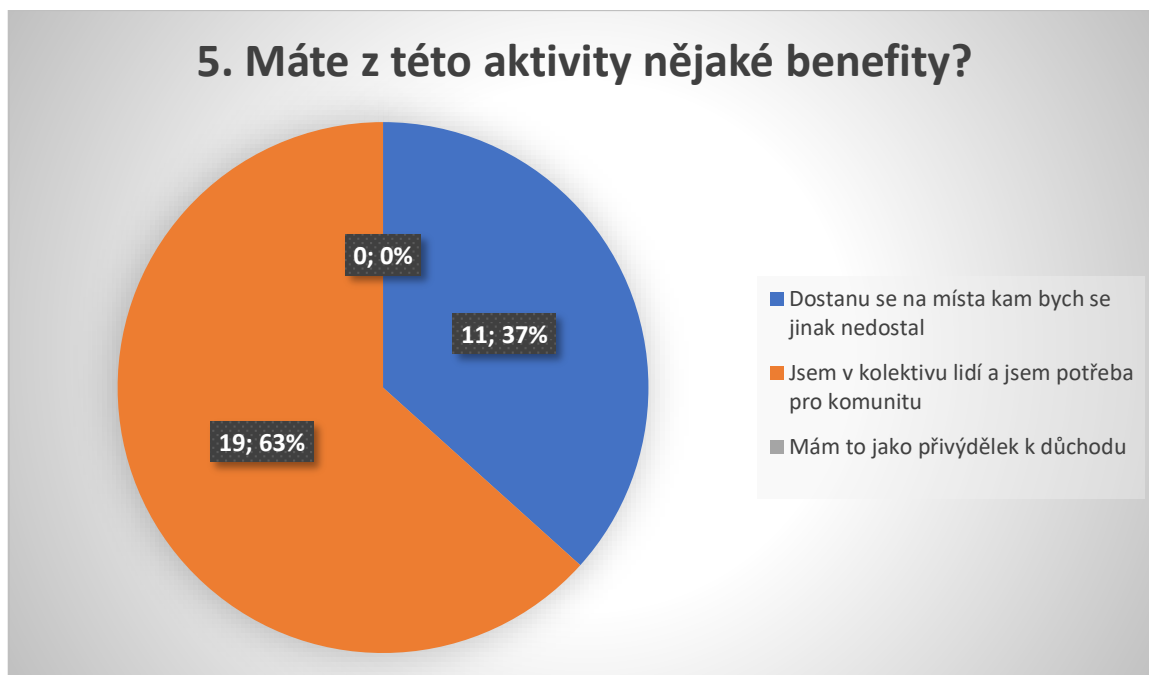
Zdroj 57 Vlastní zpracování

Z grafů je patrné, že nejmenší vliv na práci značkařů má nedostatek zájemců o značení turistických cest, tuto možnost uvedli jen 3 respondenti, tj. 10 %. Možnost b), tedy překládání značených cest z důvodu změn majitelů pozemků, zmínilo 8 dotazovaných, tj. 27 %. Nejvíce práci značkařů a dobrovolníků komplikovala kůrovcová kalamita, s touto odpovědí se ztotožnilo 19 dotazovaných, tedy 63 %.

Z následného rozhovoru vyplynulo, že v souvislosti s kůrovcovou kalamitou probíhala ve velkém rozsahu těžba napadených stromů. Teprve po ukončení kácení, mohli značkaři a dobrovolníci opravit a doplnit značky. Velkou práci zde odvádí i turisté – senioři. Některé trasy musely být, z bezpečnostních důvodů, přeloženy. Práce byla koordinována značkařskými obvody a aktivními instruktory.

Jelikož je práce značkařů velice záslužná, zajímalo mne, zda z toho seniorům plynou nějaké výhody. Poslední otázka mého výzkumného šetření tedy zněla: **Máte z této aktivity nějaké benefity?** Opět respondenti mohli volit z nabízených odpovědí: a) dostanu se na místa kam bych se jinak nedostal, b) jsem v kolektivu lidí a jsem potřeba pro komunitu c) mám to jako přivýdělek k důchodu.

Graf 48 Máte z této aktivity nějaké benefity?

Zdroj 58 Vlastní zpracování

Žádný z oslovených respondentů neprovozuje značení tras z finančních důvodů, nic za svou záslužnou činnost neočekává. Naopak většina oslovených turistů, celých 63 %, tedy 19 seniorů, považuje za benefit práce v terénu své začlenění do kolektivu lidí se stejnými zájmy a pocit, že jsou pro tuto skupinu přínosem. Zbýlých 37 %, tedy 11 osob, oceňuje i spojení prospěšné práce s návštěvou přírodních krás Ústeckého kraje.

Z následných rozhovorů jsem se dozvěděl, že částečné odlesnění změnilo charakter oblastí, odhaluje nové vyhlídky. Obnažené části terénu poskytují možnost bádání pro botaniky i zoology a zároveň nabízí nové možnosti pro turisty.

5 Výsledky a diskuse

Celý průzkum probíhal ve všech okresech Ústeckého kraje, a to ve dvou termínech, červenec – srpen a září – říjen 2021, a byl poněkud negativně ovlivněn probíhající pandemií SARS-CoV-2, která mimo jiné zahrnovala opatření omezující pohyb a shromažďování, přesto se mi podařilo získat výzkumný vzorek v podobě sedmdesáti seniorů turistů, kteří byli ochotni se výzkumného šetření zúčastnit. Toto šetření probíhalo ve dvou částech, první část se všeobecně týkala turistiky seniorů a druhá část byla již zaměřena na samotné turistické značení.

V první části mého průzkumu mne nejdříve zajímalo pohlaví a věk respondentů. Poté následovaly otázky:

- 1. Od kdy se věnujete pěší turistice?*
- 2. Jaké formy seniorské turistiky preferujete?*
- 3. Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete?*
- 4. Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje?*
- 5. Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje?*
- 6. Co Vám pěší turistika přináší?*
- 7. Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů?*
- 8. Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte?*

Na každou z těchto otázek měli seniori výběr odpovědí. Níže uvádím přehledné závěrečné shrnutí výsledků ankety *Pěší turistika seniorů – Ústecký kraj* a Swot analýzu tohoto anketního výzkumu.

Tabulka 1 Závěrečné shrnutí výsledků ANKETY – Ústecký kraj

	Anketní zjištění	Muži	Ženy
	Zastoupení respondentů	54,28 %	45,7 %
	Průměrný věk	70,39 let	73,05 let
	80 let a více	8	8
1.	Od kdy se věnujete pěší turistice?		
	a) od dětství	47 %	50 %
	b) od dospělosti	32 %	22 %
	c) od seniorského věku	21 %	28 %
2.	Jaké formy seniorské turistiky preferujete?		
	a) Vycházky do okolí bydliště	53 %	31,2 %
	b) Výlety po Ústeckém kraji a ČR	29 %	34,4 %
	c) Zahraniční turistika	18 %	34,4 %
3.	Jaké druhy pobytu při zahraniční formě turistiky preferujete?		
	a) léčebné	34 %	25 %
	b) poznávací	37 %	28 %
	c) rekreační	29 %	47 %
4.	Jaká forma pěší turistiky Vám vyhovuje?		
	a) individuální	50 %	44 %
	b) kolektivní – akce Klubů seniorů, kamarádi	32 %	31 %
	c) v rámci rodiny	18 %	25 %
5.	Jak velká skupina účastníků Vám při pěší turistice vyhovuje?		
	a) do 5 účastníků	42 %	53 %
	b) do 10	29 %	25 %
	c) 10 a více	29 %	22 %
6.	Co Vám pěší turistika přináší?		
	a) zlepšení fyzické i psychické kondice	42 %	31 %
	b) nová přátelství, která mi příjemně vyplňují volný čas	34 %	41 %
	c) zlepšení pooperačních stavů vyžadující pohyb	24 %	28 %
7.	Jaký je zájem státních orgánů a organizací o problematiku seniorů?		
	a) velmi dobrý	26 %	28 %
	b) zlepšuje se, význam mají Rady seniorů, které prosazují zájmy seniorů	42 %	38 %
	c) je nedostatečný	32 %	34 %
8.	Co v souvislosti s péčí o seniory kladně hodnotíte?		
	a) vznik klubů seniorů a klubů pěší turistiky	42 %	63 %
	b) zlevnění jízdného pro seniory, které mi umožňuje cestování po celé ČR	40 %	28 %
	c) doprava seniorů za paušální poplatek	18 %	9 %

Zdroj 59 Vlastní zpracování

Z tohoto výzkumného šetření tedy vyplývá, že průměrný věk u mužských respondentů byl 70 let a žen 73 let a pěší turistice se věnují nejčastěji již od dětství. Muži nejvíce preferují vycházky do okolí bydliště, kdežto ženy ve stejné míře uváděly i výlety po Ústeckém kraji a ČR, a i zahraniční turistiku. Z hlediska zahraniční turistiky u mužských respondentů dominovaly poznávací pobyty, u žen to naopak byly pobyty rekreační. Ovšem co se týká pěší turistiky, obě pohlaví se shodla, že upřednostňují individuální formu, zejména maximálně do pěti účastníků. Muži od pěší turistiky očekávají zejména zlepšení fyzické i psychické kondice, kdežto ženy hledají převážně nová přátelství. Ohledně zájmu státních orgánů a organizací obě pohlaví ve většině uvedla, že je nedostatečný, ale zlepšuje se, a hlavně kladně hodnotí vznik klubů seniorů a klubů pěší turistiky. Na základě tohoto výzkumného šetření jsem vyhotovil SWOT analýzu.

SWOT ANALÝZA – anketního výzkumu pěší turistiky seniorů

Tabulka 2 SWOT ANALÝZA – anketního výzkumu pěší turistiky seniorů

Interní STRENGTHS – SILNÉ STRÁNKY	Interní WEAKNESSES – SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dílčí řešení nedostatku sociálních projektů pro stárnoucí populaci 2. Aktivní, soběstačný senior 3. Rozvoj tuzemské turistiky i pro zahraniční seniory 4. Certifikace turistických objektů KČT 5. Vliv na zlepšování psychického i fyzického stavu seniorů 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Věkové zvláštnosti seniorů 2. Organizační náročnost plánování turistických akcí (pokyny, bezpečnost) 3. Zdravotně limitující činnost seniorů 4. Omezené finanční možnosti některých seniorů 5. Soukromé dopravní prostředky – finančně náročné
Externí OPPORTUNITIES - PŘÍLEŽITOSTI	Externí THREATS – HROZBY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Navazování společenských kontaktů mezi seniory 2. Možnost sponzorských darů z oblasti podnikatelské sféry 3. Propagace návštěvnosti kraje – krásy přírody 4. Cílené plánování akcí KČT 5. Podněty pro Rady seniorů 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pokračování pandemie COVID 19 2. Osamělost seniorů, postoje rodiny 3. Plánované rušení slev jízdného pro seniory 4. Nedostatek finančních prostředků 5. Nárůst životních výdajů (potraviny, energie)

Zdroj 60 Vlastní zpracování

Ve druhé části mého výzkumného šetření jsem se zabýval samotným značením turistických tras seniory. Výzkumný vzorek tvořili opět titíž turisté, ovšem z oslovených sedmdesáti se turistickému značení věnovalo pouze třicet z nich, převážně mužů. Přesto se však jedná o úctyhodný počet, když vezmeme v potaz, že se jedná o osoby ve věku 65 let a více. I v tomto případě jsem respondentům předložil výzkumné otázky.

1. Kde jste se seznámil se značením cest, značkami a orientací v terénu?

2. Proč se věnujete značení cest?

3. Jak často se věnujete obnově značení na turistických trasách?

4. Čím je Vaše práce jako značkařů nejvíce ovlivněna?

5. Máte z této aktivity nějaké benefity?

I v tomto případě měli senioři možnost výběru odpovědí, z nichž vyplývá, že se značením cest se seznámili zejména ve skautu, DDM a spatřují v něm možnost, že se takto turistice může věnovat více lidí. Turistické značení obnovují převážně z důvodů způsobených kůrovcovou kalamitou při pravidelných akcích pořádaných Klubem českých turistů, ovšem nenárokují si ta to žádné finanční kompenzace, ani jiné benefity. Odměnou je pro ně to, že se pohybují v kolektivu lidí se stejnými zájmy.

Z celého výzkumného šetření tedy vyplývá, že turistika seniorů je velice aktuální téma, jelikož jim napomáhá smysluplně vyplnit volný čas, a to nejen z hlediska pohybu, ale také z hlediska aktivního zapojení při značení tras. Tím senioři sami přispívají k celkovému rozvoji turistiky. Níže uvedu závěrečnou SWOT analýzu, která mapuje celé výzkumné šetření.

Tabulka 3 Závěrečná SWOT analýza k celé diplomové práci

Interní STRENGTHS – SILNÉ STRÁNKY	Interní WEAKNESSES – SLABÉ STRÁNKY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zvyšování cestovního ruchu, propagace pěší turistiky v Ústeckém kraji a KČT 2. Poradní rady seniorů u rad státních úřadů 3. Posilování příhraniční turistiky – programy EU, plány regionálního rozvoje, certifikované turistické chaty 4. Řešení sociálních potřeb seniorů 5. Aktivní zapojení seniorů do značení cest a prací spojených s turismem 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pandemie COVID 19 2. Stárnutí obyvatelstva Ústeckého kraje 3. Náročnost organizace akcí – věkové zvláštnosti seniorů 4. Rodinné zázemí seniorů – respekt ke stáří 5. Nedostatek finančních prostředků
Externí OPPORTUNITIES – PŘÍLEŽITOSTI	Externí THREATS – HROZBY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Navazování sociálních kontaktů seniorů. Rozvoj senior taxi služby 2. Pozitivní vliv na zdravotní stav – prodloužená aktivního života 3. Rozšiřování a údržba turistických cest 4. Propojování generací ve spolupráci KČT, Skaut, DDM, turistické oddíly seniorů 5. Propagace pěší turistiky mezi seniory. Rady seniorů, kluby důchodců 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dlouhotrvající pandemie – izolovanost a samota seniorů 2. Zajištění bezpečnosti při akcích seniorů 3. Přírodní katastrofy – kůrvec, polomy – ničení značených turistických cest 4. Neudržitelnost zájmu veřejnosti o tuzemskou rekreaci – plánování návštěvnosti v NP 5. Vandalství, graffiti, drony, odpadky 6. Nedostatek financí od státu

Zdroj 61 Vlastní zpracování

Cílem diplomové práce bylo přispět k zabezpečení dobrých životních podmínek seniorů v Ústeckém kraji a nabídnout možnost k rozšíření mezinárodních styků se seniorskými organizacemi v zemích EU.

V jednotlivých kapitolách jsme se věnovali charakteristice Ústeckého kraje, z pohledu celospolečenského problému, stárnutí obyvatelstva. Tuto skutečnost jsme podpořili rozborem stavu obyvatelstva nad 65 let, v jednotlivých okresech i celkově v Ústeckém kraji. Statistické údaje podporují charakteristiky jednotlivých okresů. Sběr dat byl negativně ovlivněn probíhající pandemií COVID-19, která ochromovala činnost turistických aktivit seniorů. Senioři si stěžovali na odkládání operací, izolovanost a samotu. Negativní roli hrálo sledování zpráv a sociálních sítí, včetně dezinformací. Chybí osvěta mezi seniory. Situaci by řešil například TV program pro seniory formou dotazů a odpovědí.

Ústecký kraj je rozmanitý a bohatý na přírodní krásy i historii. Má národní parky, hornickou oblast UNESCO, CHKO a velké množství atraktivních míst, stvořených pro pěší turistiku různého typu. Územní samosprávné celky spolupracují s Radami seniorů. Senioři přispívají k rozvoji cestovního ruchu značením turistických cest, pomocí v NP, úklidem lesů, prací v turistických chatách.

Značení turistických cest patří mezi nejlepší na světě. Senioři značení obnovovali, pracovali i na přeložkách turistických značených tras (TZT) zničených kůrovcem a polomy. Kromě značení cest jsme věnovali pozornost i vlastní orientaci v přírodě – zelené mapy, mapy, turistické značky. Vybírali jsme oblasti vhodné pro seniorskou turistiku, včetně těch, které nám doporučili sami senioři a organizátoři akcí pro seniory.

Aplikace zpětné vazby formou anketního výzkumu podpořila vhodnost rozšíření pěší turistiky seniorů jako jednu z možností naplňování zdravého životního stylu, který prodlužuje důstojné a aktivní stáří. Pohyb přináší zdravotní pozitiva až do vysokého věku. Společná setkávání vedou k vytváření nových přátelských vztahů a vzájemné pomoci. Přínosem je i rodinná turistika i když senioři dávají přednost společnosti vrstevníků v menších skupinách.

Věnovali jsem se i Programům Ústeckého kraje, celostátním i místním. Orgány i organizace spolupracují s Radami seniorů, které zastupují seniory a KČT, které napomáhá při organizaci. Pandemie COVID-19 ovlivnila i možnosti většího zapojení podnikatelské sféry Ústeckého kraje.

6 Závěr

Diplomová práce je členěna do několika kapitol, z nichž každá je rozdělena do dalších podkapitol, které obsahují doplňující a zpřesňující informace. Stěžejní část mé práce tvoří teoretická a analytická část.

Teoretická část, tj. kapitola 3 se zabývá turistikou Ústeckého kraje. Nejdříve je uvedena charakteristika turistiky, dále jsou rozebrány jednotlivé okresy Ústeckého kraje, přičemž tato část je doplněna přehlednými grafy. U každého okresu jsou vytvořeny tři grafy, které srovnávají rok 2000 s rokem 2020 (1. porovnání počtu obyvatel celkem, 2. porovnání počtu obyvatel - 65 let a více, 3. průměrný věk dožití.) Další podkapitoly se věnují historii a druhům turistiky, turistice seniorů a programům Ústeckého kraje podporujícím jejich aktivní prožívání. Na toto plynule navazuje značení turistických cest a kapitola zelené mapy KČT, přičemž je toto opět doplněno o názornou ukázkou značení v mapách. Teoretická část je uzavřena podkapitolou s názvem Význam aktivního zapojení turistů.

Analytická část je již konkrétně zaměřena na turistiku seniorů, zde jsem navázal na svou bakalářskou práci s názvem „Možnosti rozvoje pěší turistiky seniorů v Ústí nad Labem“ UJEP Ústí nad Labem v roce 2018. Jejím cílem je zjistit význam turistiky seniorů a jejich zapojení při značení turistických tras. Výzkumný vzorek je tvořen sedmdesáti turisty – seniory z různých lokalit Ústeckého kraje, tj. Teplice (Komáří vížka, Zámecké náměstí), Děčín (Hřensko), Louny (Žatecké náměstí), Chomutov (Zoopark), Most (jezero Most), Litoměřice (nádraží, náměstí), Ústí nad Labem (hrad Střekov, Větruše). K dosažení vytčeného cíle byly použity výzkumné otázky týkající se turistiky seniorů a samotného turistického značení. Celé výzkumné šetření je přehledně shrnuto v grafech a doplněno komentářem. Při výzkumné činnosti byl dodržen princip dobrovolnosti a anonymity respondentů, jako základ etického principu vlastního výzkumu. Formulace otázek a princip vlastního výzkumu byly limitovány věkovými zvláštnostmi seniorů.

7 Seznam použité literatury

BALADA, J. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007. ISBN 978-80-87000-11-3.

BALATKA, B. *Malá encyklopedie turistiky*. Praha: Olympia, 1986.

BARONI, F. *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Čestlice: Rebo, 2011. ISBN 978-80-255-0459-8.

BOŠTIKOVÁ, S. *Vysokohorská turistika: vybavení, znalosti a dovednosti, bezpečnost, tipy na túry*. Praha: Grada, 2004. Sport (Grada). ISBN 80-247-0696-2.

CASE, D. O. *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. San Diego, California: Academic Press, c2002. Library and information science. ISBN 0-12-150381-X.

CETNAR, T. *Stav výuky aktivit v přírodě na SŠ v Ústeckém kraji*. Ústí nad Labem, Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2014.

ČECHOVÁ, P. *Stav výuky aktivit v přírodě na středních školách v Lounech a okolí*. Ústí nad Labem, Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2014.

DANEŠ, V., HOUŽVIČKA, V. *Krušné hory*. Ústí nad Labem: Severočeské nakladatelství, 1986.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměněné vydání. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

DORST, J. *Ohrožená příroda*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1974.

DOVALIL, J. *Výkon a trénink ve sportu*. 3. vyd. Praha: Olympia, 2009. ISBN 978-80-7376-130-1.

DOUŠA, J. *Možnost rozvoje pěší turistiky seniorů v Ústí nad Labem*. Ústí nad Labem, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu.

EMINGEROVÁ, A. *Stav výuky aktivit v přírodě na středních školách na Žatecku*. Ústí nad Labem, Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2012.

- FORMANOVÁ, V. *Volnočasové aktivity seniorů: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta lékařská, 2012. 105 s., 1 l. příl. Vedoucí diplomové práce Olga Janíková
- GNAD, T. *Základy teorie lyžování a snowboardingu*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1587-5.
- HABÁN, M. *Agroturistika*. Nitra: SPU, 2004.
- HATLAPATKA, J. *Stav kurzovní výuky na středních školách na Děčínsku*. Ústí nad Labem, Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2013.
- HELLER, J. *Fyziologie tělesné zátěže II: speciální část*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-225-7.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0030-7.
- HODDER, I. *The interpretation of documents and material culture*. Thousand Oaks etc.: Sage, 1994.
- HOSNEDL, J., ADAMEC, V. *Českolovensko A - Z: průvodce na cesty*. Praha: Olympia, 1978.
- CHOUTKA, M. *Sportovní trénink – lexikon zákl. pojmů*. 1. vyd. Praha, UK Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-55-6.
- CHYTL, M., STAŇKOVÁ, N. *Pohádková místa: z největších filmových trháků: výlety na celé léto 2021*. Praha: Czech News Center, 2021. Blesk extra. ISBN 978-80-88406-04-4.
- JIRÁSEK, O. *Stav kurzovní výuky na středních školách na Kladensku*. Ústí nad Labem, Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2015.
- Katalog turistických akcí KČT – oblast Ústecký kraj 2022*. [Ústí nad Labem]: Oblastní výbor KČT Ústeckého kraje vlastním nákladem a s přispěním partnerů, 2022.

- KIRCHNER, J. *Aktivity v přírodě – vybrané kapitoly*. 1. vyd. Ústí nad Labem: KTVS PF UJEP, 2007.
- KOSSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M.: *Vybrané kapitoly z dějin české tělesné kultury*. Praha 2002.
- KRIPPENDORFF, K. *Content analysis: an introduction to its methodology*. 2nd ed. Thousand Oaks: Sage, 2004.
- LAMSER, V. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Svoboda, 1966. Sociologická knihnice (Svoboda).
- LOUKA, O. *Základy turistiky a sportů v přírodě*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2010. ISBN 978-80-7414-302-1.
- MARŠÁLOVÁ, L. *Metodologické základy psychologického výzkumu*. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy, 1978.
- MIKOŠKA, J. *Outdoorové sporty*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-0896-1.
- NAŇKA, O., ELIŠKOVÁ, M., ELIŠKA, O. *Přehled anatomie*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Galén, c2009. ISBN 978-80-7262-612-0.
- NEUMANN, G., PFÜTZNER A., HOTTENROTT, K. *Trénink pod kontrolou: metody, kontrola a vyhodnocení vytrvalostního tréninku*. Praha: Grada, 2005. Fitness, síla, kondice. ISBN 80-247-0947-3.
- NEUMAN, J. *Turistika a sporty v přírodě: [přehled základních znalostí a dovedností pro výchovu v přírodě]*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-391-9.
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8.
- Pionýrská encyklopedie 2*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1978.
- Právo: nezávislé noviny*. Praha: Borgis, 1996. ISSN 1211-2119. ISSN 0032-6569.
- REICHEL, J. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
- RIS, J. *Stav kurzovní výuky na středních školách na Teplicku*. Ústí nad Labem, Bakalářská práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2015.

SILVERMAN, David. *Ako robiť kvalitatívny výskum: praktická príručka*. Přeložil Martin ŠTULRAJTER. Bratislava: Ikar, 2005. Pegas (Ikar), zv. 8. ISBN 80-551-0904-4.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu: vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult*. 2., dopl. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

SMETÁČEK, Vladimír. *Informační potřeby a jejich optimální uspokojování*. Praha: Ústřední knihovna - oborové informační středisko pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, 1990. Informační bulletin, suppl. 65.

SUCHL, J., HOURA, M. *Severní Čechy*. Ústí nad Labem: Severočeské nakladatelství, 1980.

ŠTUMBAUER, J. *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. Č. Budějovice: Ped. Fak., 1990.

Turista. Praha: Olympia Klub českých turistů, 1962. ISSN 0139-5467.

Ústecký deník. Ústí nad Labem České Budějovice Praha: Labe Vltava-Labe-Press Vltava Labe Media a.s, 1993-. ISSN 1214-858X.

8 Seznam použitých internetových zdrojů

Brána do Čech - Turistický portal Ústeckého kraje. Brána do Čech - Turistický portal Ústeckého kraje [online]. [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: <https://www.branadocech.cz/>

Církevní turistika. [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <https://www.cirkevnituristicka.cz/>

ČASOPIS CYKLOTURISTIKA. ČASOPIS CYKLOTURISTIKA [online]. [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: <https://cykloturisticka.cz/>

Časopis Turista | Časopis Turista. Časopis Turista | Časopis Turista [online]. [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: <https://www.casopisturista.cz/>

České Švýcarsko - Výlety, zážitky, ubytování. Redirecting to <https://www.ceskesvycarsko.cz/cs> [online]. [cit. 2021-10-13] Dostupné z: <https://www.ceskesvycarsko.cz/cs>

Český statistický úřad. [online]. [cit. 2021-10-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Deník.cz - informace, které jsou vám nejbliž. Deník.cz - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 2021-08-28]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/>

Doba seniorů č. 9/XII. R.: Rada seniorů České Republiky, o.s. [online]. 2016 [cit. 2021-11-10]. Dostupné z: www.rscr.cz

DROZD | Projekt Dobrovolné registrace občanů České republiky při cestách do zahraničí. DROZD | Projekt Dobrovolné registrace občanů České republiky při cestách do zahraničí [online]. Copyright © Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2022 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <https://drozd.mzv.cz/>

Geocaching. [online]. [cit. 2016-10-19]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/>

Junák – český skaut | Kmen dospělých. Junák – český skaut | Kmen dospělých [online]. Copyright © Junák [cit. 26.03.2022]. Dostupné z: <https://kmendospelych.skauting.cz/>

KČT. [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.kct.cz/cms/turisticke-znaceni-kct>

KČT - Historie - Klub. KČT - Klub českých turistů [online]. Copyright © Klub českých turistů [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://kct.cz/historie>

KČT - Síň slávy - Klub. KČT - Klub českých turistů [online]. Copyright © Klub českých turistů [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://kct.cz/sin-slavy>

KČT – Systém turistického značení – značky. KČT – Klub českých turistů [online]. Copyright © Klub českých turistů [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://kct.cz/system-turistickeho-znaceni>

Kudy z nudy - Homepage. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright © 2022 CzechTourism [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/>

Město Ústí nad Labem. [online]. [cit. 2016-11-12]. Dostupné z: <http://www.mesto-usti-nad-labem.cz/>

OneTicket | Jedna jízdenka | Systém jednotného tarifu. *OneTicket | Jedna jízdenka | Systém jednotného tarifu* [online]. [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <https://oneticket.cz/home>

Parlamentní listy. [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/>

Rada seniorů České republiky. [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <http://www.rscr.cz/>

Seniorské listy. [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <http://www.seniorskelisty.cz/>

Skauting. [online]. [cit. 2016-10-20]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/>

Svaz turistů z Ústí. [online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://svazturistuzusti.rajce.idnes.cz/>

Topzine. [online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/>

Turistický magazín [online]. [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: <https://www.turisticky-magazin.cz/>

Univerzita třetího věku. [online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://www.ujep.cz/cs/univerzita-tretiho-veku>

VozejkMap, mapujeme pro vás bezbariérová místa | CZEPA. *VozejkMap, mapujeme pro vás bezbariérová místa | CZEPA* [online]. [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: <https://www.vozejkmapp.cz/>

Základní informace o kraji: Ústecký kraj. *Ústecký kraj: Titulní stránka* [online]. [cit. 2022-10-12]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/zakladni-informace-o-kraji/d-183261>